

Azərbaycan Respublikasının Mülki Hava Limanlarında Avtonəqliyyat və Mexaniki Vasitələrinin Hərəkətinin Təşkili üzrə

TƏLƏBLƏR

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyi

Sənəd № G-AGA-008

Nəşr tarixi: 17 OKTYABR 2019

Nəşr № 01, Rev.01 03.MAR.2020

Bakı

0. SƏNƏDƏ NƏZARƏT VƏ İDARƏEDİLMƏ

0.1. RAZILAŞDIRMA VƏ TƏSDIQ EDILMƏ VƏRƏQI

Hazırlanıb:	Fikrət Axundov
Vəzifə:	Aerodrom istismarçılarına nəzarət İdarəsinin rəisi
İmza:	

Yoxlanılıb:	Zöhrab Hasilov
Vəzifə:	Keyfiyyətə nəzarət və normayaratma İdarəsinin rəisi
İmza:	

Razılaşdırılıb:	Hacıağa Əliyev
Vəzifə:	DMAA-nın Direktorunun müavini
İmza:	

Təsdiq olunub:	Arif Ə. Məmmədov
Vəzifə:	DMAA-nın Direktoru
İmza:	

BU SƏHİFƏ QƏSDƏN BOŞ SAXLANILIB

0.2. MÜNDƏRICAT

0. SƏNƏDƏ NƏZARƏT VƏ İDARƏEDİLMƏ 1

0.1. Razılaşdırma və Təsdiq edilmə Vərəqi 1

0.2. Mündəricat 3

0.3. Səhifələrin Siyahısı 5

0.4. Sənədin Yayılma Siyahısı 7

0.5. Düzəliş və Dəyişikliklərin Qeydiyyatı 9

0.6. Sənədə Nəzarət və İdarəedilmə 10

0.7. Terminlər və Tərifiər 11

0.8. Qısaltmalar 12

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR 1

2. AERODROMDA HAVA GƏMİLƏRİNƏ XİDMƏT EDİLƏRKƏN VƏ AERODROM İSTİSMAR VƏZİYYƏTİNDƏ SAXLANARKƏN AERODROMDA NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN HƏRƏKƏTİNİN TƏŞKİLİ 1

2.1. Aerodromda Nəqliyyat Vasitələrinin Hərəkətinin Təşkili üzrə Ümumi Tələblər 1

2.2. Hava Gəmilərinin Yedəklənməsinin Təşkili 4

2.3. Texniki və Kommersiya Xidmətləri Göstərilərkən XAN və MV-nin Hava Gəmilərinə Yaxınlaşması (Uzaqlaşması) İşlərinin Təşkili və Qaydaları 4

2.4. Aerodromlar İstismarda Saxlanarkən XAN və MV İşinin və Hərəkət Təhlükəsizliyinin Təşkili. 6

2.5. Uçuş-enmə Zolağını Keçmə Qaydaları 8

2.6. Sürücülərin, habelə Xüsusi Maşınların Hava Gəmilərinə Yaxınlaşmasına Rəhbərlik Edən Şəxslərin Aerodromda İşə Buraxılması 8

2.7. Xüsusi Avtonəqliyyatın Aerodroma Buraxılması 10

2.8. Kənar Təşkilatlara məxsus XAN və MV-nin Aerodroma Buraxılması və İşinin Təşkili 11

2.9. Aerodromda XAN və MV Dayanacaqlarının Təşkili 12

3. AERODROMDA XAN və MV-nin TƏHLÜKƏSİZLİYİNİ TƏMİN ETMƏK SAHƏSİNDƏ HAVA LİMANI İŞÇİLƏRİNİN VƏZİFƏLƏRİ VƏ MƏSULİYYƏTİ 1

3.1. Hava Limanının Rəhbəri 1

3.2. Hava Limanı Rəhbərinin Müavini və ya Baş Mühəndis 1

3.3. Sərnişin və Yükdaşımaların Təşkili üzrə Xidmətlərin Rəhbəri 1

3.4. Sərnişin və Yükdaşımaların Təşkili Xidmətlərinin İşçiləri 0

3.5. Hava Limanlarında HG-lərinə texniki xidmət göstərən müəssisənin XAN və MV istismarı üzrə rəhbəri: 0

3.6. Hava Gəmilərinə Texniki Xidmət edən Heyətin Vəzifələri 0

3.7. Hava Limanının XAN və MV Xidmətinin Rəisi....1
3.8. Hava Limanının Aerodrom Təminatı üzrə Rəhbəri....1
3.9. Yanacaq-Sürtkü Materialları İdarəsinin XAN və MV üzrə Rəhbəri....2
3.10. Hava Limanı Tibbi Sanitar Bölməsinin Rəisi....2
3.11. Perronda Təhlükəsizliyə Nəzarət üzrə Mühəndis....2
3.12. Hava Limanında Çalışan Nəqliyyat Vasitəsinin Sürücüsü....3
ƏLAVƏ 1:....1
ƏLAVƏ 2:....1
ƏLAVƏ 3:....2
ƏLAVƏ 4:....4
ƏLAVƏ 5:....6
ƏLAVƏ 6:....8
ƏLAVƏ 7:....10
ƏLAVƏ 8:....12
ƏLAVƏ 9: XÜSUSİ MAŞINLARIN HAVA GƏMİLƏRINƏ YAXINLAŞMASINA RƏHBƏRLİK ÜÇÜN SİQNALLAR....13
ƏLAVƏ 10: HAVA GƏMİLƏRİNƏ XİDMƏT ZAMANI XAN VƏ MV-nİN YAXINLAŞMASI, UZAQLAŞMASI VƏ MANEVRETMƏ SXEMLƏRİ....19
ƏLAVƏ 11: İCAO ƏLİFBASI....49
ƏLAVƏ 12: XAN və MV-NİN NİŞANLANMASI VƏ İŞİQLANDIRILMASI....50
ƏLAVƏ 13: BƏZİ HAVA GƏMİLƏRİN XÜSUSİYYƏTLƏRİ....51
ƏLAVƏ 14: HAVA GƏMİLƏRİNİN, XÜSUSİ NƏQLİYYATIN VƏ MEXANİKİ VASİTƏLƏRİNİN AERODROMDA YERLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ HƏRƏKƏTİNİN TƏŞKİLİ SXEMİNİN NÜMUNƏSİ....55

0.3. SƏHIFƏLƏRIN SIYAHISI

	Hissə 0	
Səhifə	**Qüvvəyə minmə tarixi**	**Reviziya №**
1	03.MAR.2020	01
2	17.OKT.2019	00
3	17.OKT.2019	00
4	03.MAR.2020	01
5	03.MAR.2020	01
6	03.MAR.2020	01
7	17.OKT.2019	00
8	17.OKT.2019	00
9	03.MAR.2020	01
10	03.MAR.2020	01
11	17.OKT.2019	00
12	03.MAR.2020	01
	Hissə 1	
Səhifə	**Qüvvəyə minmə tarixi**	**Reviziya №**
1	03.MAR.2020	01
2	17.OKT.2019	00
	Hissə 2	
Səhifə	**Qüvvəyə minmə tarixi**	**Reviziya №**
1	03.MAR.2020	01
2	17.OKT.2019	00
3	17.OKT.2019	00
4	17.OKT.2019	00
5	17.OKT.2019	00
6	17.OKT.2019	00
7	17.OKT.2019	00
8	17.OKT.2019	00
9	17.OKT.2019	00
10	17.OKT.2019	00
11	17.OKT.2019	00
12	17.OKT.2019	00
	Hissə 3	
Səhifə	**Qüvvəyə minmə tarixi**	**Reviziya №**
1	03.MAR.2020	01
2	17.OKT.2019	00
3	17.OKT.2019	00
4	17.OKT.2019	00
5	17.OKT.2019	00
6	17.OKT.2019	00
	Əlavələr	
Səhifə	**Qüvvəyə minmə tarixi**	**Reviziya №**
1	17.OKT.2019	00
2	17.OKT.2019	00

	Əlavələr	
Səhifə	**Qüvvəyə minmə tarixi**	**Reviziya №**
3	17.OKT.2019	00
4	17.OKT.2019	00
5	17.OKT.2019	00
6	17.OKT.2019	00
7	17.OKT.2019	00
8	17.OKT.2019	00
9	03.MAR.2020	01
10	17.OKT.2019	00
11	03.MAR.2020	01
12	17.OKT.2019	00
13	17.OKT.2019	00
14	17.OKT.2019	00
15	17.OKT.2019	00
16	17.OKT.2019	00
17	17.OKT.2019	00
18	17.OKT.2019	00
19	17.OKT.2019	00
20	17.OKT.2019	00
21	17.OKT.2019	00
22	17.OKT.2019	00
23	17.OKT.2019	00
24	17.OKT.2019	00
25	17.OKT.2019	00
26	17.OKT.2019	00
27	17.OKT.2019	00
28	17.OKT.2019	00
29	17.OKT.2019	00
30	17.OKT.2019	00
31	17.OKT.2019	00
32	17.OKT.2019	00
33	17.OKT.2019	00
34	17.OKT.2019	00
35	17.OKT.2019	00
36	17.OKT.2019	00
37	17.OKT.2019	00
38	17.OKT.2019	00
39	17.OKT.2019	00
40	17.OKT.2019	00
41	17.OKT.2019	00
42	17.OKT.2019	00
43	17.OKT.2019	00
44	17.OKT.2019	00
45	17.OKT.2019	00
46	17.OKT.2019	00
47	17.OKT.2019	00
48	17.OKT.2019	00

Əlavələr		
Səhifə	**Qüvvəyə minmə tarixi**	**Reviziya №**
49	17.OKT.2019	00
50	17.OKT.2019	00
51	17.OKT.2019	00
52	17.OKT.2019	00
53	17.OKT.2019	00
54	17.OKT.2019	00
55	03.MAR.2020	01
56	17.OKT.2019	00

0.4. SƏNƏDIN YAYILMA SIYAHISI

Nüsxə №	Nüsxənin tipi	Şöbə	Məsuliyyət şəxsin adı	Vəzifə
Əsli	**(S)**	Keyfiyyətə Nəzarət və Normayaratma İdarəsi	Zöhrab Hasilov	Rəis
1	**(S)**	Keyfiyyətə nəzarət və normayaratma idarəsi	DMAA-nın kitabxanası/ İntranet	

(S) Soft Copy - (Eelektron nüsxəsi)

(H) Hard Copy – (Çap olunmuş nüsxəsi)

Qeyd: *Çap olunmuş və ya yuxarıda qeyd olunmamış nüsxələr "Nəzarət Olunmayan" sayılır.*

BU SƏHİFƏ QƏSDƏN BOŞ SAXLANILIB

0.5. DÜZƏLIŞ VƏ DƏYIŞIKLIKLƏRIN QEYDIYYATI

Nəşr/Reviziya №	Nəşr/ Reviziya tarixi	Daxil edilib	Paraqraf/ Səhifə	Qüvvəyə minmə tarixi
Nəşr №01	17.OKT.2019	KNvəNYİ	Hamısı	17.OKT.2019
Rev. № 01	03.MAR.2020	KNvəNYİ		03.MAR.2020

Nəşr: *- Cari nüsxəyə qədər bütün əvvəlki düzəlişləri birləşdirən sənədin nəşri. Sənədin yeni nəşri göy rəngdə göstərilən düzəlişləri əks etdirmir. Sənədin cari nüsxəsi hər səhifənin aşağı kolontitulunda göstərilir.*

Düzəliş: *- Mətndə göy rəngdə yazılan və ya sənədin sağ tərəfində şaquli xətt ilə müşahidə olunan sənədin müəyyən hissəsinə edilmiş dəyişiklik. Mətndə dəyişikliklər (nömrə və tarix) haqqında məlumat Rəhbərlik sənədin aktual məlumatlar siyahısında, müvafiq səhifənin başlığında və mətnin özündə göstərilmişdir.*

0.6. SƏNƏDƏ NƏZARƏT VƏ İDARƏEDILMƏ

Bu sənəd A4 ölçüsü kağız vərəqələrdə çap edilmişdir. Elektron (PDF) fayllar isə icazə verilməmiş dəyişikliklərindən qorunmaq məqsədi ilə parolla bloklanılıb.

Bu sənəd müntəzəm olaraq yenidən baxılır və dəyişdirilir. Bütün müvafiq işçi heyəti bütün düzəlişləri ilə tanış olmalıdır.

Bu sənəd "Sənədlərə nəzarət" prosedurun tələblərinə uyğun olaraq dəyişdiriləcək və yenidən baxılacaqdır.

0.7. TERMINLƏR VƏ TƏRIFLƏR

Aerodrom — Hava gəmilərinin enməsi, qalxması və yerdə hərəkəti üçün tam və ya qismən nəzərdə tutulan, müvafiq bina, qurğu və avadanlığı olan torpaq və ya su səthinin müəyyən sahəsi;

Aviasiya — Hava məkanından insanın hava gəmisi vasitəsilə istifadə etməsinə və bunun üçün lazımi şəraitin yaradılmasına yönəldilən fəaliyyət və təsisatlar məcmusu;

Hava gəmisi — Hava ilə qarşılıqlı təsir hesabına atmosferdə qalan (yer və su səthindən əks olunan hava ilə qarşılıqlı təsir istisna olmaqla) hər hansı aparat;

Hava limanı — Hava gəmilərinin qəbulu və yola salınması, hava daşımalarına xidmət göstərilməsi üçün nəzərdə tutulan və müvafiq aerodromu, aerovağzalı, digər yerüstü tikililəri, lazımi avadanlığı olan qurğular kompleksi;

Hərəkət sahəsi (Movement area) — Aerodromun hava gəmisinin havaya qalxması, yerə enməsi və yerdə sürülməsi üçün istifadə edilən, manevr sahəsi ilə perronun daxil olduğu hissəsi.

Manevr sahəsi (Manoeuvring area) — Perron istisna olmaqla, aerodromun hava gəmisinin havaya qalxması, yerə enməsi və yerdə hərəkəti üçün nəzərdə tutulmuş hissəsi.

Uçuşların Təhlükəsizliyi — Aviasiya qəzaları və insidentləri baş vermədən, insanın həyatına, sağlamlığına və əmlakına zərər vurulmadan və bütövlükdə hər hansı narahatçılığa yol verilmədən uçuşların həyata keçirilməsi;

Uçuş sahəsi — Uçuş zolağları, sürmə yolları, perronlar, dayanacaqlar və xüsusi təyinatlı sahələri olan aerodrom hissəsi.

Uçuş-zolağı — Uçuş-enmə zolağı ilə tormozlama üçün son zolağı daxil edən (əgər bu zolaq nəzərdə tutulubsa) və aşağıda qeyd edilənlər üçün nəzərdə tutulan müəyyən ərazi:

a) uçuş-enmə zolağının sərhədləri xaricinə çıxan hava gəmisinin zədələnməsi riskinin azaldılması, və

b) bu zolağın üzərindən uçan hava gəmilərinin havaya qalxdıqları və yerə endikləri zamanı təhlükəsizliyinin qorunması.

0.8. QISALTMALAR

ATM	Aviasiya Texniki Mərkəzi
AUR	Aerodromda Uçuş Rəhbəri
DMAA	Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyi
İCAO	Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatı
HG	Hava Gəmisi
MA	Mülki Aviasiya
MAX	Mühəndis-Aviasiya Xidməti
SY	Sürmə Yolu
UEZ	Uçuş-Enmə zolağı
UEİTT	Uçuşların Elektrik-İşıq Texnikası təminatı
XAN və MV	Xüsusi avtonəqliyyat və Mexaniki vasitələri
XNX	Xüsusi Nəqliyyat Xidməti
Yİİ	Yüksək Intensivlik İşıqları
YSM	Yanacaq-Sürtkü Materialları

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1 Xüsusi Avtonəqliyyat və Mexaniki Vasitələrinin hərəkətinin təşkili üzrə Tələblər Azərbaycan Respublikasının mülki hava limanlarında avtonəqliyyat və Mexaniki vasitələrinin hərəkətinin təşkili qaydalarını, habelə xüsusi avtonəqliyyatın hava gəmilərini zədələməsinə yol verilməməsinə yönəldilmiş tədbirləri müəyyən edir.

1.2 Aerodrom istismarçıları Xüsusi Avtonəqliyyat və Mexaniki Vasitələrinin hərəkətinin təşkili üzrə Tələbləri yerinə yetirilməsinə görə məsuliyət daşıyır.

1.3 Hava Limanının nəzarətedici orqanlarının vəzifəli şəxsləri aerodromlarda nəqliyyat vasitələrinin təşkilinə, hava limanı xidmətinin şəxsi heyətinin və kənar təşkilatların aerodromda işə buraxılmasına nəzarəti həyata keçirməyə borcludurlar.

1.4 Xüsusi Avtonəqliyyat və Mexaniki Vasitələrinin hərəkətinin təşkili üzrə Tələblərin yerinə yetirilməsi hava limanlarında (aviaşirkətlərin) avtonəqliyyat və Mexaniki vasitələrindən istifadəyə aidiyyəti olan işçiləri üçün məcburidir.

BU SƏHİFƏ QƏSDƏN BOŞ SAXLANILIB

2. AERODROMDA HAVA GƏMİLƏRİNƏ XİDMƏT EDİLƏRKƏN VƏ AERODROM İSTİSMAR VƏZİYYƏTİNDƏ SAXLANARKƏN AERODROMDA NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN HƏRƏKƏTİNİN TƏŞKİLİ

2.1. AERODROMDA NƏQLIYYAT VASITƏLƏRININ HƏRƏKƏTININ TƏŞKILI ÜZRƏ ÜMUMI TƏLƏBLƏR

2.1.1. Xüsusi Avtonəqliyyat və Mexaniki Vasitələrinin hərəkətinin təşkili üzrə Tələblər (bundan sonra XAMVT) əsasında və yerli şərait nəzərə alınmaqla hər bir hava limanında aerodrom xidməti ilə hava hərəkəti xidməti və digər yerüstü xidmətlər arasında qarşılıqlı əlaqər üçün təlimat hazırlanaraq bu aidiyyatı xidmətlərlə razılaşdırılmalıdır və hava limanı rəhbəri tərəfindən təsdiq olunmalıdır. Hava gəmiləri də peronda və dayanacaqlarda həmin Təlimata uyğun yerləşdirilməlidir.

2.1.2. Hər bir hava limanında XAMVT-nin və aviaşirkətlərin xüsusi tələblərinə uyğun "Aerodromda hava gəmilərinin, XAN və MV-nin yerləşdirilməsi və hərəkətinin təşkili sxemi" və "Hava gəmilərinə xidmət zamanı XAN və MV-nin yaxınlaşması, uzaqlaşması və manevr etməsi sxemləri" (10-cu Əlavə) işlənib hazırlanmalıdır.

Bu sxemlər aidiyyatı bölmələrlə razılaşdırılır və müvafiq rəhbər tərəfindən təsdiq edilir. Həmin sxemlər aerodromda XAN və MV-dən istifadə edən sürücülər və hava limanı bölmələrinin heyəti tərəfindən öyrənilməlidir.

2.1.3. Sxemlərdə aşağıdakılar göstərilməlidir:

- Perronda hava gəmilərinin yerləşdirilməsi, sürmə yolları, yedəklənmə yolları;
- XAN və MV-nin hərəkət yolları və dayanacaq yerləri;
- XAN və MV-nin hərəkətinə qadağan edilmiş zonalar;
- Xidmət zamanı hava gəmilərinin tipinə uyğun olaraq ətrafında XAN və MV yerləşdirilməsi;
- hava gəmilərinə xidmət zonasında XAN və MV manevr etmə marşrutları;

2.1.4. Hava Limanında yerli şərait nəzərə alınmaqla "Uçuşları təmin edən xidmətlərin qarşılıqlı fəaliyyət texnologiyası" işlənib hazırlanmalıdır.

2.1.5. Hava Limanında XAN və MV yalnız texnikanın yerləşdirilməsi və hərəkətinin təşkili sxeminə uyğun işarələnmiş xüsusi yollarla hərəkət etməlidir. Nəqliyyat vasitələrinin HG-dən aralı saxlanılması və bir-birinə qarşı qəza şəraitinin yaranmaması üçün xüsusi yollar perronda işarələnməlidir. İşarələnmə G-AGA-007 "PERRONUN İŞARƏLƏNMƏSİ VƏ NİŞANLANMASI ÜZRƏ TƏLİMAT"-a uyğun aparılmalıdır.

2.1.6. Xidməti yolun hər zolağı həmin ərazidə istifadə edilən ən geniş avadanlıqların hərəkəti üçün minimal endə olmalıdır. Xidməti yolun istiqaməti və işarələnmənin ölçüləri milli yol qaydalarına uyğun olmalıdır.

Qeyd: *Xüsusi yolların işarələnməsi üçün G-AGA-007 "PERRONUN İŞARƏLƏNMƏSİ VƏ NİŞANLANMASI ÜZRƏ TƏLİMAT"-ın 3-cü bəndinə bax.*

2.1.7. XAN və MV-lərin hərəkət yolları dayanan HG-nin son nöqtələrindən azı 2 metr aralı olmalıdır.

2.1.8. XAN və MV-nin hərəkət yolları halqavari olmalıdır. Perron və dayanacaq yerləri məhdud ölçülü olduqda XAN və MV hərəkətinin təşkili üçün perrona və dayanacağlara bitişən ərazilərdə xüsusi yol örtükləri çəkilməlidir.

2.1.9. Hərəkətdə olan HG ilə yaxınlıqdakı hər hansı tikili, digər dayanacaq yerində olan hava gəmisi və hər hansı başqa obyekt və ya XAN və MV arasında minimum təhlükəsiz məsafələr cədvəldə göstərilən minimum məsafə ilə təmin olunmalıdır:

İCAO Kod hərfi	Təhlükəsiz məsafə (Clearance)
A	3 metr
B	3 metr
C	4.5 metr
D/E/F	7.5 metr

Kod hərfi D, E və ya F olan hallarda, bu qeyd edilən təhlükəsiz məsafələri dayanacağın burun hissəsindən (nose-in aircraft stand) aşağıdakı xüsusi şərtlər daxilində azaldıla bilər:

(a) hər hansı fiksasiya edilmiş sərnişin trapı (fixed passenger bridge) daxil olmaqla, aerovağzalla (terminal) hava gəmisinin ön hissəsi arasında; və

(b) dayanacağın istənilən hissəsində teleskopik trapla vizual birləşdirmə sisteminin köməyi ilə azimut üzrə yönləndirmə təmin edildikdə.

Qeyd 1: *Perronlarda xidməti yolların, eləcə də yerüstü avadanlıqların manevr etməsi və ya saxlanması üçün meydançaların tikilməsi ilə əlaqədar ICAO "Aerodromun Layihələndirilməsinə dair Təlimat"-ın (DOC 9157) ikinci hissəsinə bax).*

Qeyd 2: *Hava Gəmilərinin təsnifatına görə kod hərif və rəqəmləri Əlavə 13-də verilmişdir.*

Qeyd 3: *Minimum təhlükəsizlik məsafələri ilə əlaqədar ətraflı məlumat AAR-AGA-001 "Aerodrome Standards" sənədində verilmişdir.*

2.1.10. Hava gəmilərinin və XAN və MV-nin aerodromda yerləşdirilməsi və hərəkəti sxemi, XAN və MV-in hava gəmilərinə xidmət zamanı yaxınlaşması, uzaqlaşması və manevretmə sxemləri XAN və MV-nin dayanacaq yerlərində və hava limanının XAN və MV-nin istismarı ilə bağlı bölmələrində asılmalı və sürücü heyəti tərəfindən imzalanmaqla öyrənilməlidir.

2.1.11. Hava gəmilərinin yedəklənməsi və uçuş sahəsinin istismarı üzrə işlər istisna olmaqla hava gəmilərinin sürmə yolunda XAN və MV-nin hərəkəti qəti qadağandır.

2.1.12. XAN və MV uçuş zolağına və sürmə yollarına yalnız uçuş rəhbəri icazə verdikdən sonra və "Qüllə (TOWER)" dispetçeri ilə ikitərəfli əlaqə saxlayan işlərin aparılması üçün məsuliyyət daşıyan şəxsin müşayiəti ilə çıxa bilər.

2.1.13. XAN və MV aşağıdakı qaydada istismar edilməlidir:

(a) hərəkət sahəsində yalnız aerodromun dispetçer məntəqəsinin icazəsi ilə; və

(b) perronda yalnız müvafiq səlahiyyətli orqanın icazəsi ilə.

2.1.14. Aşağıdakı orqanlar tərəfindən başqa bir icazə nəzərdə tutulmazsa, XAN və MV-nin sürücüsü hərəkət sahəsində işarələr və nişanların bütün icbari tələblərinə əməl etməli və ya xüsusi ayrılmış müşayiətçi nəqliyyat vasitəsi ilə hərəkəti davam etdirməlidir.

(a) XAN və MV manevr sahəsində olduğu zaman aerodromun dispetçer məntəqəsi tərəfindən; və ya

(b) XAN və MV perronda olduğu zaman təyin olunmuş müvafiq səlahiyyətli orqan tərəfindən.

2.1.15. XAN və MV sürücüsü hərəkət sahəsində işıqların bütün icbari tələblərinə əməl etməlidir.

2.1.16. Uçuş zolağına və sürmə yoluna çıxan XAN qabarit və bərq vuran işıqlarla, radiostansiyalar və yedəkləmə qurğuları ilə təchiz olunmalıdır (Hava limanında daxili əlaqə üçün rabitə radiostansiya avadanlıqları və bərq vuran işıq ilə təchiz edilməli XAN və MV siyahısı Əlavə 8-də göstərilmişdir).

HG-nin enməsi (qalxması) haqqında verilən məlumatlar radiotezliyində radioməlumat mübadiləsinin eşidilməsi məqsədilə aerodromda işlərin aparılması üçün məsuliyyət daşıyan şəxsin avtonəqliyyatı əlavə radiostansiya ilə təmin edilməlidir.

2.1.17. Hava gəmilərinə xidmət üçün nəzərdə tutulan XAN və MV yanğınsöndürmə vasitələri və dayaq kötükləri ilə təmin olunmalıdır.

2.1.18. Yükvurma - yükboşaltma avtomobilləri, sərnişin trapları, yük avtomobilləri hava gəmisinin füzelyajına zərbəni azaldan amortizasiya qurğuları ilə də təchiz olunmalıdır.

2.1.19. MV işıq əksetdirici nişanlarla təmin olunmalıdır.

2.1.20. Sutkanın qaranlıq vaxtında və ya məhdud görünüş şəraitində görünüşü yaxşılaşdırmaq üçün XAN-a əksetdirici nişanların vurulması məqsədə uyğundur.

Qeyd: *XAN və MV-nin nişanlanması və işıqlandırılması üçün bax Əlavə 12-yə.*

2.1.21. Aerodromda xidmət göstərən xüsusi nəqliyyat vasitələrinin xarici səthi AAR-AGA-001-in tələblərinə uyğun olaraq boyanmalıdır.

2.1.22. Rabitə vasitələri və bərq vuran işıqları nasaz olan XAN uçuş zolağına, sürmə yollarına çıxması qadağandır.

2.1.23. XAN və MV sürücüləri sürmə yolunda yerləşən və ya yedəklənən hava gəmilərinə bütün hallarda yol verməlidir.

2.1.24. Hava gəmilərini yedəkləyən XAN və MV sürmə yolundakı hava gəmilərinə yol verməlidir.

2.1.25. Sürmə yollarını keçməzdən əvvəl sürücü yedəklənən və ya sürmə yolunda olan hava gəmisini buraxmaq üçün hava gəmisinin ən yaxın son nöqtəsindən 10 metrdən az olmayan məsafədə dayanmalıdır.

2.1.26. Qəza yerinə gedən qəza-nəqliyyat vasitəsinə bütün digər nəqliyyat vasitələri üstünlük verməlidir.

2.1.27. XAN və MV-nin HG və onu müşayət edən xüsusi avtonəqliyyatın arasından keçməsi qadağandır.

2.1.28. Perronda hərəkət edən nəqliyyat vasitələri digər nəqliyyat vasitələrinə yerli yol hərəkəti qaydalarına uyğun yol verməlidir.

2.1.29. Xidmət olunan hava gəmisinə XAN və MV yaxınlaşmasının, ondan uzaqlaşmasının və xidmət zonasında manevr etməsinin sürəti saatda 5 km-dən artıq olmamalıdır. XAN və MV perron ərazisində hərəkət sürəti saatda 20 km-dən, aerodromun qalan zonalarında isə saatda 40 km-dən artıq olmamalıdır. Göstərilən məhdudiyyətlər örtüklərin saxlanması və ilişmə əmsalının ölçülməsi işləri aparılarkən aerodrom avtonəqliyyatına, habelə uçuş rəhbərinin avtonəqliyyatına, HG-ni müşayiət edən xüsusi avtonəqliyyata, yanğın və sanitar maşınlarına şamil edilməməlidir.

2.1.30. Təkərləri çirklənmiş XAN və MV, habelə traktorların və tırtırlı mexanizmlərin süni örtüklü aerodrom səthlərində hərəkəti qadağandır.

2.1.31. Aerodromda məhdud görünüş şəraitində hərəkət zamanı XAN və MV səs siqnallarından istifadəyə icazə verilir. İstifadə olunan treylerlərin banının arxa və yan hissələrində qırmızı işıq əksetdiriciləri (katafortlar) olmalıdır.

2.1.32. Məhdud görünüşlə əlaqədar prosedurlar tətbiq olunduqda perronda işləyən insanlar və nəqliyyat vasitələrinin sayı lazımı minimumla məhdudlaşdırılmalıdır.

Qeyd: *Müvafiq xüsusi prosedurlara dair təlimat materialları İCAO-nun "Yerüstü xidmətin idarəetmə sistemi və ona nəzarət üzrə Təlimat"da (SMGCS) verilmişdir.*

2.2. HAVA GƏMİLƏRİNİN YEDƏKLƏNMƏSİNİN TƏŞKİLİ

2.2.1. Hava gəmiləri hava limanında xidmət göstərən təşkilatların qoyduğu tələblərə uyğun olaraq məsul şəxslərin rəhbərliyi altında, XAMVT-nin tələbləri və HG-nin uçuş istismarı üzrə Təlimat rəhbər tutulmaqla yedəklənməlidir.

2.2.2. Hava gəmisi yalnız hərəkət xidməti dispetçerinin icazəsilə yedəklənir. Yedəkləyənin radiostansiyası bütün yedəkləmə ərzində mütləq işlək vəziyyətdə olmalıdır. HG-nin hərəkəti zamanı yedəkləməyə məsul olan şəxs yedəklənən HG-nin növü üzrə tələbləri, HG-nin və XAN və MV-nin aerodromda hərəkət sxemini rəhbər tutmalıdır.

2.2.3. Yedəkləməyə yalnız xüsusi icazəsi olan sürücülər təyin olunmalıdır.

2.2.4. HG-lərini yalnız asfalt və beton örtük üzərində yedəklənməsinə icazə verilir. Yedəkdə hərəkət sürəti həmin HG növünə uyğun olaraq yedəkləmə üzrə təlimatla müəyyən olunur. Günün qaranlıq vaxtlarında yedəklənmə HG-nin işıqlarını yandıraraq aşağı sürətlə, ehtiyat tədbiri görülməsi şərtilə yerinə yetirilməlidir.

2.2.5. HG-nin yedəklənməsi üçün HG ilə radioəlaqə vasitələri quraşdırılmalı, günün hər hansı vaxtından asılı olmayaraq yedəklənmə zamanı qabarit və bərqvuran işıqlar yandırılmalı, həmçinin xüsusi yedəkləmə qurğuları ilə təchiz olunmuş dartıcılardan istifadə edilməlidir.

2.2.6. Yedəklənmədən əvvəl yedəkləməyə rəhbərlik edən şəxs yedəkçi sürücünü yedəkləmənin həyata keçirilməsi xüsusiyyətləri barədə təlimatlandırmalıdır.

2.2.7. HG-nin yedəklənməsinə məsul olan şəxs yedəkləmə iştirakçılarının hamısının hərəkətlərinə rəhbərlik etməlidir.

2.3. TEXNIKI VƏ KOMMERSIYA XIDMƏTLƏRI GÖSTƏRILƏRKƏN XAN VƏ MV-NIN HAVA GƏMILƏRINƏ YAXINLAŞMASI (UZAQLAŞMASI) İŞLƏRININ TƏŞKILI VƏ QAYDALARI

2.3.1. XAN və MV hava gəmilərinə xidmət üçün yaxınlaşması müvafiq texnoloji qrafik əsasında həyata keçirilməlidir.

2.3.2. HG-nə xidmət işlərinə rəhbərlik HG-nə həmin hava limanında xidmət texnologiyasında nəzərdə tutulan məsul şəxs tərəfindən həyata keçirilməlidir.

2.3.3. XAN və MV hava gəmisinə yaxınlaşması, uzaqlaşması və işlək vəziyyətinə gətirilməsi HG-nə xidmət zamanı XAN və MV-lərin yaxınlaşması, uzaqlaşması və manevretmə sxemlərinə (Əlavə 10) uyğun olaraq məsul şəxslərin rəhbərliyi altında (Əlavə 5) həyata keçirilməlidir.

2.3.4. İdarəetmə kabinəsi sol tərəfdə yerləşən yanacaqdolduran avtomobillərə Əlavə 10-da göstərilən sxemlərə uyğun olaraq sağ qanadın axırından qanad boyu hava gəmisinin füzelyajı istiqamətində qanad boyu hava gəmisinə yaxınlaşma (uzaqlaşma) icazəsi verilməlidir. Bu zaman yanacaqdolduranın yerləşmə yeri sxemlərdə dəyişməz olaraq qalmalıdır və hava gəmisinin qabaq sağ qapısı bağlı olmaqla heç bir XAN və MV həmin ərazidə dayanmamalıdır.

2.3.5. Hava gəmilərinin hər iki qanadından yanacaq doldurmaq mümkün olduqda üstünlük sol qanaddan yanacaq doldurmağa verilir (trap olmadığı halda).

2.3.6. Yanacağın doldurulması sərnişinlərin HG minən, HG-də olan və HG-dən düşən zaman baş verərsə, aşağıda qeyd edilənlər hazır vəziyyətdə olmalıdır:

(a) təxirəsalınmaz təxliyə məqsədilə kifayət qədər çıxışlardan istifadə edilməsi;

(b) qəza vəziyyətində istifadə edilməli olan hər bir çıxışdan cəld təxliyənin (ready escape route) həyata keçirilməsi;

(c) yanğınsöndürən avtomobilin dayanacaqda olması.

2.3.7. XAN və MV HG-nə yaxınlaşarkən ona zədə vurmamaq üçün dayanacağı minimum məsafə:

- 5.0 m – yanacaqdolduranlar, səyyar yanacaq aqreqatları və yağdolduranlar;
- 3.0 m – mühərrik qızdırıcıları, hava startyoru, hava kondisioneri, hava qızdırıcısı, baqaj traktoru, mobil yer üstü elektrik qida mənbəyi;
- 0,1 m – yükdoldurma-yükboşaltma əməliyyatlarında HG yaxınlaşan amortizasiya qurğuları ilə təchiz olunmuş XAN və MV;
- 0.05 m – HG-lərə amortizasiya qurğuları ilə təchiz olunmuş aşağı sürətlə yaxınlaşan sərnişin trapı;
- 0,5 m – Digər XAN və MV;
- Əlavə 10-da 9.1 və 10.1 sxemlərində göstərilən məhdudiyyətlər nəzərə alınmaqla, aviaşirkətlərin razılığı olduğu halda baqaj arabaları qoşulmuş baqaj traktorlarının A319 və A320 tip hava gəmilərinin qanadının altına yalnız konteyner yüklənib-boşaldılması zamanı girməsinə yaxınlaşmaya (uzaqlaşmaya) rəhbərlik edən vəzifəli şəxslərin (supervayzerlərin) xüsusi nəzarəti və yüksək təhlükəsizlik tədbirlərinə əməl etməklə istisna hal kimi icazə verilir.

2.3.8. HG-lərə xidmət zonasında iş zamanı XAN və MV sürücüləri:

- XAN və MV-nin sürücüləri xidmət zonasına yaxınlaşarkən XAN və MV-nin dayanması üçün nəzərdə tutulan yerlərdə, hava gəmisinin son nöqtələrindən azı 10 m. uzaqlıqda dayanmalıdır;
- yalnız yaxınlaşmaya rəhbərlik edən şəxsin icazəsi ilə xidmət zonasına daxil olmalıdır;
- yaxınlaşmaya rəhbərlik edən şəxsin göstərişlərinə dəqiq əməl etməlidir;
- XAN və MV-nin sürücüsü HG-nə yaxınlaşarkən XAN və MV növünə görə təyin olunmuş təhlükəsiz məsafədə saxlanmasını təmin etməlidir;
- yaxınlaşmaya rəhbərlik edən şəxsin, HG heyəti üzvünün ilk tələbi ilə XAN və MV saxlamalı və xidmət zonasından çıxarmalıdır;
- XAN və MV sıradan çıxdıqda onun xidmət zonasından, dayanacaqdan və perrondan dərhal çıxarılması üçün tədbir görməli, sonra hadisə haqqında birbaşa rəhbərinə və ya xidmət dispetçerinə məlumat verməlidir;
- XAN və MV aerodromda idarə etmək və hava gəmilərinə xidmət etmək hüququ barədə talona malik olmalı (Əlavə 3) və onu aerodromda hərəkətin təhlükəsizliyinin təşkili üçün məsul olan şəxslərə təqdim etməlidir.
- Kabelləri, şlanqları, yerləndirmə troslarını hava gəmisindən ayırmadan XAN və MV-ni hərəkətə gətirmək və manevr etmək qəti qadağandır.

2.3.9. XAN və MV HG-nə yaxınlaşmasına rəhbərlik edən şəxslər:

- Hava Gəmilərinə xidmət zamanı bu Tələbin 9-cu Əlavəsində müəyyən edilmiş siqnalların köməyi ilə XAN və MV-lərin yaxınlaşması, uzaqlaşması və manevretmə sxemlərinə (Əlavə 10) uyğun olaraq rəhbərlik etməlidir;
- XAN və MV hava gəmisinə tərəf hərəkətinə nəzarət edərək və sürücü ilə vizual əlaqə saxlayaraq XAN və MV yaxınlaşmasına rəhbərlik etməlidir;

- Sürücüyə siqnal verməzdən əvvəl əmin olmalıdır ki, XAN və MV HG yanında manevr etməsi üçün, habelə banın və ya işçi orqanın qaldırılması (endirilməsi) üçün heç bir maneə yoxdur;
- XAN və MV HG-nə yaxınlaşarkən onu zədələməmək üçün təyin olunmuş təhlükəsiz məsafədə saxlanmasını təmin etməlidir;
- XAN və MV HG-dən təhlükəsiz məsafədə dayandıqdan sonra XAN və MV-nin HG-nə hərəkəti tərəfində təkərin altına dayaq kötüyü qoyduqdan sonra əks tərəfdən təkərin altına digər kötüyü qoymalıdır (dayaq kötükləri əvvəlcədən XAN və MV-də olmalıdır);
- İş qurtardıqdan sonra hava gəmisindən kabellərin, sökülüb açılan hissələrin, şlanqların və yerləndirmə troslarının çıxarılmasını yoxlamalıdır;
- XAN və MV yola düşdüyü tərəfdən kötüyü götürməli və «Get» siqnalını verməli, HG-dən 5 metr aralandıqdan sonra isə ikinci kötüyü götürməlidir (dayaq kötüklərini XAN və MV-də yerləşdirilməlidir);
- XAN və MV HG-nə yaxınlaşmasına rəhbərlik hüququnu təsdiq edən vəsiqəyə malik olmalı və onu təqdim etməlidir (Əlavə 5).

2.3.10. XAN və MV yaxınlaşmasına, uzaqlaşmasına və hərəkətinə rəhbərlik edən şəxs XAN və MV işini bitirənədək hava gəmisinə xidmət göstərilən ərazidə olmalıdır.

2.3.11. XAN və MV HG-nin zədələnməsi təhlükəsini yaradan qeyri düzgün manevr etdikdə, yaxınlaşma rəhbəri əvvəlcə «Dayan» siqnalı verməli, sonra isə hava gəmisinə zədə vurulmasını istisna edən manevrin həyata keçirilməsinə siqnal, daha sonra isə XAN və MV xidmət zonasından çıxarmaq komandasını verməlidir. XAN və MV xidmət zonasından 2-5 metr aralandıqdan sonra onu saxlamalı və sürücüdən manevrin səhv həyata keçirilməsinin səbəbini soruşmalı, bundan sonra XAN və MV HG-nə yenidən yaxınlaşmasını təmin etməlidir. Yaxınlaşmaya rəhbərlik edən şəxs yaxınlaşmanın təkrarı haqqında birbaşa rəhbərinə məlumat verməlidir.

2.3.12. HG-nə xidmət zonasında yaxınlaşma (uzaqlaşma) və manevr etmə qaydalarının pozulmasına görə aşağıdakılar məsuliyyət daşımalıdırlar:

- yaxınlaşmaya rəhbərlik edən şəxsin siqnallarını düzgün və ya vaxtında yerinə yetirməyən, habelə həmin rəhbərin icazəsi olmadan özbaşına manevr edən XAN və MV sürücüsü;
- yaxınlaşmaya rəhbərlik edən, manevrin həyata keçirilməsi üçün vaxtında və düzgün siqnallar verməyən, habelə dayaq kötüklərini vaxtında və düzgün yerinə qoymayan məsul şəxs.

2.3.13. HG-nə xidmət zonasında iş zamanı sürücülər və ya yaxınlaşmaya rəhbərlik edən şəxslər tərəfindən buraxılan bütün səhvlər haqqında səlahiyyətli şəxslər sürücü talonlarında və ya yaxınlaşmaya rəhbərlik edən şəxslərin vəsiqələrində qeyd aparmalıdırlar.

2.4. AERODROMLAR İSTISMARDA SAXLANARKƏN XAN VƏ MV İŞININ VƏ HƏRƏKƏT TƏHLÜKƏSIZLIYININ TƏŞKILI

2.4.1. Aerodromların istismara yararlı saxlanması işləri aparılarkən Azərbaycanın Aviasiya Qaydaları, AAR-AGA-001, G-AGA-003 və XAMVT-nin tələbləri yerinə yetirilməlidir.

2.4.2. Hava limanı bölmələri aerodromlarda HG-nin uçuşlara hazırlanmasına dair görülən işləri aerodromda uçuşlara rəhbərlik (AUR) edən şəxslərdən icazə almalı və bu işlərin görülməsini aerodrom xidmətinin məsul şəxsi ilə razılaşdırmalıdır.

2.4.3. XAN və MV uçuş zolağına və sürmə yoluna yalnız görülən işlərə cavabdeh olan şəxsin müşayəti ilə AUR-un və "Qüllə" dispetçerinin icazəsi, Aerodrom xidmətinin razılığı ilə çıxarıla bilər.

2.4.4. Uçuş zolağında iş aparılarkən XAN və MV hərəkətinin təşkilini, işlərə rəhbərliyi və onlara nəzarəti iş aparan bölmənin məsul şəxsi təmin etməlidir.

2.4.5. İşin həyata keçirilməsinə məsul şəxs XAN və MV, avadanlığı və işçiləri "Qüllə" dispetçerinin və ya AUR-un göstərişi ilə, lazım gəldikdə isə, müstəqil surətdə uçuş zolağından və sürmə yolundan müəyyən olunmuş yerlərə dərhal uzaqlaşdırılması üçün tədbir görməlidir.

Bütün hallarda uçuş zolağı HG-nin hesablanmış (dəqiqləşdirilmiş) enmə vaxtına azı 5 dəqiqə qalmış boşaldılmalıdır.

2.4.6. Uçuş zolağında və SY-da iş aparılması prosesində məsul şəxs "Qüllə" dispetçeri ilə radioəlaqə saxlamalı və hər 15 dəqiqədən bir radioəlaqəni nəzarətdə saxlayıb yoxlamalıdır.

Radioəlaqə baş tutmadıqda və ya nasazlığa görə sabit işləmədikdə iş aparılmasını dayandırmaq və uçuş zolağından və SY-dan texnika və işçiləri tez bir zamanda təcili çıxarmaq üçün tədbir görülməlidir.

2.4.7. Radioəlaqə kəsiləndə uçuş zolağının və SY-nun boşaldılmasına siqnal UEZ işıqlarının üç dəfə yandırılıb söndürülməsindən (Yüksək intensivli birinci qrup işıq sisteminin və ya aşağı intensivli işıqların birinci dərəcəli parlaqlığında) və ya işləyən texnikaya tərəf iki qırmızı fişəngin buraxılmasından ibarətdir.

2.4.8. İşləyən texnika sıradan çıxdıqda, məsul şəxs dərhal bu haqda "Qüllə" dispetçerinə məlumat verməli və nasaz texnikanın müəyyən olunmuş yerə uzaqlaşdırılması üçün təcili tədbirlər görməlidir.

2.4.9. Uçuş sahəsində iş yerinə yetirildikdən sonra iş aparmış bölmənin məsul şəxsi uçuşların təhlükəsiz yerinə yetirilməsinə heç bir maneə qalmadığına əmin olmalı, texnika və işçiləri çıxarmalı, uçuş rəhbərinə, habelə aerodrom xidmətinin məsul şəxsinə işin qurtarması və uçuş sahəsinin boşaldılması haqqında məlumat verməlidir.

2.4.10. Aerodrom xidmətinin məsul şəxsi işin qurtarılması haqqında məlumat aldıqda uçuş sahəsinin vəziyyətini yoxlamalı, onun hazırlığına əmin olmalı və bu haqda uçuşların rəhbərinə məlumat verməlidir.

2.4.11. Uçuş zolağında və SY-da olarkən bütün XAN və MV günün hər hansı vaxtından asılı olmayaraq qabarit və bərqvuran işıqları yandırmalı, habelə uçuşların rəhbəri ("Qüllə" dispetçeri) ilə hava limanı daxili rabitə vasitələrinin qoşulu vəziyyətində işləməlidir.

2.4.12. Radiorabitə və işıq-siqnal vasitələri, yedək qurğuları, yanğınsöndürmə vasitələri ilə təchiz edilməmiş (nasaz) XAN və MV işlərin aparılmasına, məsul şəxsin müşayiəti və uçuş rəhbərinin icazəsi olmadan uçuş zolağına və sürmə yoluna çıxması qadağandır.

2.4.13. Uçuş zolağında və SY-da iş zamanı XAN və MV quraşdırılmış radiorabitə vasitələrini, qabarit və bərqvuran işıqları söndürmək qadağandır.

2.4.14. Radiorabitə vasitələri ilə təchiz edilmiş XAN və MV sürücülərinə hava limanı daxili radiorabitə qaydaları öyrədilməlidir. Xidmətlərin vəzifəli şəxsləri ilə uçuş rəhbərləri arasında radiotelefon məlumat mübadiləsi səsyazma aparatlarına yazılmalıdır.

2.4.15. Uçuş zolağında və SY-da iş zamanı XAN və MV sürücüləri səs və işıq siqnallarını, radio ilə verilən komandaları daim izləməlidirlər.

2.4.16. Uçuş zolağında işləyən sürücülər rabitə kanalı ilə və ya müəyyən edilmiş siqnal üzrə müvafiq komanda aldıqda işi dayandırmalı və ləngimədən texnikanı müəyyən olunmuş yerə aparmalıdır.

2.5. UÇUŞ-ENMƏ ZOLAĞINI KEÇMƏ QAYDALARI

2.5.1. Uçuş-enmə zolağını keçməzdən əvvəl XAN və MV sürücüsü (xidmət nümayəndəsi) uçuş-enmə zolağındakı gözləmə yerinin işarəsinə çatmadan sürmə yolunda dayanmalı, olduğu yeri və XAN-ın sayını “Qüllə” dispetçerinə deyərək uçuş-enmə zolağını keçməyə görə icazə almalıdır.

2.5.2. Aerodrom xidməti, UEİTT xidməti, “Azəraeronaviqasiya” HHİ və hava gəmilərini müşayiət edən avtonəqliyyata UEZ-i keçməyə müstəsna hallarda və yalnız zərurət olduqda icazə verilir.

2.5.3. Uçuş zolağına və SY-na çıxmağa və keçməyə yalnız “Qüllə” dispetçerinin icazəsi ilə yol verilməlidir.

2.5.4. Uçuş-enmə zolağını keçdikdən sonra sürücü (xidmət nümayəndəsi) onun boşaldılması haqqında “Qüllə” dispetçerinə mütləq məlumat verməlidir.

2.5.5. XAN və MV uçuş-enmə zolağındakı gözləmə yerinin işarəsini keçdikdən və “Qüllə” dispetçerinə məlumat verdikdən sonra uçuş-enmə zolağı boşaldılmış sayılır.

2.6. SÜRÜCÜLƏRIN, HABELƏ XÜSUSI MAŞINLARIN HAVA GƏMILƏRINƏ YAXINLAŞMASINA RƏHBƏRLIK EDƏN ŞƏXSLƏRIN AERODROMDA İŞƏ BURAXILMASI

2.6.1. Sürücülər aerodromda yalnız müvafiq avtonəqliyyat növlərini, onların avadanlığının istehsalçı zavodların təlimatlarında göstərilən istismar xüsusiyyətlərini, Azərbaycan Respublikasında uçuşları təmin edən bölmələrin qarşılıqlı fəaliyyəti texnologiyasına dair tələbləri, avtonəqliyyatın istismarı və təmiri zamanı əməyin təhlükəsizliyi tələblərini, aerodromda müəyyən edilmiş hərəkət qaydalarını, XAN və MV hava gəmisinə yaxınlaşması və ondan uzaqlaşması qaydalarını və XAMVT-nin bütün tələblərini öyrəndikdən sonra işə buraxılmalıdır.

2.6.2. Hər bir sürücü aerodromda müstəqil işə başlamazdan əvvəl hava limanı üzrə əmrlə təyin olunmuş təcrübəli sürücülərin rəhbərliyi altında təcrübə keçməlidir.

2.6.3. Təcrübə keçmə prosesində sürücülər aerodromda avtonəqliyyatı idarə etməkdə və müəyyən XAN və MV növlərində texnoloji əməliyyatları yerinə yetirməkdə əməli vərdişlərə, radiostansiyadan və İCAO əlifbası (Əlavə 11) daxil olmaqla radiomübadilə frazeologiyasından istifadə qaydalarına əməli surətdə yiyələnməlidirlər.

2.6.4. Hava gəmilərinə xidmət üzrə XAN və MV sürücüləri XAN və MV hər növündə hava gəmilərinə xidmət üzrə bütün texnoloji əməliyyatları mütləq yerinə yetirməklə səkkiz iş növbəsindən (56 saatdan az olmamaqla) az olmayan həcmdə təcrübə keçməlidir. Hava gəmilərinə yaxınlaşma və onlardan uzaqlaşma vərdişlərinə yiyələnmək üçün əvvəlcə hava gəmisi konstruksiyasının daha çox zədələnməyə məruz qalan zonalarını təsvir edən maketlər qoyulmuş xüsusi meydançalardan istifadə etmək tövsiyə olunur.

2.6.5. Xüsusi aerodrom avtonəqliyyatının sürücüləri hər XAN və MV növündə aerodromu istismar vəziyyətində saxlamaq üzrə bütün texnoloji əməliyyatlar silsiləsini mütləq yerinə yetirməklə səkkiz iş növbəsindən az olmayan həcmdə təcrübə keçməlidirlər.

2.6.6. HG-lərinə yaxınlaşmaq və aerodromu istismarda saxlamaq işlərini yerinə yetirmək hüququ olmadan aerodromda işləmək üçün nəzərdə tutulmuş avtonəqliyyat vasitələrinin və mexanizmlərin sürücüləri uçuş zolağını nəqliyyat vasitələrinin hər bir növündə keçmək və SY-da hərəkət etmək istisna olmaqla, aerodromun bütün zonalarında mütləq hərəkət etməklə üç iş növbəsindən az olmayan həcmdə təcrübə keçməlidirlər. Təcrübənin ümumi müddəti ştatında sürücülər olan bölmənin rəisi və ya xüsusi nəqliyyat xidmətinin rəisi tərəfindən, sürücülərin peşə səviyyəsi və aerodromda əməli iş vərdişləri nəzərə alınmaqla müəyyən olunmalıdır.

2.6.7. Sürücünün təlim kursları və təcrübə keçməsi haqqında məlumatlar XAN və MV hər növü üçün ayrılıqda aparılan, təlim və təcrübə keçmə prosesində sürücüdə saxlanan, proses başa çatdıqdan sonra isə aerodromda sürücülərin işə buraxılması komissiyasına təqdim olunan xüsusi vərəqə - "XAN və MV sürücüsünün təcrubə keçmə vərəqi" -nə yazılmalıdır (Əlavə 6, 7). Həmin təcrübə vərəqində bütün qeydlər təlim üçün məsul olan şəxslərin və sürücülərin təcrübə keçməsinə rəhbərlik edən şəxslərin imzaları ilə təsdiq edilməlidir.

2.6.8. XAN və MV istismarı üzrə sürücülərin bilikləri və əməli vərdişləri aiddiyyatı bölmələrinin nümayəndələrindən ibarət komissiya tərəfindən yoxlanılmalıdır. Yoxlamanın nəticələri XAN və MV sürücüsünün təcrübə keçmə vərəqinin əlavə olunduğu protokolla rəsmiləşdirilməlidir.

2.6.9. Sürücünün aerodromda müstəqil işə buraxılması peşə komissiyasının protokolu və sürücünün təcrübə keçmə vərəqi əlavə olunmaqla əmrlə rəsmiləşdirilməlidir. Eyni zamanda sürücüyə aerodromda XAN və MV sürmək və HG-lərinə xidmət etmək hüququna dair talon (Əlavə 3) və ya aerodromda hava gəmilərinə yanaşmaq hüququ olmadan avtonəqliyyatı (mexanizmi) sürmək hüququna dair talon (Əlavə 4), habelə radiostansiyadan istifadəyə icazə verilməlidir.

2.6.10. Sürücü XAMVT-nin tələblərini pozduqda onun talonunda yol verilmiş pozuntular haqqında 2.3.8 bəndə əsasən qeyd aparılmalıdır.

2.6.11. Talonlarında pozuntular haqqında üç qeyd olan sürücülər yalnız təkrar təcrübə keçdikdən və XAN və MV istismarı və yol hərəkəti qaydalarını bilməsi haqqında onların bilikləri peşə komissiyası tərəfindən yoxlandıqdan və yeni talon verildikdən sonra işə buraxıla bilər.

2.6.12. Növbədə işə başlamazdan əvvəl sürücülər hava limanının tibbi heyətinin keçirdiyi tibbi müayinədən keçməli, sürücünün yol vərəqəsində və ya tibbi nəzarət kitabçasında işə buraxılmağa dair qeydləri olmalıdır.

Xəstə olduğu və ya spirtli içki içməsi faktı müəyyən olunan sürücülər işə buraxılmamalıdır. Aidiyyatı xidmətin rəhbərinin qərarı ilə sürücülərin növbənin axırında mütləq əlavə tibbi müayinədən keçməsi tətbiq edilə bilər.

2.6.13. Hava limanının bütün sürücüləri qüvvədə olan normativ sənədlərə əsasən tibbi müayinədən keçməlidir. Sürücülərin tibbi müayinəyə gəlməsini aid olduğu bölmələrinin rəhbərləri təmin etməlidir.

2.6.14. İldə iki dəfədən az olmayaraq (payız-qış və yaz-yay naviqasiyalarından əvvəl) XAN və MV istismarı ilə bağlı olan müvafiq bölmələrdə bölmə rəisinin sədrliyi ilə sürücülərin avtonəqliyyatın material hissələrini, XAMVT-nin tələblərini bilməsini və aerodromda əməli iş vərdişləri yoxlanmalıdır. Aparılmış yoxlamanın nəticələri sürücülərin sonrakı dövr üçün işə buraxılmasına əsas verən protokolla

rəsmiləşdirilməlidir. Qeyri-kafi bilik nümayiş etdirən sürücülərin aerodromda işə buraxılması qadağandır.

Qeyri-kafi bilik nümayiş etdirən sürücülər yenidən vahid peşə komissiyasına imtahana göndərilməli, yalnız kafi qiymət aldıqdan sonra işə buraxıla bilər.

2.6.15. XAN və MV HG-lərinə yaxınlaşmasına (uzaqlaşmasına) rəhbərlik edən məsul şəxslər müstəqil işə başlamazdan əvvəl XAMVT-nin, uçuşları təmin edən xidmətlərin qarşılıqlı fəaliyyət texnologiyasının tələblərini, müxtəlif növlü təyyarələrə XAN və MV yaxınlaşması (uzaqlaşması) sxemlərini öyrənmə məşğələlərini, habelə əməli vərdişlərə yiyələnmək üçün təcrübə keçməlidir. HG-lərə XAN və MV yaxınlaşmasına rəhbərlik edənlərin öz vəzifələrini bilməsi və yiyələndikləri vərdişlərin səviyyəsi hava limanının komissiyası tərəfindən yoxlanılmalıdır. Komissiyanın işinin nəticələri protokolla rəsmiləşdirilməlidir.

XAN və MV HG-lərə yaxınlaşmasına (uzaqlaşmasına) rəhbərlik edən məsul şəxslərin işə buraxılması, onlara HG-lərinə XAN və MV yaxınlaşması (uzaqlaşması) işlərinə rəhbərlik etmək hüququna dair vəsiqənin verilməsi ilə bərabər müvafiq təşkilatın əmrilə rəsmiləşdirilməlidir.

2.6.16. HG-lərə XAN və MV yaxınlaşmasına rəhbərlik edən məsul şəxslər XAMVT-nin tələblərini pozduqda 2.3.13 bəndinə uyğun olaraq vəsiqələrində qeydlər aparılmalıdır.

Yaxınlaşmaya rəhbərlik hüququna dair vəsiqəsində pozuntular haqqında üç qeyd olan məsul şəxslər yalnız yaxınlaşma və uzuqlaşmaya rəhbərlik üzrə bilik və əməli vərdişləri komissiya tərəfindən yoxlanıldıqdan sonra yeni vəsiqə verilməklə işə buraxılmalıdır.

2.6.17. Yaxınlaşmaya rəhbərlik edən vəzifəli şəxslər növbədə işə başlamazdan əvvəl tibbi müayinədən keçməli və işə buraxılmağa icazə almalıdır.

2.7. XÜSUSI AVTONƏQLIYYATIN AERODROMA BURAXILMASI

2.7.1. Aerodroma və onun hüdudlarından kənarda istismara buraxılan bütün növlərdən olan avtomobillər dövlət yol polisi (DYP) orqanlarında qeydiyyata alınmalı və dövlət qeydiyyat nişanlarına, qaraj nömrələrinə, pasporta və formulyarlara malik olmalıdırlar.

Hava limanının hüdudlarından kənarda işləyən traktorlar və özüyeriyən mexanizmlər Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən dövlət qeydiyyatında olmalı və müəyyən edilmiş nümunə üzrə qeydiyyat nömrələrinə malik olmalıdırlar.

Avtokranlar və pnevmotəkərli kranlar, avtoqüllə və avtoqaldırıcılar Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən dövlət qeydiyyatına alınmalıdır.

2.7.2. Yalnız aerodromun ərazisində istismara buraxılan və DYP orqanlarında qeydiyyata götürülməyən mexaniki nəqliyyat vasitələri (traktorlar, buldozerlər, avtoqreyderlər və digər mexanizmlər) qaraj nömrələrinə, pasportlara və formulyarlara malik olmalıdır.

DYP-də qeydiyyatda olmayan və mülki aviasiya və digər müəssisələrdə qeydə alınmayan avtomobil və mexanizmlərin istismarı qadağandır.

2.7.3. XAN və MV texniki vəziyyəti istehsalçı zavodların təlimatlarının tələblərinə və Dövlət standartına (DST) uyğun gəlməlidir. Texniki cəhətdən nasaz, xarici görünüşü qeyri kafi olan XAN və MV aerodroma buraxılması qadağandır.

2.7.4. HG-lərə xidmət üçün XAN və MV-də radiorabitə vasitələri və dayaq kötükləri dəsti, yükvurma -yükboşaltma avtomobilləri, traplar, yük avtomobillərində isə əlavə olaraq amortizasiya vasitələri olmalıdır.

2.7.5. XAN və MV rəngi AAR-AGA-001-in tələblərinə uyğun olmalıdır.

2.7.6. Xəttə buraxılmazdan əvvəl hər bir XAN və MV texniki vəziyyəti və radiostansiyanın işəyararlığı mexanik tərəfindən yoxlanılmalıdır və onun imzası ilə yol vərəqində bu barədə qeyd aparılmalıdır. XAN və MV bir növbə tərəfindən digər növbəyə əməliyyat dayanacağında verilməlidir. İş aparılması üçün lazım gəldikdə XAN və MV HG yanında bir növbədən digərinə keçirilməsinə istisna hallarda yol verilə bilər.

2.7.7. Hər növlü və təyinatlı XAN və MV, o cümlədən sərnişinləri HG-nə çatdıran avtobuslar aerodromun ərazisinə yalnız buraxılış vərəqəsi ilə buraxılmalıdır (Əlavə 1).

2.7.8. Şəxsi nəqliyyatda aerodrom ərazisinə girmək qadağandır.

2.8. KƏNAR TƏŞKILATLARA MƏXSUS XAN VƏ MV-NIN AERODROMA BURAXILMASI VƏ İŞININ TƏŞKILI

2.8.1. Kənar təşkilatlara məxsus XAN və MV-nin aerodroma yalnız hava limanı rəhbərinin icazəsi ilə buraxıla bilər.

2.8.2. Kənar təşkilatlara məxsus XAN və MV-nin aerodroma keçməsinə işlərin aparılmasına məsul olan xidmətlərin sifarişi ilə verilən və aerodroma girərkən nəzarət-buraxılış məntəqəsində (NBM) verilən və çıxarkən geri alınan birdəfəlik buraxılış vərəqələri ilə icazə verilə bilər.

2.8.3. Kənar təşkilatlara məxsus XAN və MV aerodrom ərazisində təsdiq edilmiş hərəkət sxeminə uyğun və kənar təşkilatın işinə nəzarət edən məsul şəxsin müşayiəti ilə hərəkət etməlidirlər.

2.8.4. Kənar təşkilatlara məxsus XAN və MV NBM-də qarşılanmasını, iş yerinə və geriyə müşayiətini, habelə onlara iş prosesində nəzarət aparılmasına məsul olan xidmətlərin rəisləri təmin etməlidir.

2.8.5. Kənar təşkilatların avtomobillərinin aerodromda müntəzəm işləyən sürücüləri HG-lərə yaxınlaşmaq və aerodromun istismarda saxlanması işlərini yerinə yetirmək hüququ olmadan aerodromda iş üçün nəzərdə tutulmuş avtonəqliyyat və mexanizmlərinin sürücülərinin proqramı üzrə hava limanında təlim keçməlidirlər. Təlimdən və ixtisaslaşmış komissiya tərəfindən biliklər yoxlanıldıqdan sonra sürücülərə 6 ay müddətinə aerodromda avtonəqliyyat (məxanizmlər) sürmək hüququna dair talon (Əlavə 4) və bu müddət bitdikdən sonra sürücülərin 2.6.14 bəndinə uyğun olaraq aerodromda iş zamanı yiyələndikləri bilik və vərdişlər yoxlanmalı və talonda onun müddətinin uzadılmasına aid qeyd aparılmalıdır. Vaxtı ötmüş talon etibarsız sayılmalıdır.

2.8.6. Kənar təşkilatlara məxsus XAN və MV-nin sürücülərinin təliminin təşkili hava limanının məsul mütəxəssislərinə həvalə edilməlidir.

2.8.7. Kənar təşkilatlar aerodromda bütün iş növlərini hava limanının müvafiq xidmətlərinin məsul şəxslərinin nəzarəti ilə həyata keçirilməlidir.

2.8.8. İşə başlamazdan əvvəl kənar təşkilatların nümayəndələri (iş rəhbərləri, icraçıları və XAN və MV sürücüləri) kənar təşkilatın işinə nəzarət edən bölmədə, aerodromda hərəkət qaydalarını pozarkən məsuliyyət daşımaları haqqında təlimatlandırılaraq, xüsusi jurnala xəbərdarlıq olunduqları barədə imza atmalıdırlar.

Təlimatlandırılma aşağıdakı məsələlər üzrə aparılmalıdır:

- iş aparılması yerinin müəyyən edilməsi;
- iş icrası zonasına getmək və qayıtmaq yolları;
- radiotelefon rabitəsi prosedurları;
- iş aparılarkən görülən təhlükəsizlik tədbirləri.

2.9. AERODROMDA XAN VƏ MV DAYANACAQLARININ TƏŞKILI

2.9.1. Aerodromda XAN və MV dayanacaqları perron və dayanacaq yaxınlığında süni örtüklü meydançalarda yerləşməli və yanaşma yollarına malik olmalıdır.

2.9.2. XAN və MV üçün dayanacaq yerləri HG, bina və tikililərədək olan təhlükəsiz məsafələr nəzərə alınmaqla ayrılmalıdır.

Qeyd: *Minimum təhlükəsizlik məsafələr üçün bu Tələblərin 2.1.9 bəndinə bax.*

2.9.3. XAN və MV öz-özünə hərəkətə gəlməsinə və mühərrikin işə düşməsinə səbəb ola bilən maili meydançalarda XAN və MV dayanacaqlar düzəltmək qadağandır.

2.9.4. Aerodromda dayanacaqların mövqeyi və burada XAN və MV yerləşdirilməsi XAN və MV-nin xidməti yerinə tez çıxmasını, HG-nin sürmə yolunda təhlükəsizliyini, yanğın təhlükəsizliyi tələblərinin yerinə yetirilməsini təmin etməlidir.

2.9.5. Dayanacaqda XAN və MV cərgələrə düzülür. XAN və MV cərgələri azı 10 m., cərgədə XAN və MV isə azı 1 m. bir-birindən aralı olmalıdır.

2.9.6. Dayanacaq zonasında hər bir XAN və MV-ə yer təhkim olunmalıdır. Dayanacaq meydançası işarələnməlidir (markalanmalıdır).

2.9.7. XAN və MV dayanacağı ucadandanışan rabitə, işıqlandırma, yanğınsöndürmə vasitələri və hər 10 XAN və MV 1 ədəd hesabı ilə yedək burazları (trosları) - ştanqları ilə təmin olunmalıdır.

2.9.8. XAN və MV-ni dayanacağı ətrafında işə operativ rəhbərlik etmək və hava limanının digər xidmətləri ilə qarşılıqlı əlaqə saxlamaq üçün dispetçer məntəqəsi olmalıdır. Dispetçer məntəqəsinin yeri ətrafı müşahidə üçün əlverişli olmalıdır.

3. AERODROMDA XAN VƏ MV-NIN TƏHLÜKƏSİZLİYİNİ TƏMİN ETMƏK SAHƏSİNDƏ HAVA LİMANI İŞÇİLƏRİNİN VƏZİFƏLƏRİ VƏ MƏSULİYYƏTİ

3.1. HAVA LIMANININ RƏHBƏRI

3.1.1. Texnikanın HG-ni zədələməsinin qarşısını almaq məqsədilə tədbirlər həyata keçirilməsinə nəzarəti təşkil etməli və XAMVT-nin tələblərinə uyğun olaraq aerodromda XAN və MV hərəkətinin təşkili üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.1.2. Texnikanın zədələnməsinin qüvvədə olan normativ sənədlərə uyğun təhqiqini təşkil etməlidir.

3.2. HAVA LIMANI RƏHBƏRININ MÜAVINI VƏ YA BAŞ MÜHƏNDIS

3.2.1. Texnikanın HG-ni zədələməsinin qarşısını almaq üzrə Hava Limanı xidmətlərinin fəaliyyətini təşkil etməli və XAN və MV aerodromda hərəkətinin XAMVT-nin tələblərinə uyğun təşkilinə məsuliyyət daşımalıdır.

3.2.2. Tabeliyindəki xidmətlərin şəxsi heyətinin XAMVT-nin tələblərinin öyrənməsini təşkil etməli və aerodromda hərəkətin təhlükəsizliyi tədbirlərinin yerinə yetirilməsinə nəzarət etməlidir.

3.2.3. Aerodrom istismarda saxlanarkən və təmir edilərkən aerodrom Mexaniki vasitələrinin hərəkətini XAMVT-nin tələblərinə uyğun təşkil etməlidir.

3.3. SƏRNIŞIN VƏ YÜKDAŞIMALARIN TƏŞKILI ÜZRƏ XIDMƏTLƏRIN RƏHBƏRI

3.3.1. Perronda Mexaniki vasitələrinin HG-ni zədələməsinin qarşısını almaq tədbirlərini həyata keçirməlidir.

3.3.2. XAMVT-nin tələblərinin şəxsi heyət tərəfindən öyrənilməsini təşkil etməli və yerinə yetirilməsinə nəzarət etməlidir.

3.3.3. Perron Mexaniki vasitələrinin və sürücülərin aerodromda işə buraxılması sahəsində XAMVT-nin tələblərinin yerinə yetirilməsini təşkil və təmin etməlidir.

3.3.4. Hava gəmilərinə xidmət zamanı perron Mexaniki vasitələrinin yaxınlaşmasına (uzaqlaşmasına) rəhbərlik edən bölmənin vəzifəli şəxslərinin XAMVT-nin tələblərinə uyğun hazırlanmasını və təlimatlandırılmasını təmin etməlidir.

3.3.5. Aerodroma yük almaq və ya yük göndərmək üçün gələn kənar təşkilatların sürücülərini təlimatlandırılmasını təmin etməlidir.

3.3.6. Sərəmcamlarındakı XAN və MV aerodromda təyinatı üzrə istifadə olunması və onların işinin təşkili üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.3.7. Hava gəmisinə xidmət göstərən XAN və MV-nin sürücülərini işə başlamazdan əvvəl hərəkət və təhlükəsizlik texnikası qaydaları üzrə təlimatlandırmalıdır.

3.3.8. Lazım gəldikdə sürücülərin aerodromda xüsusi maşınları sürmək hüququ verən talonlarının, habelə hava gəmilərinə XAN və MV yaxınlaşmasına rəhbərlik edənlərin bu işi görmək hüququna dair vəsiqələrinin olmasını yoxlamalıdır.

3.3.9. Sürücülərin və yaxınlaşmaya rəhbərlik edən şəxslərin növbə vaxtı işinə, habelə XAMVT-nin tələblərinə əməl etməsinə nəzarəti həyata keçirməlidir.

3.3.10. Növbənin işini qiymətləndirməlidir və təhlil etməlidir.

3.4. SƏRNIŞIN VƏ YÜKDAŞIMALARIN TƏŞKILI XIDMƏTLƏRININ IŞÇILƏRI

3.4.1. Hava gəmilərinə xidmət zonasında XAN və MV-nin yaxınlaşmasını (uzaqlaşmasını) və manevr etməsini yalnız XAN və MV rəhbərlik edən şəxsin icazəsi ilə həyata keçirilməlidir.

3.4.2. Hava gəmilərinin xidmət zonasına XAN və MV yaxınlaşmasına (uzaqlaşmasına) rəhbərlik tələblərinə uyğun əməl edilməlidir.

3.4.3. Yalnız XAN və MV üçün ayrılmış xüsusi yollarda hərəkət etməlidirlər.

3.4.4. XAN və MV-ni idarə etmək hüququna malik olmayan şəxslər bu mexanizmlərin idarə olunmasına buraxılmamalıdır.

3.5. HAVA LIMANLARINDA HG-LƏRINƏ TEXNIKI XIDMƏT GÖSTƏRƏN MÜƏSSISƏNIN XAN VƏ MV ISTISMARI ÜZRƏ RƏHBƏRI:

3.5.1. XAN və MV HG-lərinə texniki xidmət göstərərkən və yedəkləyərkən onun zədələnməsinin qarşısını almaq üçün tədbirlər həyata keçirməli və XAMVT-nin tələblərinin şəxsi heyət tərəfindən yerinə yetirilməsinə məsuliyyət daşımalıdır.

3.5.2. Hava gəmilərinə texniki xidmət zamanı XAN və MV yaxınlaşmasına (uzaqlaşmasına) rəhbərlik edən bölmənin məsul şəxslərinin hazırlanmasını və təlimatlandırılmasını təmin etməlidir.

3.5.3. XAMVT-nin tələblərinin şəxsi heyət tərəfindən öyrənilməsini təşkil etməli və yerinə yetirilməsinə nəzarəti təmin etməlidir.

3.5.4. Sərəmcamlarındakı XAN və MV aerodromda təyinatı üzrə istifadə olunması və onların işinin təşkili üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.5.5. XAN və MV sürücülərinə və hava gəmisinə XAN və MV istifadə olunmaqla texniki xidmətə buraxılmış şəxsləri işə başlamazdan əvvəl hərəkət və təhlükəsizlik texnikası qaydaları üzrə təlimatlandırmalıdır.

3.5.6. Lazım gəldikdə sürücülərin aerodromda xüsusi maşınları sürmək hüququ verən talonlarının, habelə hava gəmilərinə XAN və MV yaxınlaşmasına rəhbərlik edənlərin bu işi görmək hüququna dair vəsiqələrinin olmasını yoxlamalıdır.

3.5.7. Sürücülərin və yaxınlaşma rəhbərlərinin növbə vaxtı işinə, habelə XAMVT-nin tələblərinə onların əməl etməsinə nəzarəti həyata keçirməlidir.

3.5.8. Növbənin işini qiymətləndirməlidir və təhlil etməlidir.

3.6. HAVA GƏMILƏRINƏ TEXNIKI XIDMƏT EDƏN HEYƏTIN VƏZIFƏLƏRI

3.6.1. Texniki xidmətin mühəndisi, aviatexnik-briqadir, aviatexnik:

- HG-lərə xidmət zonasına yaxınlaşan XAN ə MV qarşılamalıdır;
- ATM-in maşınları üçün müəyyən olunmuş yerə yaxınlaşmasına rəhbərlik etməlidir;
- Təkərlərin altına dayaq kötükləri qoymalıdır, XAN və MV hava gəmisindən uzaqlaşanda kötükləri götürməlidir;
- Texniki Xidmət müəssisələrin təlimatlarının tələblərinə uyğun olaraq yedəkləmə qaydalarına riayət etməklə hava gəmisinin yedəklənməsini yerinə yetirməlidir;
- XAN və MV yaxınlaşması qaydalarına və növbəliyinə riayət olunmasına nəzarət etməlidir.

3.7. HAVA LIMANININ XAN VƏ MV XIDMƏTININ RƏISI

3.7.1. XAMVT-nin tələblərini yerinə yetirilməsini təşkil etməli, yol-nəqliyyat hadisələrinin və XAN və MV-in HG-lərini zədələməsinin qarşısını alınması üçün tədbirlər həyata keçirməli, aerodromda XAN və MV hərəkətinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.7.2. XAN və MV xidmətinin sürücü heyətinin XAMVT-nin tələblərini öyrənməsini təşkil etməli və onların yerinə yetirilməsinə nəzarəti təmin etməlidir.

3.7.3. Aerodromda işləmək üçün sürücülərin XAMVT-nin tələblərinə uyğun hazırlanmasını və təlimatlanmasını təmin etməlidir.

3.7.4. Hər bir XAN və MV texniki vəziyyətinin, yanğınsöndürmə vasitələrinin, bərqvuran və qabarit işıqların, radiostansiyanın, dayaq kötüklərinin, yedəkləmə və amortizasiya qurğularının olmasının hər gün yoxlanmasını təşkil etməlidir.

3.7.5. XAN və MV aerodromda sürmək və HG-lərə xidmət etmək hüququ verən sürücü vəsiqə və talonlarının hər növbə zamanı yoxlanmasını təşkil etməlidir.

3.7.6. Sürücülərin tibbi müayinədən keçməsinə nəzarət etməlidir.

3.7.7. Sərəmcamlarındakı XAN və MV aerodromda təyinatı üzrə istifadə olunması və onların işinin təşkili üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.7.8. XAN və MV sürücülərinə və hava gəmisinə XAN və MV istifadə olunmaqla texniki xidmətə buraxılmış şəxsləri işə başlamazdan əvvəl hərəkət və təhlükəsizlik texnikası qaydaları üzrə təlimatlandırmalıdır.

3.7.9. Lazım gəldikdə sürücülərin aerodromda xüsusi maşınları sürmək hüququ verən talonlarının, habelə hava gəmilərinə XAN və MV yaxınlaşmasına rəhbərlik edənlərin bu işi görmək hüququna dair vəsiqələrinin olmasını yoxlamalıdır.

3.7.10. Sürücülərin və yanaşma rəhbərlərinin növbə vaxtı işinə, habelə XAMVT tələblərinə onların əməl etməsinə nəzarəti həyata keçirməlidir.

3.7.11. Növbənin işini qiymətləndirməlidir və təhlil etməlidir.

3.8. HAVA LIMANININ AERODROM TƏMINATI ÜZRƏ RƏHBƏRI

3.8.1. Xidmətin fəaliyyətinə aid hissədə XAMVT-nin tələblərinin icrasını təşkil etməlidir.

3.8.2. Uçuş meydançası istismarda saxlanarkən aerodrom nəqliyyatının işinin təşkilini təmin etməlidir və bunun üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.8.3. HG-nin zədələnməsinin qarşısını almaq məsələlərində bölmənin şəxsi heyətinin tədrisini həyata keçirməlidir.

3.8.4. Sərəmcamlarındakı XAN və MV-in aerodromda təyinatı üzrə istifadə olunması və onların işinin təşkili üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.8.5. XAN və MV sürücülərinə və hava gəmisinə XAN və MV istifadə olunmaqla texniki xidmətə buraxılmış şəxsləri işə başlamazdan əvvəl hərəkət və təhlükəsizlik texnikası qaydaları üzrə təlimatlandırmalıdır.

3.8.6. Zərurət yarandıqda sürücülərin aerodromda xüsusi maşınları sürmək hüququ verən talonlarının, habelə hava gəmilərinə XAN və MV yaxınlaşmasına rəhbərlik edənlərin bu işi görmək hüququna dair vəsiqələrinin olmasını yoxlamalıdır.

3.8.7. Sürücülərin və yanaşma rəhbərlərinin növbə vaxtı işinə, habelə XAMVT-nin tələblərinə onların əməl etməsinə nəzarəti həyata keçirməlidir.

3.8.8. Növbənin işini qiymətləndirməlidir və təhlil etməlidir.

3.9. YANACAQ-SÜRTKÜ MATERIALLARI İDARƏSININ XAN VƏ MV ÜZRƏ RƏHBƏRI

3.9.1. Yanacaqdoldurma vasitələri ilə xidmət göstərilərkən HG-nin zədələnməsinin qarşısını almaq tədbirlərini işləyib hazırlamalıdır, XAMVT-nin tələblərinin icrası üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.9.2. HG-yə xidmət zamanı (avia YSM-lə yanacaq doldurularkən) bölmənin xüsusi maşınlarının yaxınlaşmasına (uzaqlaşmasına) rəhbərlik edən mütəxəssislərinin hazırlanmasını təmin etməlidir.

3.9.3. XAMVT-nin tələblərinin idarənin işçiləri tərəfindən öyrənilməsini təşkil və icrasına nəzarət etməlidir.

3.9.4. Sərəmcamlarındakı XAN və MV aerodromda təyinatı üzrə istifadə olunması və onların işinin təşkili üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.9.5. XAN və MV sürücülərinə və hava gəmisinə XAN və MV istifadə olunmaqla texniki xidmətə buraxılmış şəxsləri işə başlamazdan əvvəl hərəkət və təhlükəsizlik texnikası qaydaları üzrə təlimatlandırmalıdır.

3.9.6. Lazım gəldikdə sürücülərin aerodromda xüsusi maşınları sürmək hüququ verən talonlarının, habelə hava gəmilərinə XAN və MV yaxınlaşmasına rəhbərlik edənlərin bu işi görmək hüququna dair vəsiqələrinin olmasını yoxlamalıdır.

3.9.7. Sürücülərin və yanaşma rəhbərlərinin növbə vaxtı işinə, habelə XAMVT-nin tələblərinə onların əməl etməsinə nəzarəti həyata keçirməlidir.

3.9.8. Növbənin işini qiymətləndirməlidir və təhlil etməlidir.

3.10. HAVA LIMANI TIBBI SANITAR BÖLMƏSININ RƏISI

3.10.1. Sürücülərin və XAN və MV hava gəmilərinə yaxınlaşmasına rəhbərlik edən məsul şəxslərin növbədə işə başlamazdan əvvəl tibbi müayinədən keçməsini təmin etməlidir.

3.10.2. Zərurət yarandıqda xidmət rəhbərlərinin tələbi ilə işçilərin tibbi müayinədən keçməsini təmin etməlidir.

3.10.3. Sürücülərin vaxtaşırı olaraq təkrar tibbi müayinədən keçməsi haqqında mövcud normativ sənədlərin tələblərinin icrası üçün məsuliyyət daşımalıdır.

3.11. PERRONDA TƏHLÜKƏSIZLIYƏ NƏZARƏT ÜZRƏ MÜHƏNDIS

3.11.1. Xüsusi avtonəqliyyatın hava gəmisini zədələməsinin qarşısını almaq üçün XAMVT-nin tələblərini icra etməlidir.

3.11.2. XAN və MV sürücülərindən aerodromda müəyyən olunmuş marşrutlara və hərəkət sürətinə, hava gəmilərinə xidmət zamanı yaxınlaşma (uzaqlaşma) qaydalarına əməl olunmasını tələb etməlidir.

3.11.3. Aerodromda XAN və MV müəyyən olunmuş hərəkət qaydalarını pozan şəxsləri aerodrom ərazisində saxlayaraq talonunda pozuntular haqqında müvafiq qeydlər aparmalıdır.

3.11.4. XAN və MV sürücülərini aerodromda hərəkəti və hava gəmilərinə xidmət zamanı yaxınlaşma (uzaqlaşma) qaydalarına riayət edilməsini, XAN və MV yanğınsöndürmə vasitələrini, qabarit və bərqvuran işıqların, radiorabitə, amortizasiya vasitələrinin, dayaq kötüklərinin olmasını, sürücülərdə avtonəqliyyatı idarə etmək hüququna dair

vəsiqələrin, həmin maşını idarə etmək hüququna dair talonun və yol vərəqinin olmasını yoxlamalıdır.

3.11.5. Dayanacaqlarda və perronda HG-lərin hərəkəti, yerləşdirilməsi, yedəklənməsi üçün müəyyən olunmuş qaydaların pozulmasına yol verənlərin, XAN və MV-nin hava gəmilərinə yaxınlaşmasına rəhbərlik edən şəxslərin, XAN və MV sürücülərinin və digər işçilərin vəsiqələrində (talonlarında) qeyd aparmalıdır.

3.12. HAVA LIMANINDA ÇALIŞAN NƏQLIYYAT VASITƏSININ SÜRÜCÜSÜ

3.12.1. Hava Limanında çalışan nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin avtomobili idarə etmək hüququna dair verdiyi sürücülük vəsiqəsinə malik olmalıdır.

3.12.2. Traktorların, özüyeriyən (aerodrom) yol-tikinti avtonəqliyyat və mexanizmlərinin sürücüləri MA müəssisələrinin peşə komissiyaları və ya digər idarələr tərəfindən verilmiş vəsiqələrini üzərində gəzdirməlidir.

3.12.3. XAN və MV sürmək və hava gəmisinə xidmət hüququna dair talona və ya aerodromda avtonəqliyyatı (mexanizmləri) sürmək hüququna dair talona malik olmalıdır.

3.12.4. XAMVT-nin tələblərinə və uçuşları təmin edən xidmətlərin qarşılıqlı fəaliyyət texnologiyasına əməl etməlidir.

3.12.5. XAN və MV və onların xüsusi avadanlığının quruluşunu, texniki istismarını və onlara xidmət qaydalarını bilməlidir.

3.12.6. Xəttə çıxmazdan əvvəl hər dəfə XAN və MV texniki vəziyyətini və radiorabitənin sazlığını yoxlamalıdır.

3.12.7. XAN və MV-ni təmiz və istismara hazır vəziyyətdə saxlamalıdır.

3.12.8. XAN və MV-ni dayanacaqda yerləşdirilməsi, aerodromda hərəkət etməsi və işləməsi qaydalarına əməl etməli, hava gəmisinə yaxınlaşmağı, ondan uzaqlaşmağı bacarmalıdır.

3.12.9. XAN və MV istismarı və təmiri zamanı texniki təhlükəsizlik qaydalarını bilməli və bunlara əməl etməlidir, habelə XAN və MV məxsus yanğınsöndürmə avadanlığından istifadə etməyi bacarmalıdır.

3.12.10. Gecə vaxtı, dumanlı havada, sürüşkən-buzlu, qarlı havada, eləcə də təyyarə dayanacaqları və perronlarda kifayət qədər işıq olmadığı halda hərəkət edən zaman ehtiyatlı olmalıdır.

3.12.11. Fəaliyyət sahəsində işini bitirdikdən sonra birbaşa rəhbərinə məlumat verməli və onun göstərişi ilə XAN və MV-ni təyinat məntəqəsinə gətirməlidir.

3.12.12. Hava gəmilərinə xidmət və aerodromun istismarda saxlanması zamanı aerodromda XAN və MV işinin təşkili tələblərinə riayət etməlidir.

3.12.13. XAN və MV-ni idarə etmək üçün başqa şəxsə verməməlidir.

3.12.14. Sürücü yerində olmadıqda, maşını dayanacağa qoyduqda avtonəqliyyatın öz-özünə hərəkətinin qarşısını alan bütün tədbirləri görməlidir.

3.12.15. XAN və MV sıradan çıxdıqda onun təcili olaraq UEZ, SY, peron və dayanacaqdan çıxarılması (yedəklənməsi) üçün tədbir görməli və baş vermiş hadisə haqqında birbaşa rəhbərinə məlumat verməlidir.

3.12.16. Yol-nəqliyyat hadisələrinə və XAN və MV hava gəmilərini zədələməsinə yol verməməlidir.

3.12.17. Aerodromda işləyən XAN və MV sürücüsü hərəkət qaydalarını pozmağa və hava gəmisini zədələməyə görə inzibati, maddi və cinayət məsuliyyəti daşımalıdır.

ƏLAVƏ 1:

AERODROMA KEÇMƏK ÜÇÜN BURAXILIŞ

_____ № li XAN

«____» _____ 20 ___ ilədək

etibarlıdır _____

«____» _____ 20 ___ il.

M.Y.

Qeyd: *Buraxılış üzərində soldan sağa, diaqonal üzrə qırmızı rəngli zolaq olmalıdır. Buraxılışın uzunluğu 210 mm, eni 150 mm və çərçivəsinin eni 10 mm-dir.*

ƏLAVƏ 2:

AERODROMA KEÇMƏK ÜÇÜN BİRDƏFƏLİK BURAXILIŞ

Sürücünun soyadı, adı, atasının adı_____

XAN-nın markası və nömrəsi_____

Təşkilatın adı_____

Müşayiət edən_____

(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, aeroport bölməsi)

Sürücünü təlimatlandırdı_____

(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, bölmə)

_____

İmza: _____

M.Y.

«____» _____ 20 ___ il.

Qeyd: *Buraxılış üzərində soldan sağa, diaqonal üzrə göy rəngli zolaq olmalıdır. Buraxılışın uzunluğu 210 mm, eni 150 mm, çərçivəsinin eni 10 mm-dir.*

ƏLAVƏ 3:

(üz tərəfi)

_____

(mülki avisiya müəssisəsi)

AERODROMDA XAN VƏ MV-ləri İDARƏ ETMƏK VƏ HAVA GƏMİLƏRİNƏ XİDMƏT GÖSTƏRMƏK HÜQUQU VERƏN

_____ № -li TALON

Sürücü _____

(soyadı, adı, atasının adı)

aerodromdakı hərəkət qaydalarını, XAN və MV ilə işləyərkən əmək təhlükəsizliyi tələblərini öyrənmişdir, hava gəmilərinə xidmət edərkən onlara yaxınlaşmaq (uzaqlaşmaq) qaydalarını mənimsəmişdir.

Aviamüəssisə rəhbərinin «___» _____ 20___ il tarixli, _____№li əmri ilə_____ HG növünə

(sürücünün xidmət etməsinə icazə verilən hava gəmisi növü)

xidmət üçün_____ növlü XAN və MV-lə işə

(sürücünün işə buraxıldığı XAN və MV növü)

buraxılır.

M.Y. *Müvafiq rəhbər* _____

İmza

Üç pozuntudan sonra talon geri alınır. Talon geri alınarkən və ya itirilərkən yalnız təkrar təcrübə keçdikdən və hərəkət qaydaları, hava gəmilərinə yaxınlaşma (uzaqlaşma) qaydaları və əmək təhlükəsizliyi tələbləri üzrə yenidən imtahan verdikdən sonra bərpa edilir.

(arxa tərəfi)

Pozuntular haqqında qeyd

№	Tarix (gün, ay, il)	Pozuntu növü	Qeyd aparan şəxsin vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, imzası
1.			
2.			
3.			

Talonu _____geri almışdır.

vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı tarix imza

Sürücünü təkrar təlimatlandırdı:

1. _____ Tarix:_____ İmza: _____
   (vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı)
2. _____ Tarix:_____ İmza: _____
   (vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı)
3. _____ Tarix:_____ İmza: _____
   (vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı)

ƏLAVƏ 4:

(üz tərəfi)

_____

(mülki avisiya müəssisəsi)

AERODROMDA (HAVA GƏMİLƏRİNƏ YAXINLAŞMAQ HÜQUQU OLMADAN) XAN VƏ MV SÜRMƏK HÜQUQU VERƏN

_____ №-li TALON

Sürücü _____

soyadı, adı, atasının adı

aerodromda XAN və MV-də iş zamanı hərəkət qaydalarını, əmək təhlükəsizliyi tələblərini öyrənmişdir.

Aviamüəssisə rəhbərinin «____» _____ 20___ il tarixli, _____ №-li əmri ilə _____ hava limanı ərazisində

(Hava Limanının adı)

«Sürücülük vəsiqəsi»ndə icazə verilən XAN və MV-də hava gəmilərinə yaxınlaşmaq hüququ olmadan işləməyə buraxılmışdır.

M.Y. *Müvafiq rəhbər*_____

(imza)

Üç pozuntudan sonra talon geri alınır. Talon geri alınarkən və ya itirilərkən yalnız təkrar təcrübə keçdikdən, hərəkət qaydaları və əmək təhlükəsizliyi tələbləri üzrə yenidən imtahan verdikdən sonra bərpa edilir.

(arxa tərəfi)

Pozuntular haqqında qeyd

№	Tarix (gün, ay, il)	Pozuntu növü	Qeyd aparan şəxsin vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, imzası
1.			
2.			
3.			

Talonu _____geri almışdır.

vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı tarix imza

Sürücünü təkrar təlimatlandırdı:

4. _____ Tarix:_____ İmza: _____
(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı)

5. _____ Tarix:_____ İmza: _____
(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı)

6. _____ Tarix:_____ İmza: _____
(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı)

ƏLAVƏ 5:

(üz tərəfi)

_____

(mülkü aviasiya müəssisəsi)

XÜSUSİ MAŞINLARIN HAVA GƏMİLƏRİNƏ YAXINLAŞMASINA (UZAQLAŞMASINA) RƏHBƏRLİK ETMƏK HÜQUQU VERƏN VƏSİQƏ

_____işləyən

(bölmənin adı və vəzifəsi)

_____

(soyadı, adı, atasının adı)

hava gəmilərinə xidmət zamanı XAN-ın onlara yaxınlaşmasına (uzaqlaşmasına) rəhbərlik haqqında Təlimatı öyrənmiş və yaxınlaşmaya (uzaqlaşmaya) rəhbərlik üçün siqnallara əməli surətdə yiyələnmişdir. Radiostansiyaların istismarı qaydaları və radiomübadilə frazeologiyası üzrə Təlimatı öyrənmişdir.

_____ tipli hava gəmilərinə _____ tipli XAN-ların yaxınlaşmasına (uzaqlaşmasına) rəhbərlik etmək işinə aviamüəssisə rəhbərinin (müvafiq rəhbərin) «___» _____ 20___ il tarixli _____ №-li əmri ilə buraxılmışdır.

Müvafiq rəhbər _____

imza

M.Y.

«___» _____ 20 ___ il.

Talon geri alındıqda və ya itirildikdə yalnız hava gəmilərinə XAN və MV yaxınlaşmasına (uzaqlaşmasına) rəhbərlik haqqında Təlimat üzrə biliklər yoxlandıqdan sonra bərpa edilir.

(arxa tərəfi)

Pozuntular haqqında qeyd

№	Tarix (gün, ay, il)	Pozuntu növü	Qeyd aparan şəxsin vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, imzası
1.			
2.			
3.			

Vəsiqəni _____geri almışdır.

vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı tarix imza

Sürücünü təkrar təlimatlandırdı:

7. _____ Tarix:_____ İmza: _____
(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı)
8. _____ Tarix:_____ İmza: _____
(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı)
9. _____ Tarix:_____ İmza: _____
(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı)

ƏLAVƏ 6:

XÜSUSİ AVTONƏQLİYYATIN SÜRÜCÜSÜNÜN TƏCRÜBƏ KEÇMƏ VƏRƏQİ

_____ hava limanı

_____bölməsinin sürücüsü_____

(soyadı, adı, atasının adı)

_____20____ildə_____ tipli xüsusi avtonəqliyyatda hava gəmilərinə xidmət edilməsi və aerodromda iş aparılması üzrə təlim kursu və əməli təcrübə keçmişdir.

_____ 20 ___ ildə başlanmış.

_____ 20 ___ ildə başa çatmışdır.

1. Nəzəri təlim

Məşğələ mövzuları	Məşğələ aparanın soyadı, adı, atasının adı, vəzifəsi	Məşğələlərin aparılması tarixi	Məşğələ aparan şəxsin imzası	Təcrübə keçən sürücünün imzası	Qeyd
1	2	3	4	5	6
1. Xüsusi avtonəqliyyatın material hissəsinin öyrənilməsi (avtonəqliyyatın növü, markası): a) əsas şassisi b) xüsusi avadanlığı					
2. Uçuşları təmin edən xidmətlərin qarşılıqlı fəaliyyət texnologiyasının öyrənilməsi					

1	2	3	4	5	6
3. Xüsusi avtonəqliyyatların istismarı və təmiri zamanı təhlükəsizlik texnikası və əməyin mühafizəsi tələblərinin öyrənilməsi					
4. Azərbaycan Respublikasının mülki hava limanlarında xüsusi avtonəqliyyat və Mexaniki vasitələrinin hərəkətinin təşkili üzrə Tələbləri öyrənilməsi.					
5. Radiostansiyaların istismarı qaydaları və radiomübadilə frazeologiyası üzrə Təlimatların öyrənilməsi.					

2. Sürücünün təcrübə keçməsi

Yaxınlaşma (uzaqlaşma) və xidmət qaydalarının mənimsənməsində istifadə edilən HG tipləri	Təcrübə keçmə tarixi	Təcrübə keçmə üçün məsul olan şəxsin imzası	Qeyd

ƏLAVƏ 7:

XÜSUSİ AVTONƏQLİYYAT SÜRÜCÜSÜNÜN TƏCRÜBƏ KEÇMƏ VƏRƏQİ

(hava gəmilərinə yanaşmaq hüququ olmadan)

_____

(soyadı, adı, atasının adı, hava limanı, aviaşirkət bölməsi)

aerodromda _____ 20___ ildə «Sürücülük vəsiqəsi»ndə icazə verilən tip və kateqoriya üzrə avtonəqliyyatın _____ ərazisində hərəkəti üzrə təlim kursu və əməli təcrübə keçmişdir.

_____ 20 ___ ildə başlanmış

_____ 20 ___ ildə başa çatmışdır.

1. Nəzəri təlim

Məşğələ mövzuları	Məşğələ aparanın soyadı, adı, atasının adı, vəzifəsi	Məşğələlərin aparılması tarixi	Məşğələ aparan şəxsin imzası	Təcrübə keçən sürücünün imzası	Qeyd
1	2	3	4	5	6
1. Avtonəqliyyatın material hissəsinin öyrənilməsi (avtonəqliyyatın növü, markası):					
2. Uçuşları təmin edən xidmətlərin qarşılıqlı fəaliyyət texnologiyasının öyrənilməsi					
3. Avtonəqliyyatın istismarı və təmirində təhlükəsizlik texnikası və əməyin mühafizəsi tələblərinin öyrənilməsi					

1	2	3	4	5	6
4. Azərbaycan Respublikasının mülki hava limanlarında avtonəqliyyat və Mexaniki vasitələrinin hərəkətinin təşkili üzrə Tələblərin öyrənilməsi.					
5. Radiostansiyaların istismarı qaydaları və radiomübadilə frazeologiyası üzrə Təlimatların öyrənilməsi.					

2. Sürücünün təcrübə keçməsi

Sürücünün təcrübə keçdiyi avtonəqliyyat növləri	Təcrübə keçmə tarixi	Təcrübə keçmə üçün məsul olan şəxsin imzası	Qeyd

ƏLAVƏ 8:

Bərqvuran (sayrışan) işıqlar və hava limanı daxili rabitə vasitələri ilə təchiz edilməli XAN və MV-lərin

SİYAHISI

Sarı (narıncı) rəngdə bərqvuran işıqlarla təchiz edilməli XAN və MV:

1. Suvaran-yuyan maşınlar.
2. Aerodrom təmizləmə maşınları.
3. Pnevmatik-şotkalı qoşqu maşınları.
4. Rotorlu qartəmizləyicilər.
5. Qumsəpən maşınlar.
6. Süpürgəli yer təmizləyən maşınlar.
7. Suvarma, kotan, süpürgə və üfürən avadanlıqlı kombinasiyalı maşınlar.
8. İstilik maşınları.
9. Havavuran maşınlar.
10. Kimyəvi reagent səpən və otbiçən qurğuları olan traktorlar.
11. Nişanlama maşınları.
12. UEZ və SY-nin yan işıqlarını təmizləyən maşınlar.
13. Özüyeriyən yarıqdolduran maşınlar.
14. Örtükləri hamarlayan maşınlar.
15. Aerodromda işlərin icrası üçün məsul şəxsin maşını.
16. İlişmə əmsalının ölçülməsi üçün nəzərdə tutulan maşın (ATT-2 tipli aerodrom- tormoz arabacığı nəql edən maşın və s.).
17. Avtoqreyderlər.
18. Buldozerlər.
19. Aerodromda hərəkət edən elektrik aqreqatlı maşın (APA).
20. Aerodrom dartıcıları.
21. Uçuşların və rabitənin texniki təminatı üzrə xüsusi maşınlar.
22. Aerodromda uçuş rəhbərinin maşını.
23. Müşayiət maşını.
24. Qartəmizləyən xüsusi maşınlar.

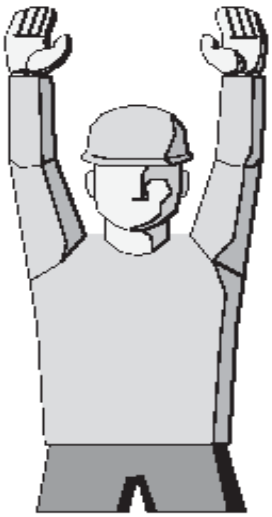
Göy rəngdə bərqvuran işıqlarla təchiz edilməli maşım və mexanizmlər:

1. Qəza-xilasetmə xidmətinin nəqliyyat vasitələri.
2. Təhlükəsizlik xidmətinin nəqliyyat vasitələri.
3. Aerodrom yanğınsöndürmə maşını (AA).
4. Təcili yardım maşını.

ƏLAVƏ 9: XÜSUSİ MAŞINLARIN HAVA GƏMİLƏRINƏ YAXINLAŞMASINA RƏHBƏRLİK ÜÇÜN SİQNALLAR

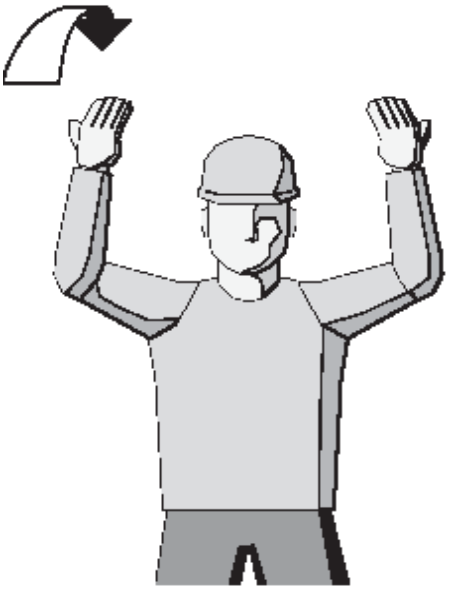
1. Avtonəqliyyat sürücüsünün diqqətini cəlb etmək və əmr almaq:

Əllər açıq halda şaquli vəziyyətdə başı üzərinə qaldırılaraq ovuclar açıq şəkildə saxlanılmalıdır.

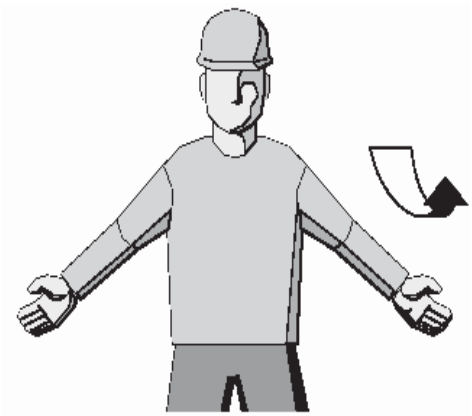
2. “Mənə tərəf sür”

Əllər açıq halda yuxarı qaldırılmalı və qabağa-geriyə tərpədilməlidir.

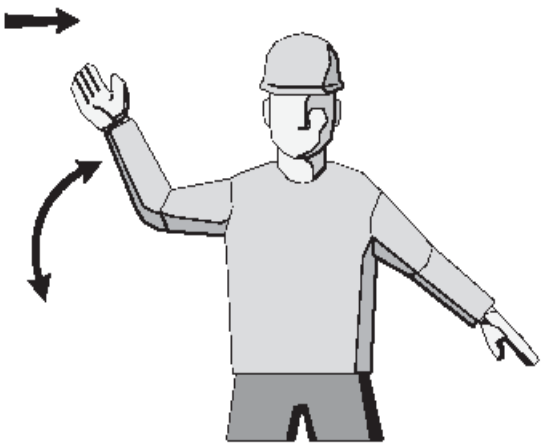
3. Geriyə hərəkət:

Əllər yanlarda, ovuclar önə istiqamətində irəli və geriyə tərpədilməlidir.

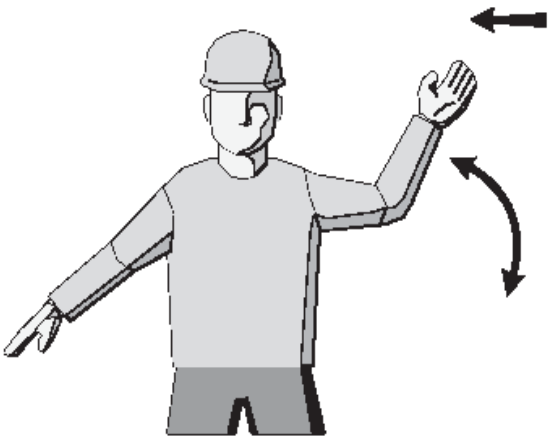
4. Sağa dön:

Sol əl və ovuc aşağı istiqamətə uzadılmış vəziyyətdə saxlayaraq, Sağ əli 90 dərəcə üfüqi vəziyyətdə saxlayaraq ovucu baş və əks istiqamətdə hərəkət etdirilir. Əl hərəkətinin surəti dönmənin surətini göstərir.

5. Sola dön:

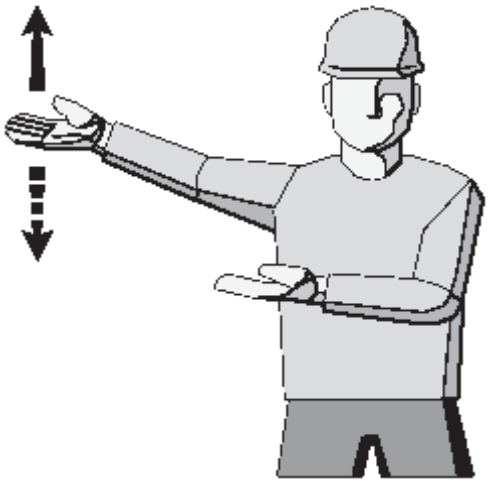
Sağ əl və ovuc aşağı istiqamətə uzadılmış vəziyyətdə saxlayaraq, Sol əli 90 dərəcə üfüqi vəziyyətə qaldıraraq ovucu baş və əks istiqamətdə hərəkət etdirir. Əl hərəkətinin surəti dönmənin surətini göstərir.

6. Qaldır:

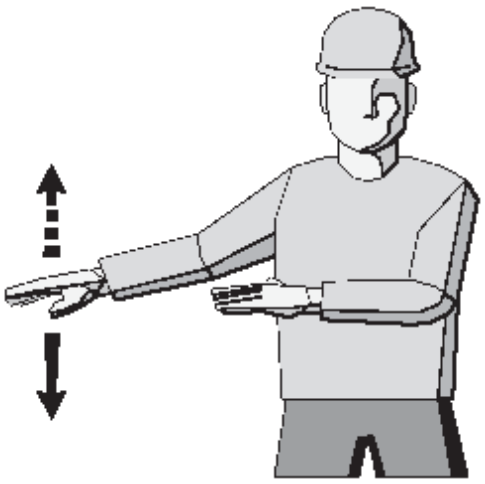
Hər iki əlləri yük və ya avadanlıq istiqamətinə yönəldərək, əllər yuxarı istiqamətə tərpədilməlidir.

.

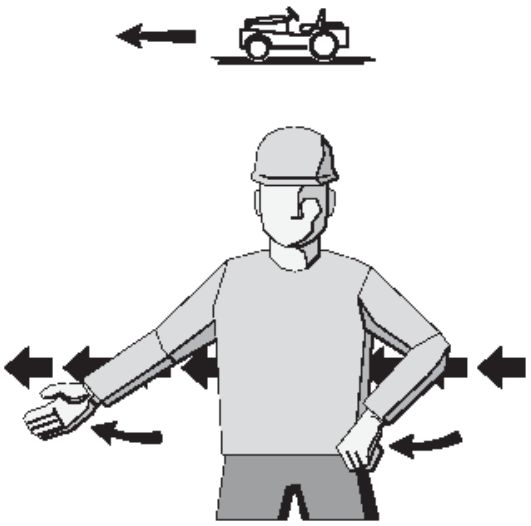
7. Aşağı sal:

Hər iki əlləri yük və ya avadanlıq istiqamətinə yönəldərək, əllər aşağı istiqamətə tərpədilməlidir

8. Müşaətli hərəkət:

XAN və MV ilə birgə hərəkət edərək sürücü ilə bir başa əlaqə saxlanılaraq əllər bir istiqamətə tərpədilməlidir.

9. Dayan:

Əllər baş üzərinə çarpaz qaldırılır (əllərin yuxarı doğru hərəkət surəti dayanmanın təcili olmasını bildirir).

Cəld dayanma: əllər baş üzərinə çarpaz qaldırılaraq ovuclar yumulur.

10. Ara məsafə göstəricisi:

Əllər arasında göstərilən məsafə ara məsafənin uzunluğunu göstərir.

.

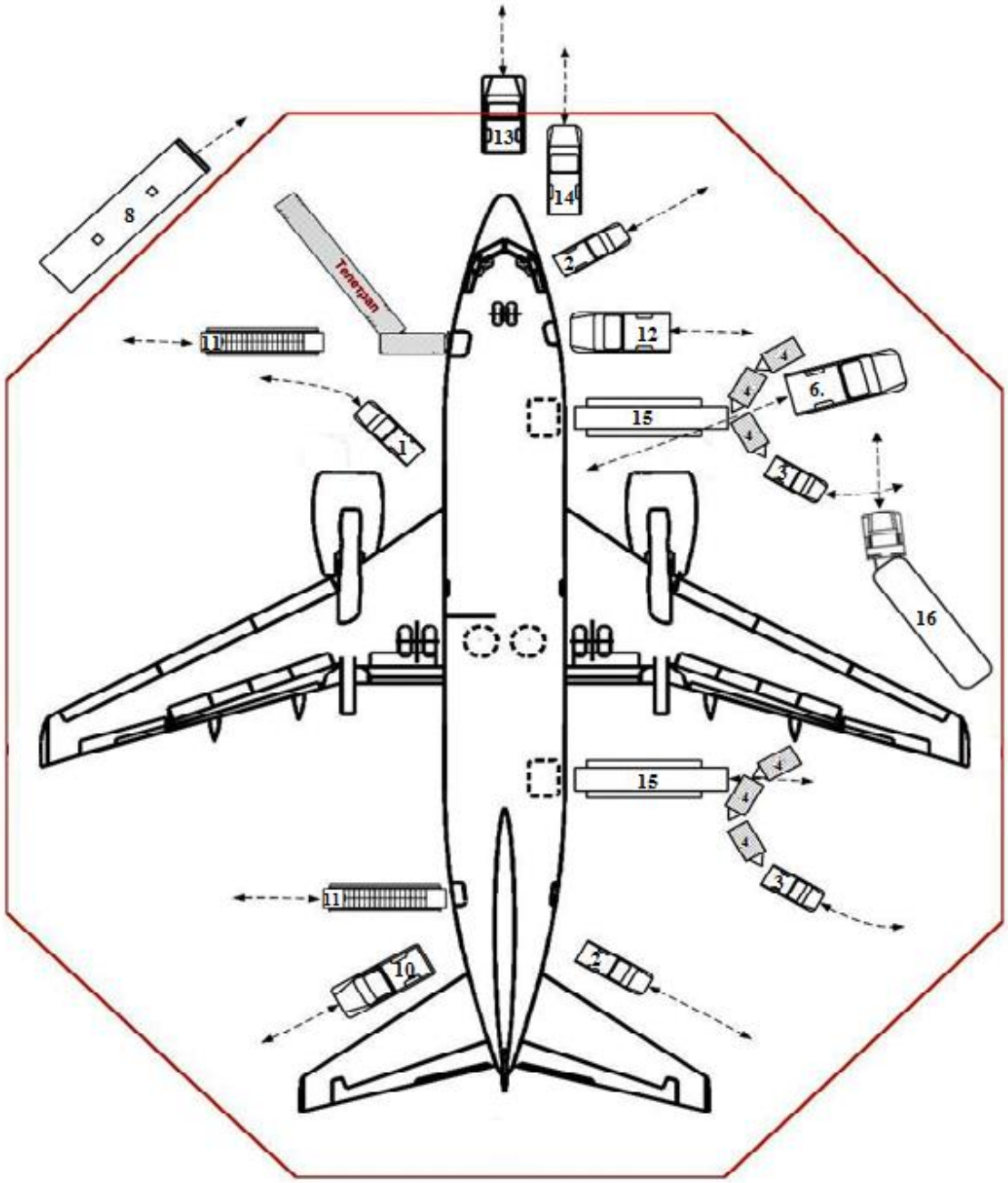
11. Hər şey qaydasındadır və ya hərəkəti müstəqil davam et və ya uzaqlaş:

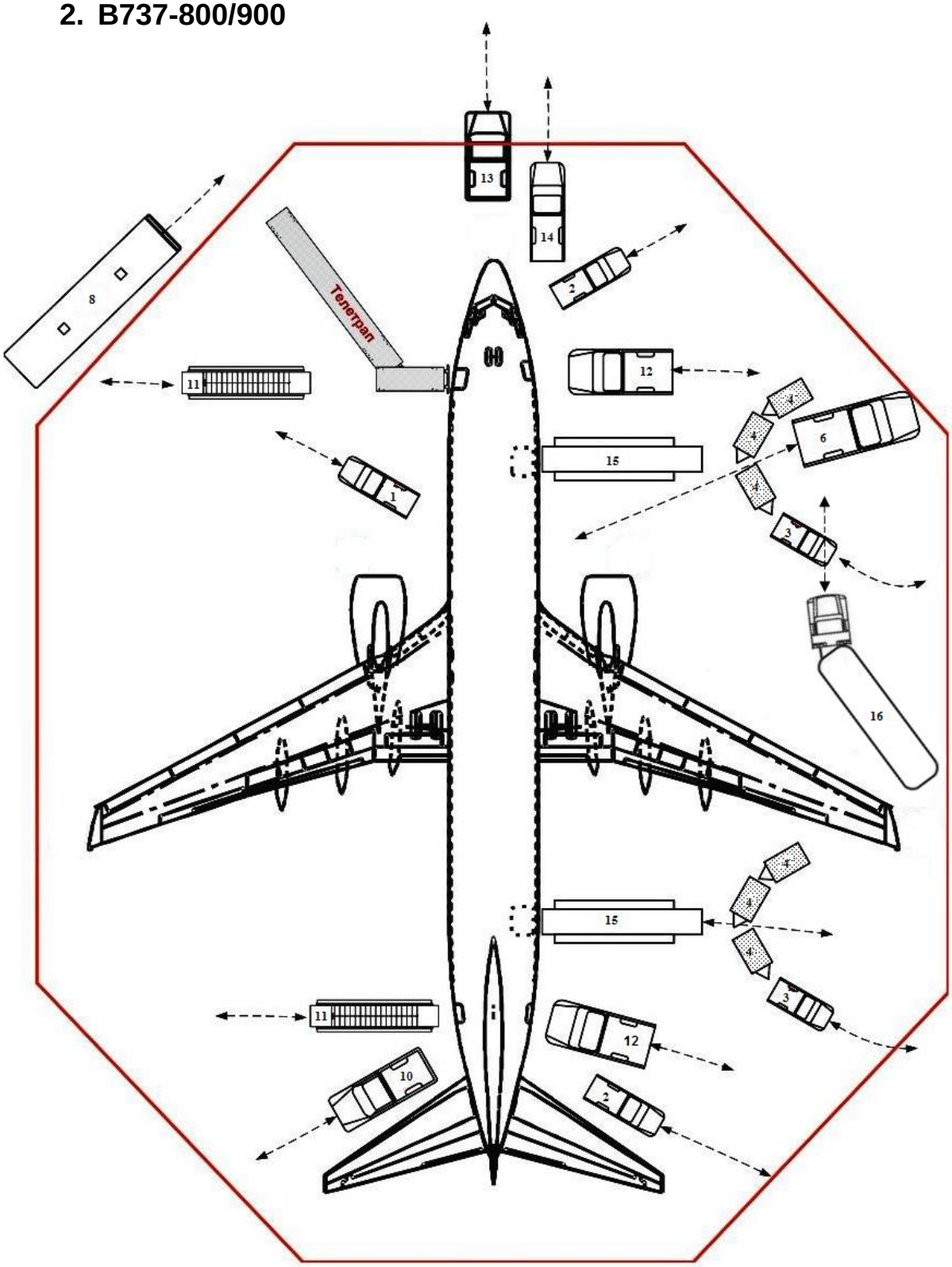
ƏLAVƏ 10: HAVA GƏMİLƏRİNƏ XİDMƏT ZAMANI XAN VƏ MV-NİN YAXINLAŞMASI, UZAQLAŞMASI VƏ MANEVRETMƏ SXEMLƏRİ

1.	Aerodrom hava kondisioneri (Air conditioning unit)
2.	Assenizasiya Maşını (Lavatory Service)
3.	Baqaj/yük dartıcı maşını (Baggage/cargo trolley and tug)
4.	Baqaj / yük arabası (baggage/cargo trolley and track)
5.	Buztəmizləyən və təyyarəyuyan xüsusi maşın
6.	Hava startyoru (Pneumatic starter)
7.	Mühərrik qızdırıcı
8.	Perronun sərnişin avtobusu
9.	Konteyner yükləyən maşın (Highloader)
10.	Sudolduran xüsusi maşın (Potable water)
11.	Sərnişin trapı
12.	Salonları təmizləyən maşın (Avtolift)
13.	Yedəkləyici (Tower)
14.	Yerüstü elektrik qida mənbəyi (Ground Power Unit)
15.	Yük transportyoru
16.	Yanacaqdolduran maşın (Fuel service)

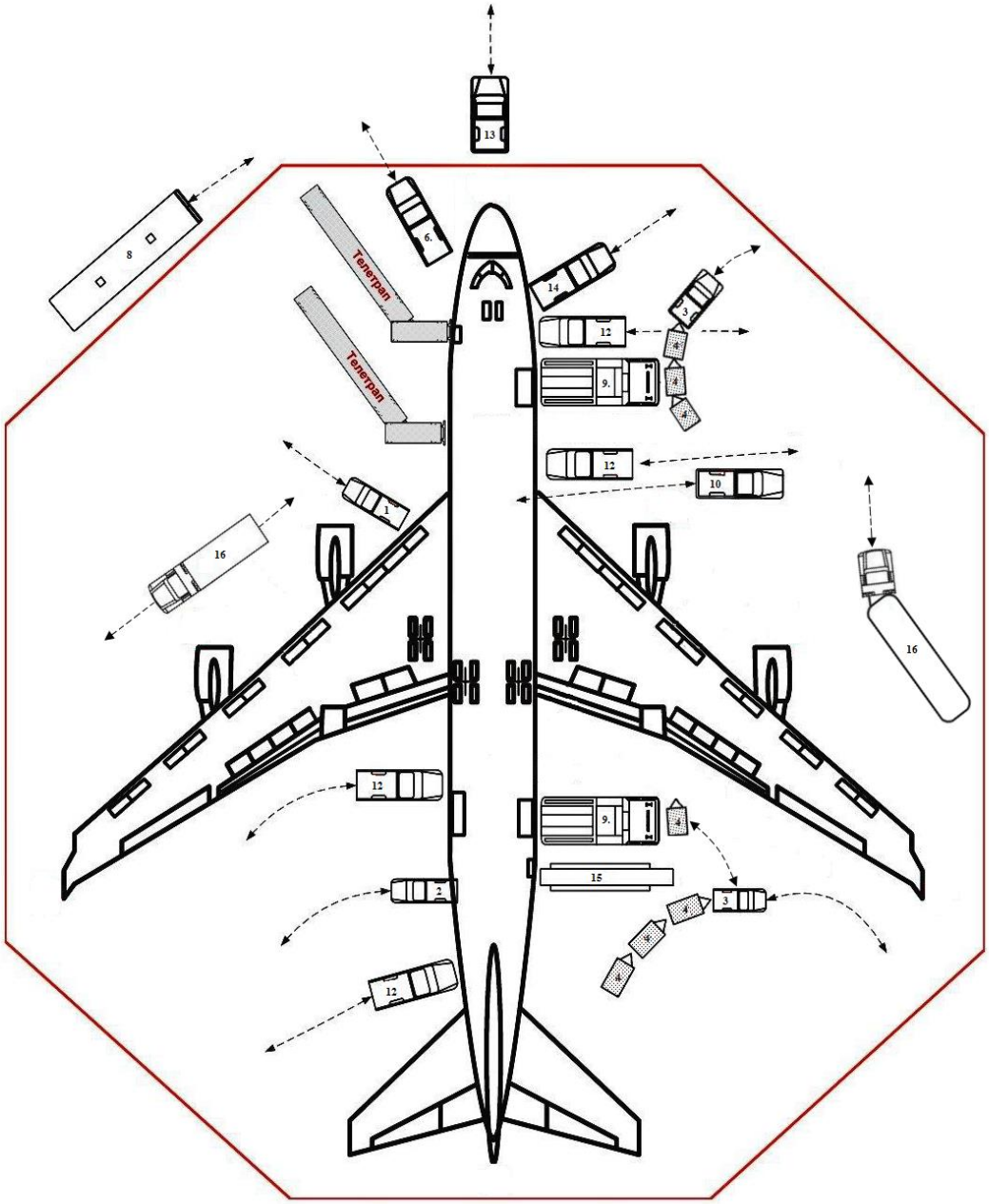
1. B737-500/600/700

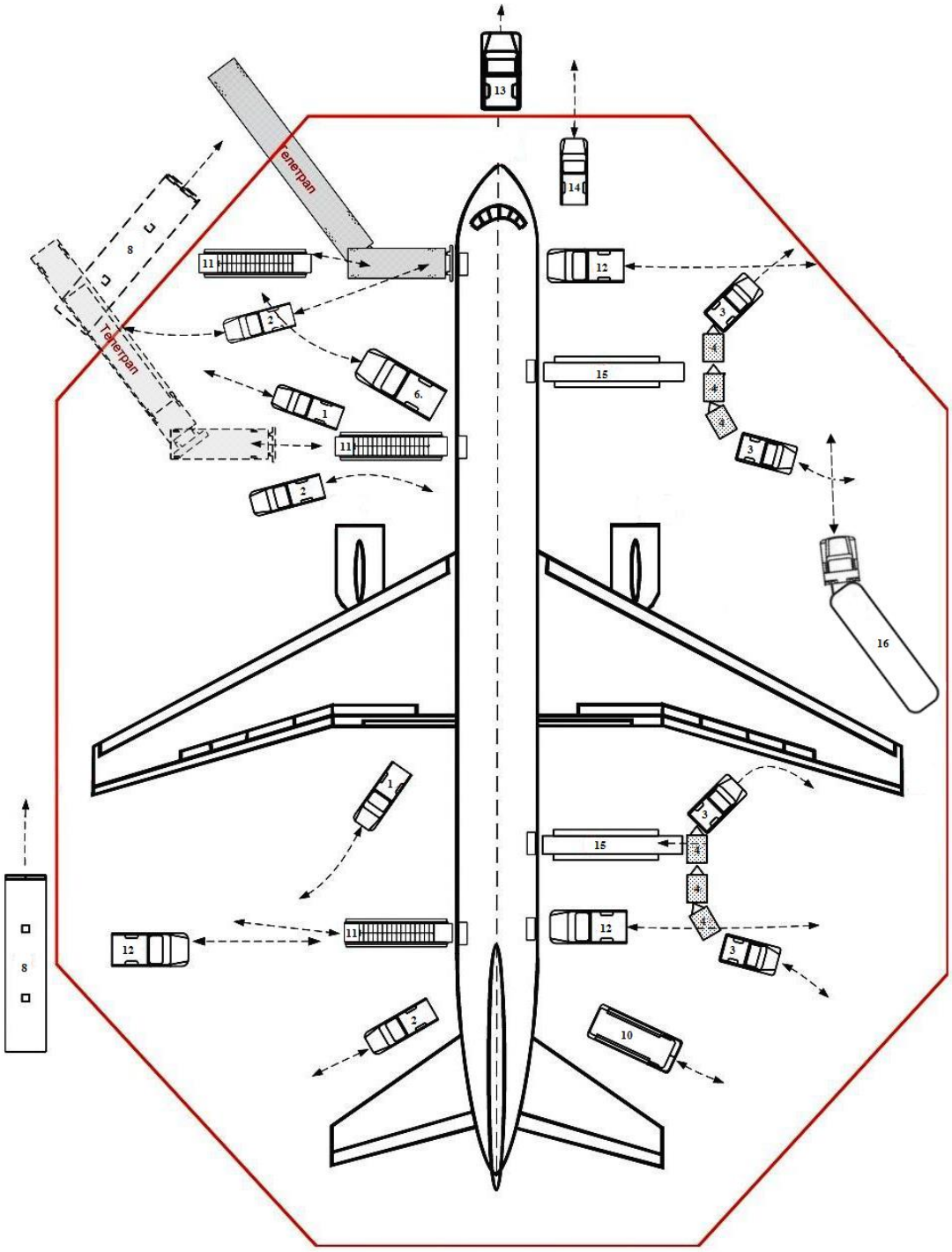
2. B737-800/900

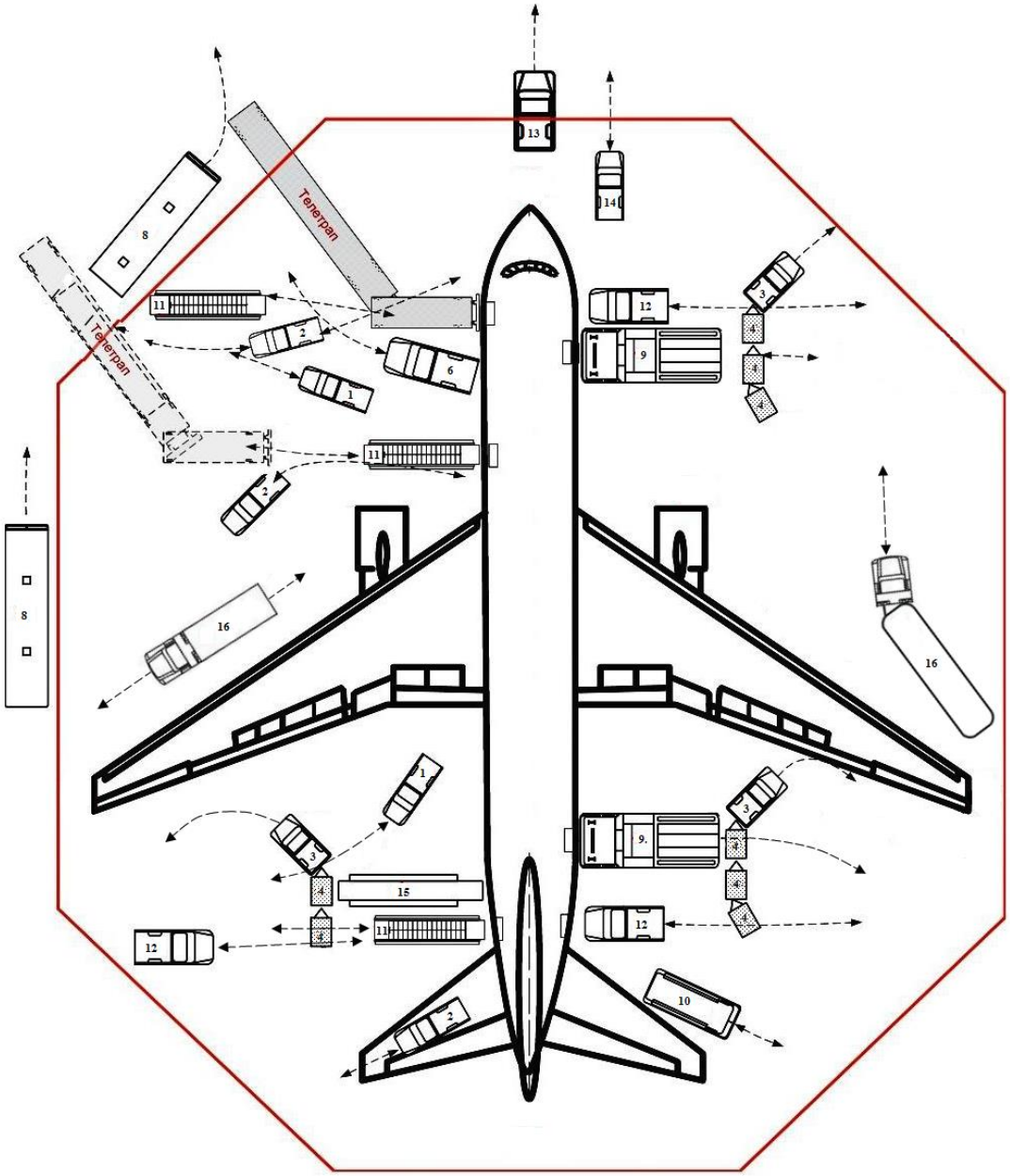
3. B747

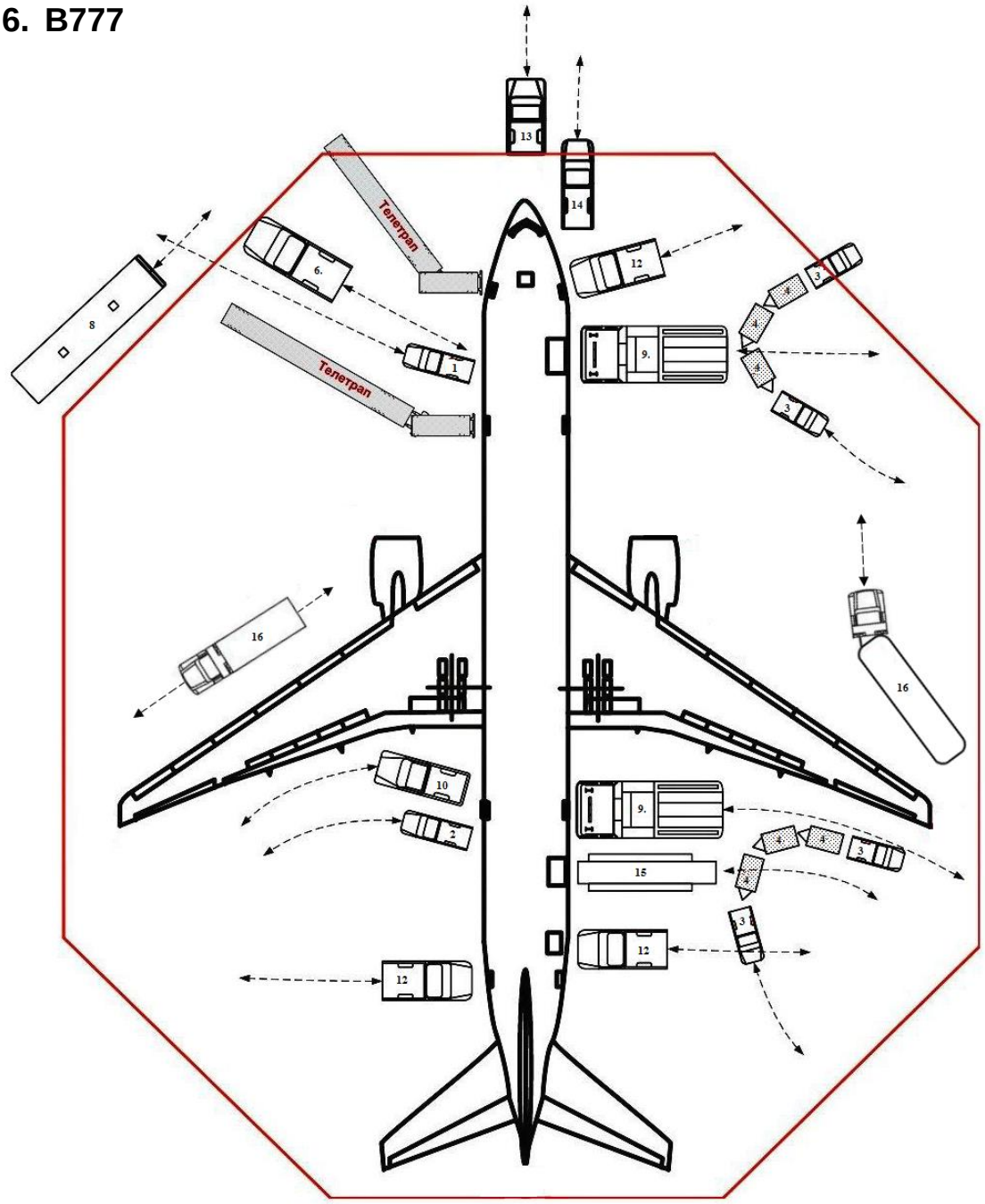
4. B757-200

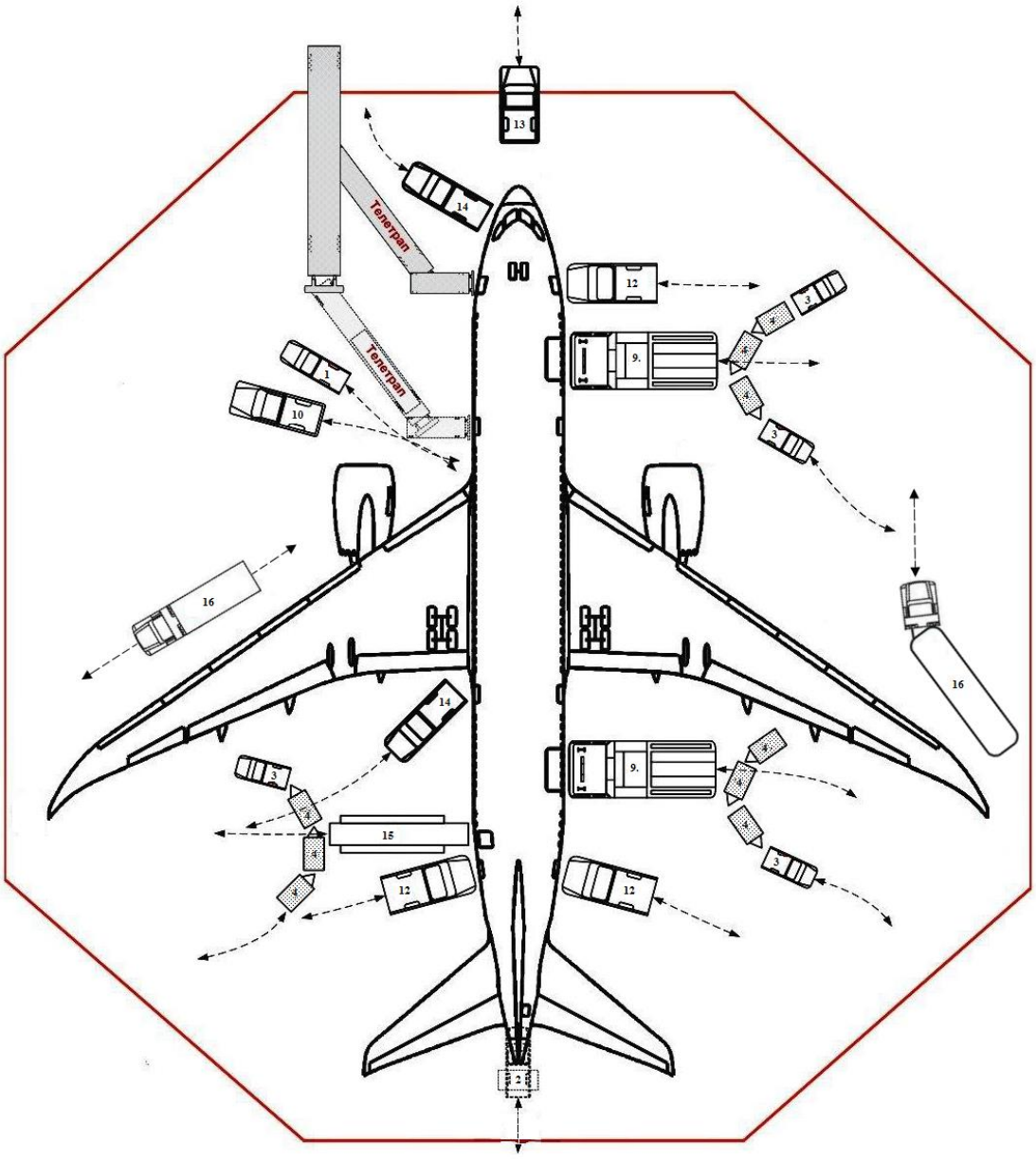
5. B767-300

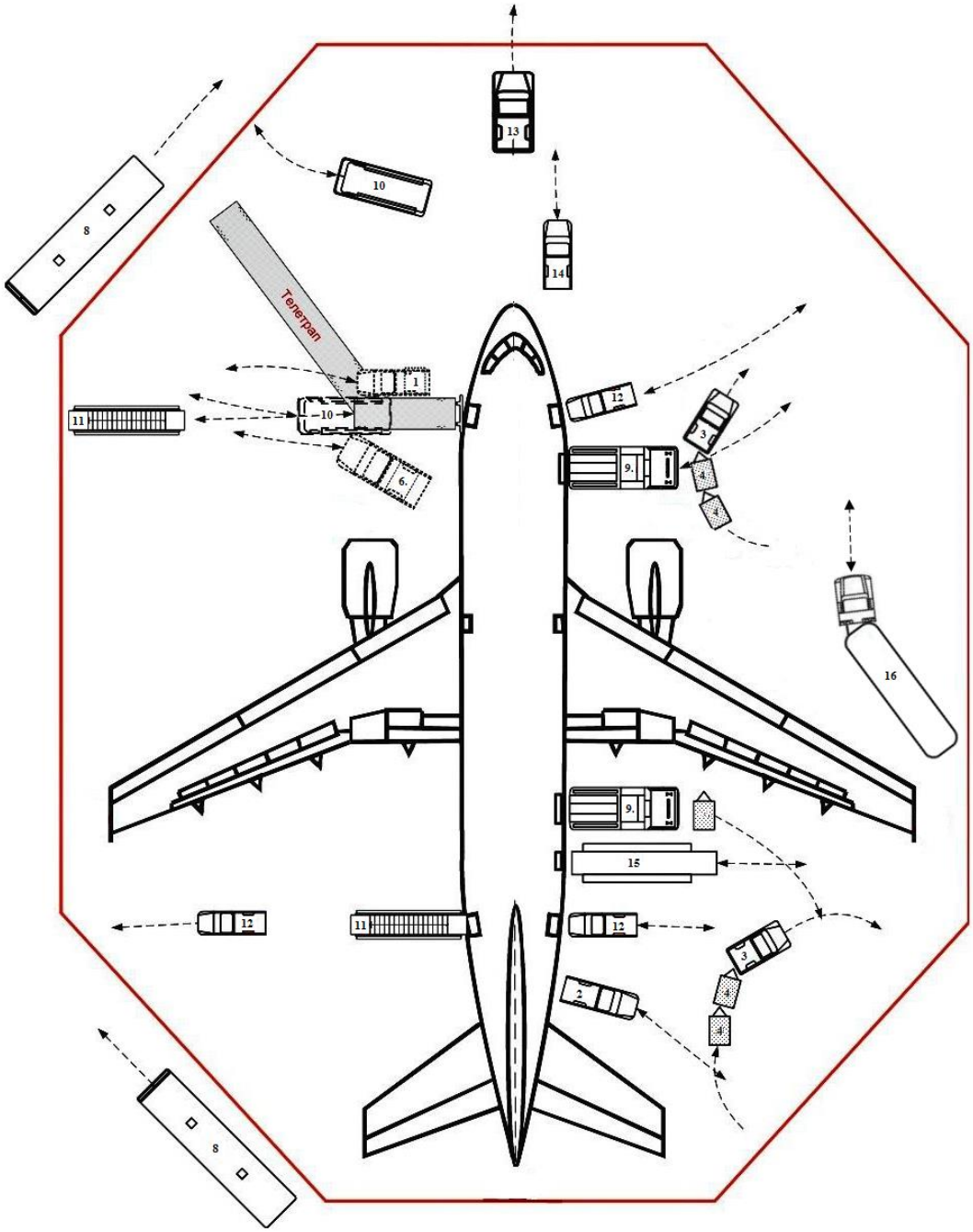
6. B777

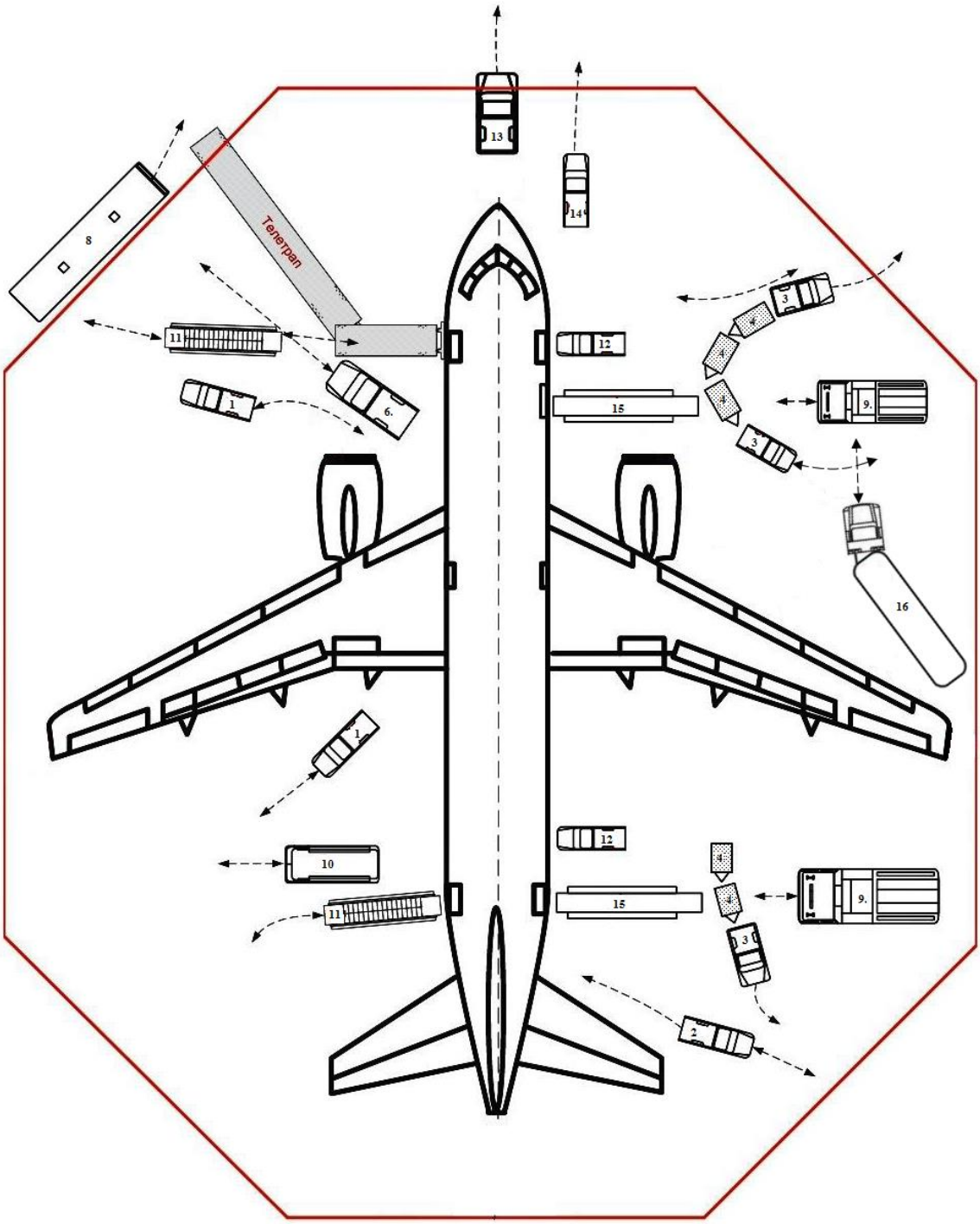
7. B787

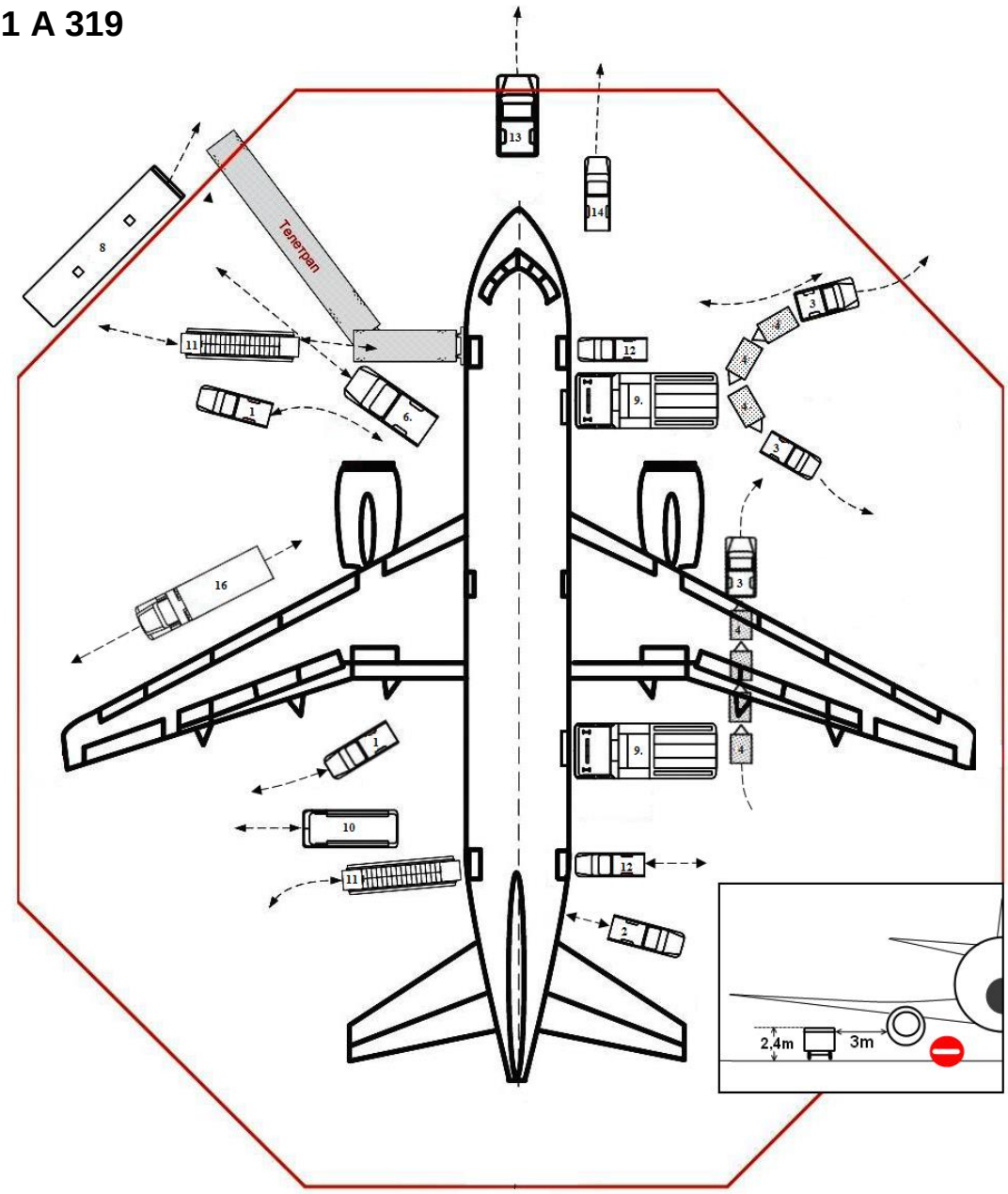
8. A310

9. A319

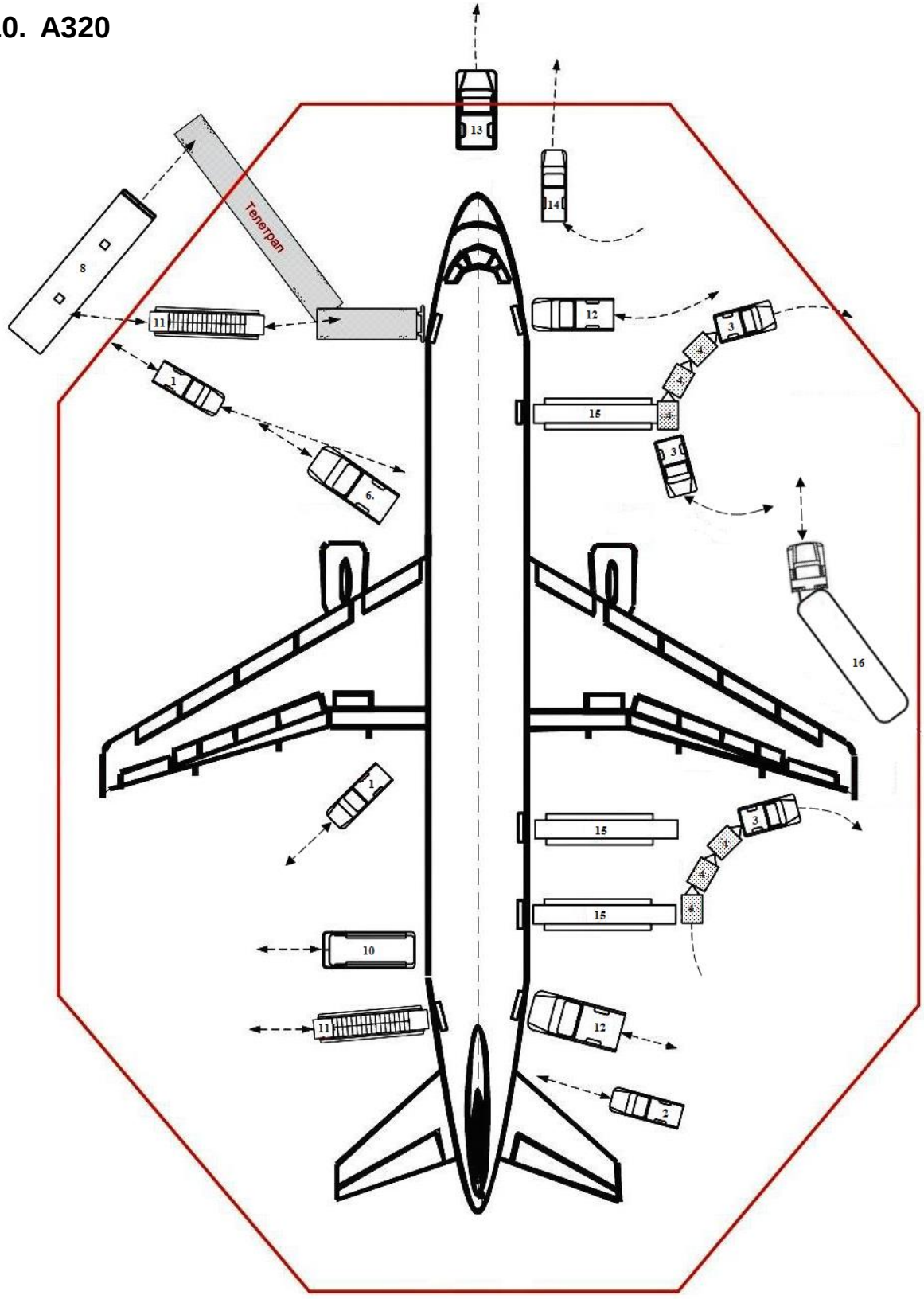
9.1 A 319

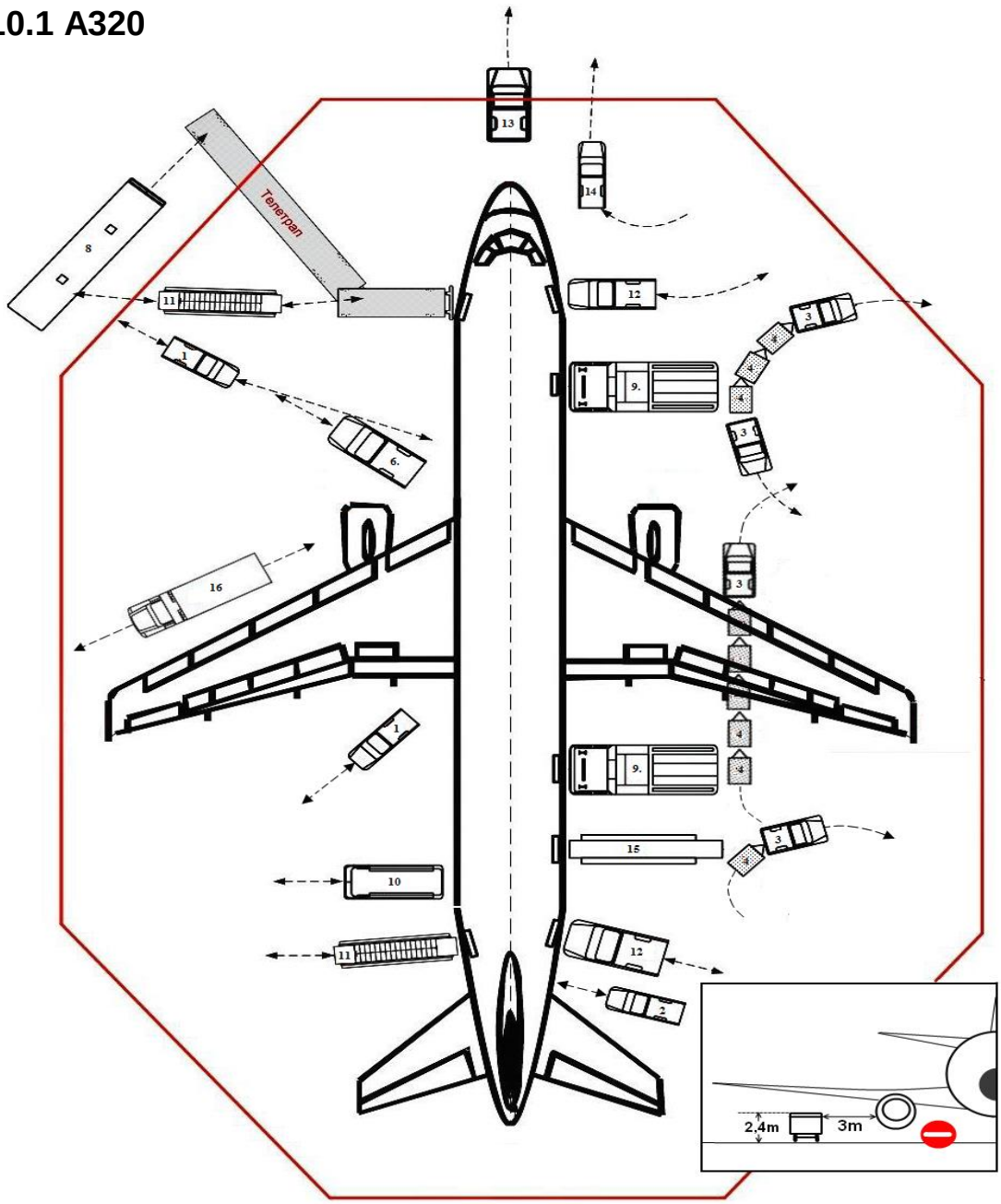
Baqaj arabaları qoşulmuş baqaj traktoruna təyyarənin qanadının altına girməyə icazə verilir. Traktordan mühərrikin örtüyünə (qondolasına) qədər məsafə - 3 metrdir. Təyyarənin qanadının altından hərəkət edən texnikanın istənilən hissəsinin hündürlüyü - 2,4 metrdən çox olmamalıdır.

XAN və MV-nin hərəkət yolunun üstündə olması və qanadarxalarının buraxılmış halda olduğu zaman traktorun keçməsi qadağandır.

10. A320

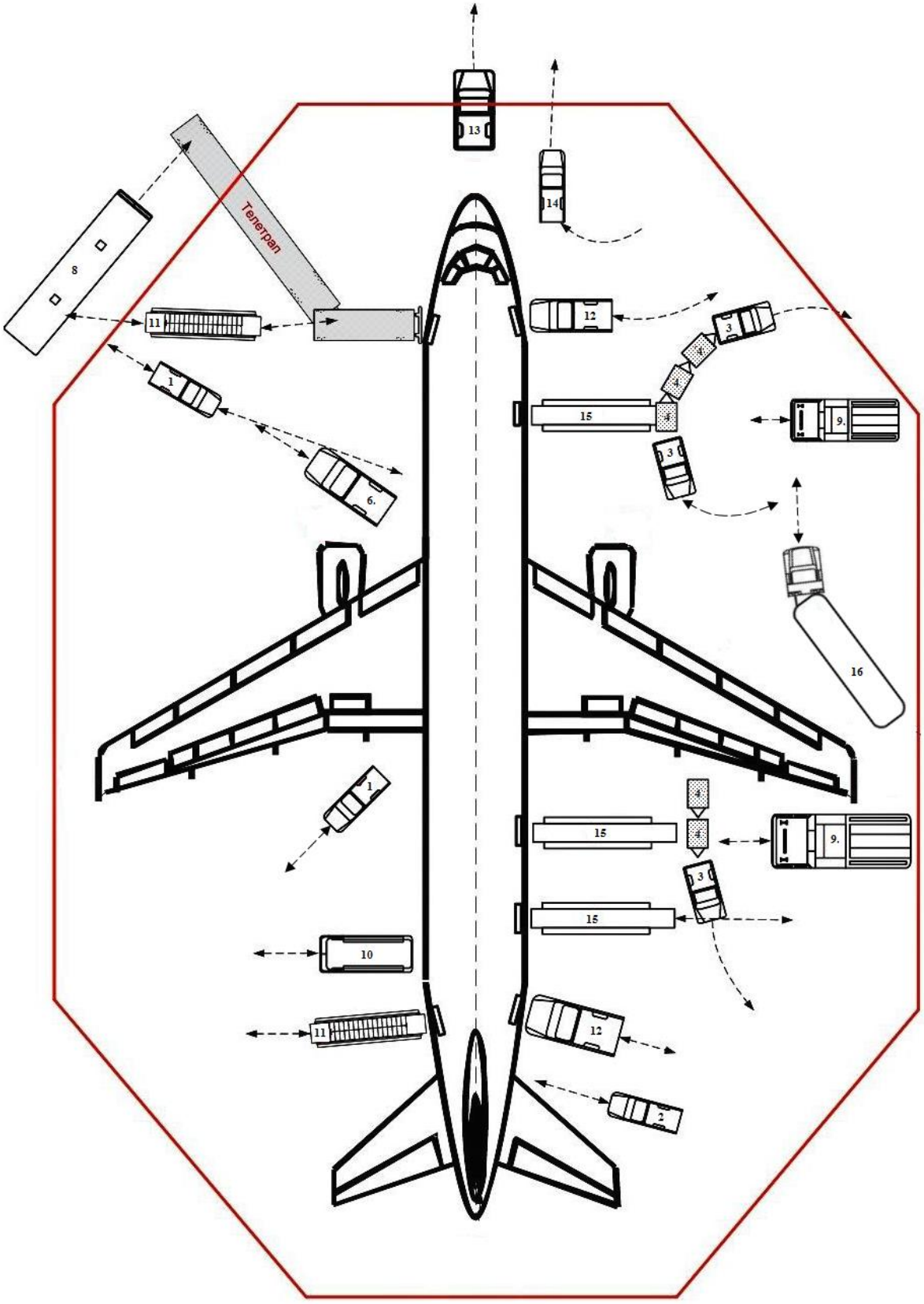
10.1 A320

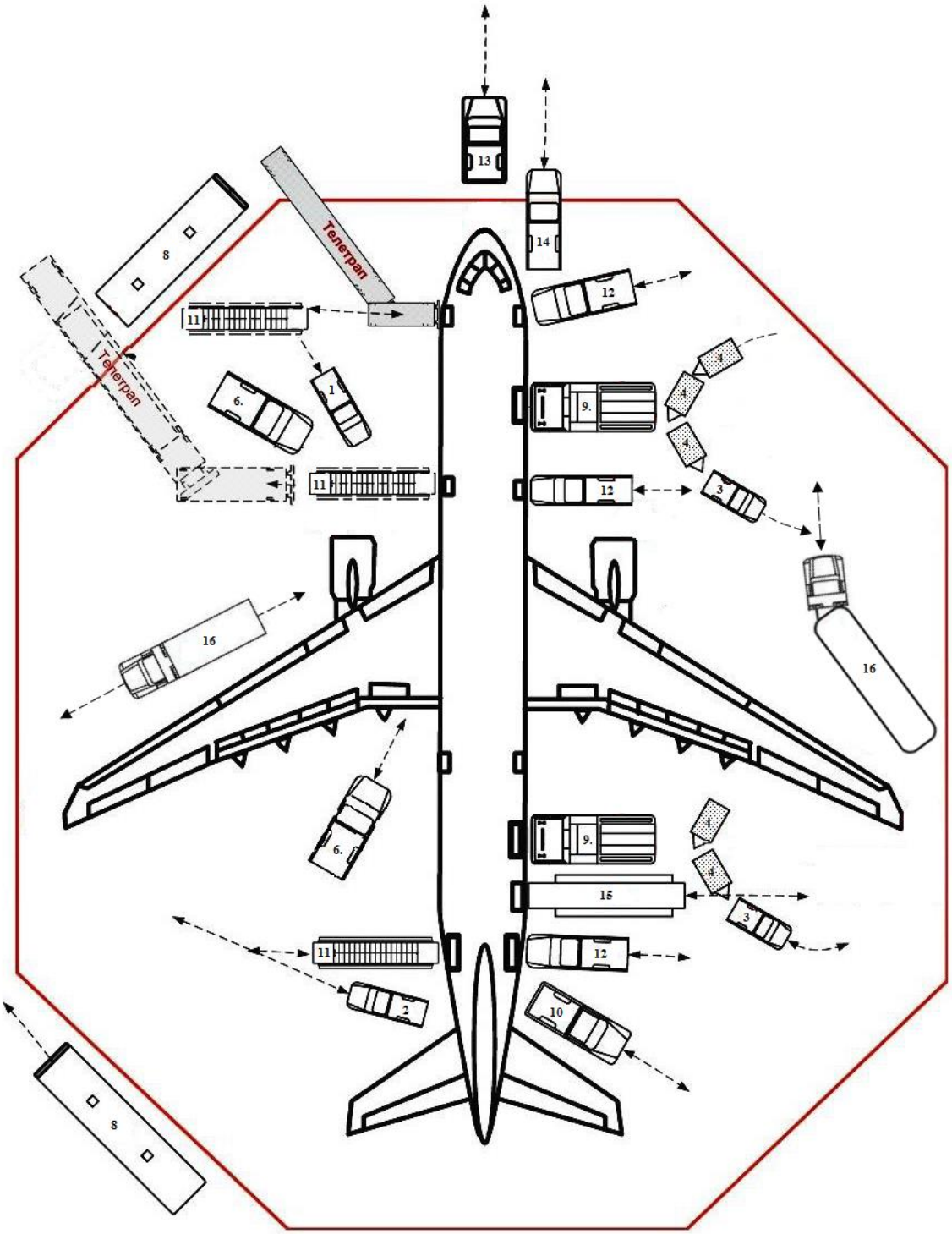
Baqaj arabaları qoşulmuş baqaj traktoruna təyyarənin qanadının altına girməyə icazə verilir. Traktordan mühərrikin örtüyünə (qondolasına) qədər məsafə - 3 metrdir. Təyyarənin qanadının altından hərəkət edən texnikanın istənilən hissəsinin hündürlüyü - 2,4 metrdən çox olmamalıdır.

XAN və MV-nin hərəkət yolunun üstündə olması və qanadarxalarının buraxılmış halda olduğu zaman traktorun keçməsi qadağandır.

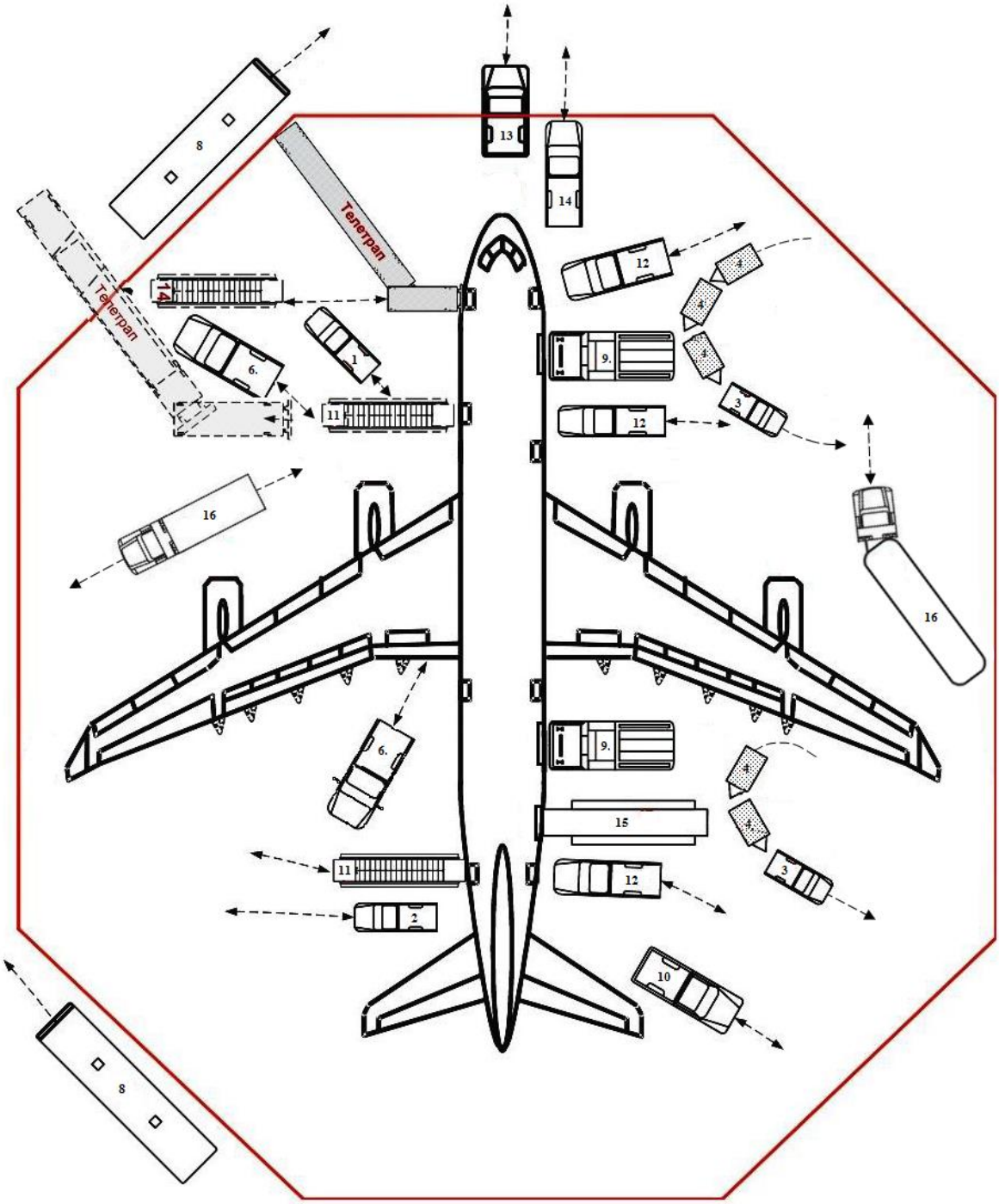
11. A321

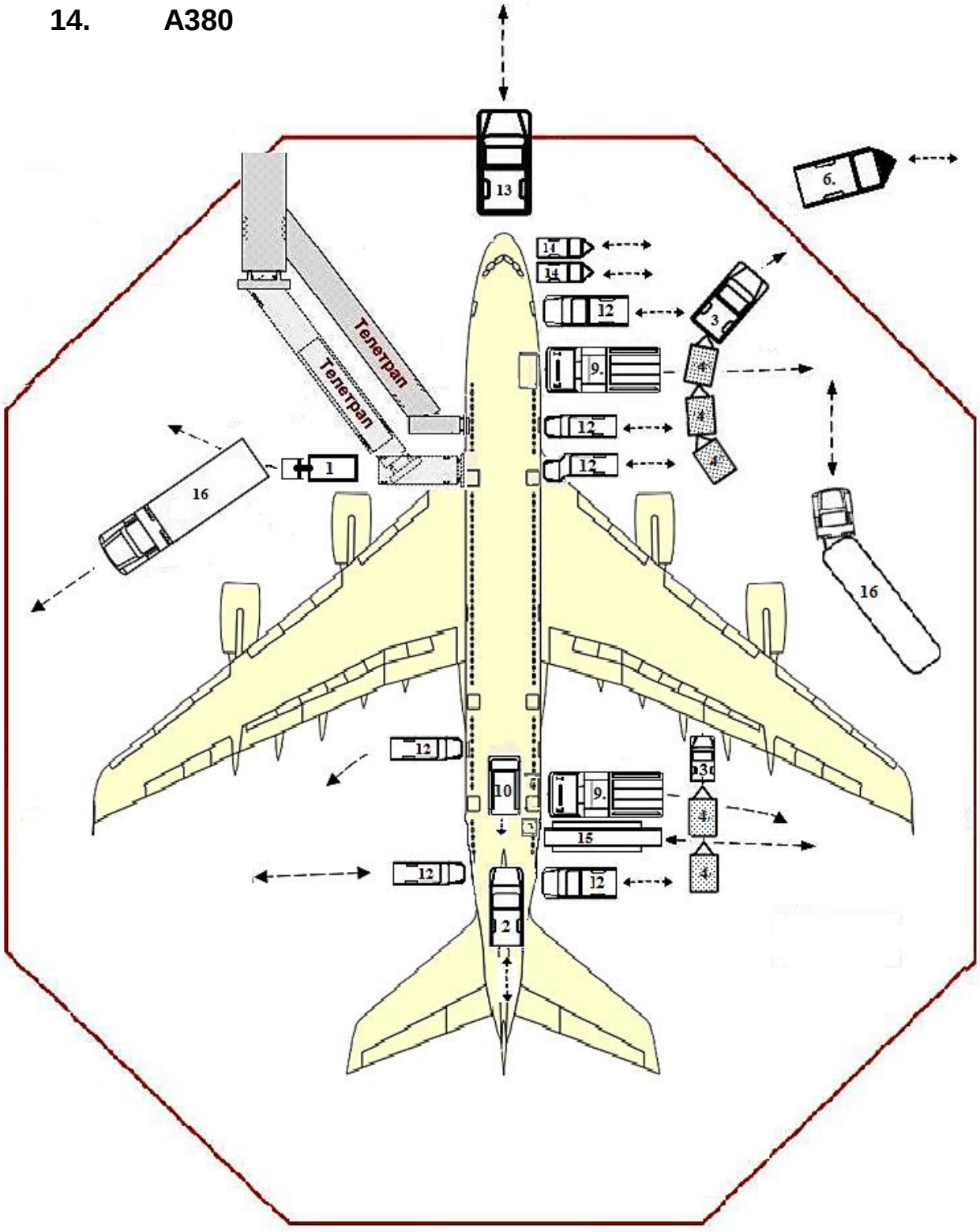
12. A330

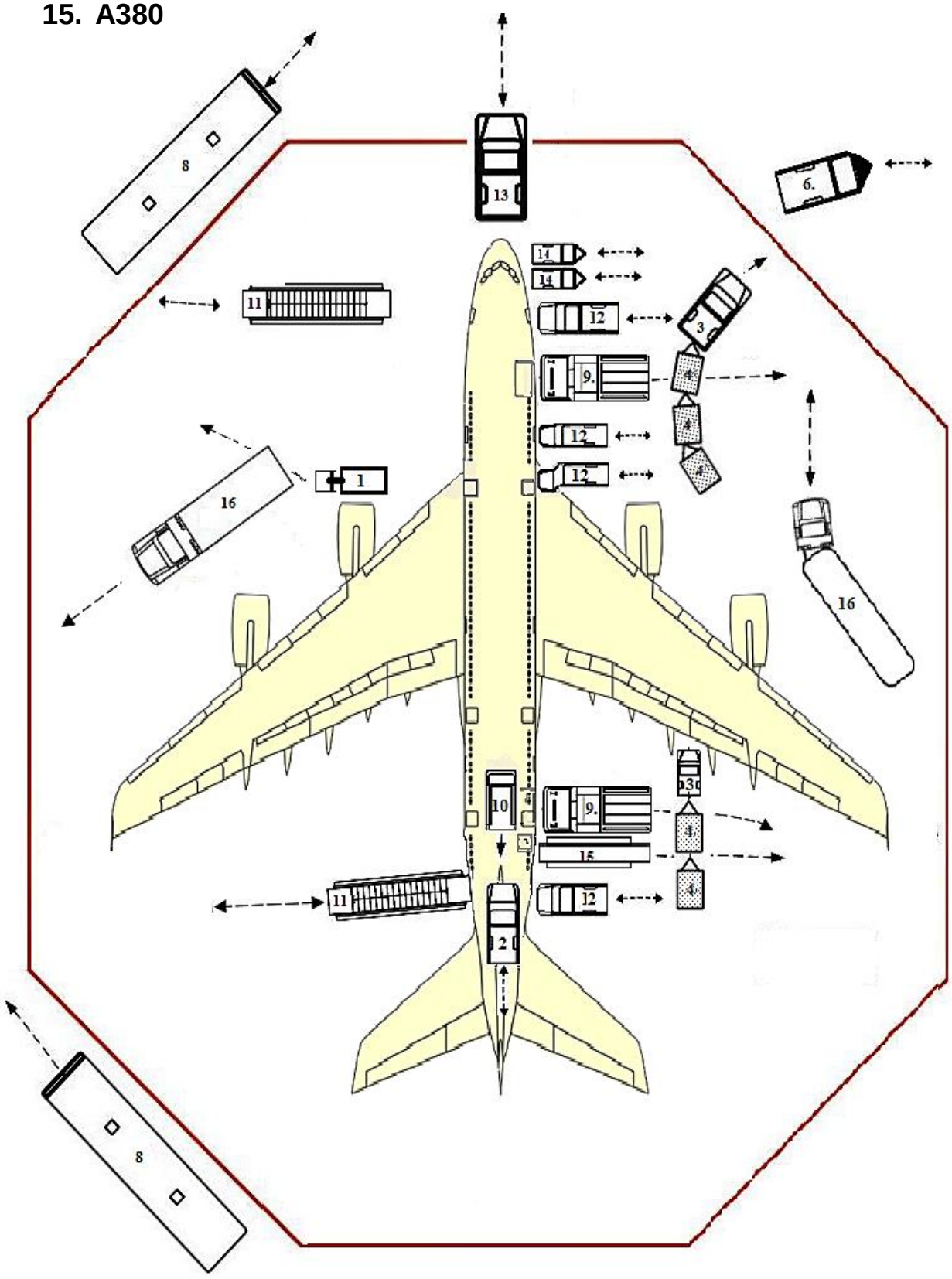
13. A340

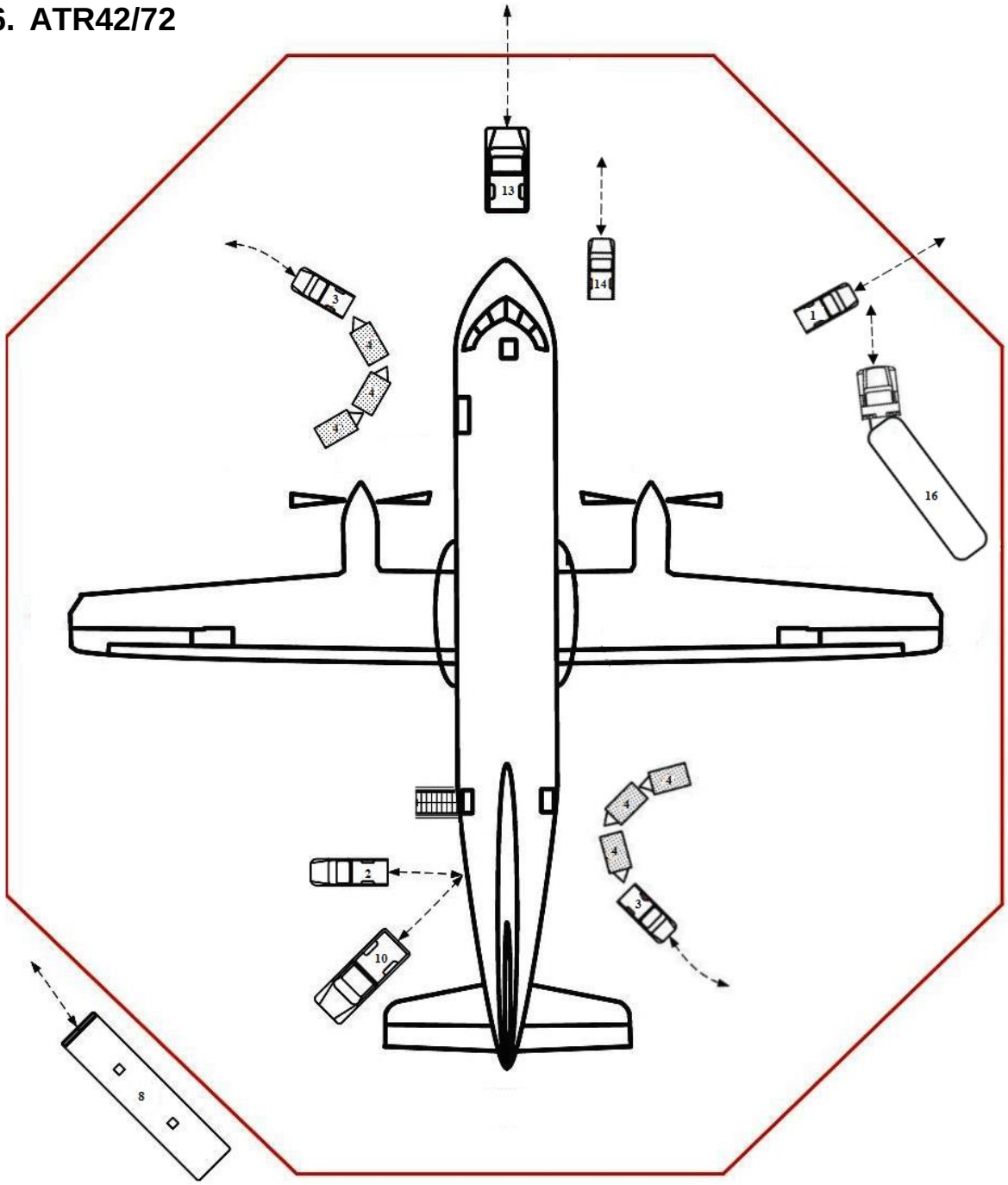
14. A380

13
6.
11
14
12
3
9.
4
Tenerpan
Tenerpan
12
12
1
16
16
12
10
9.
3
4
15
12
12
2

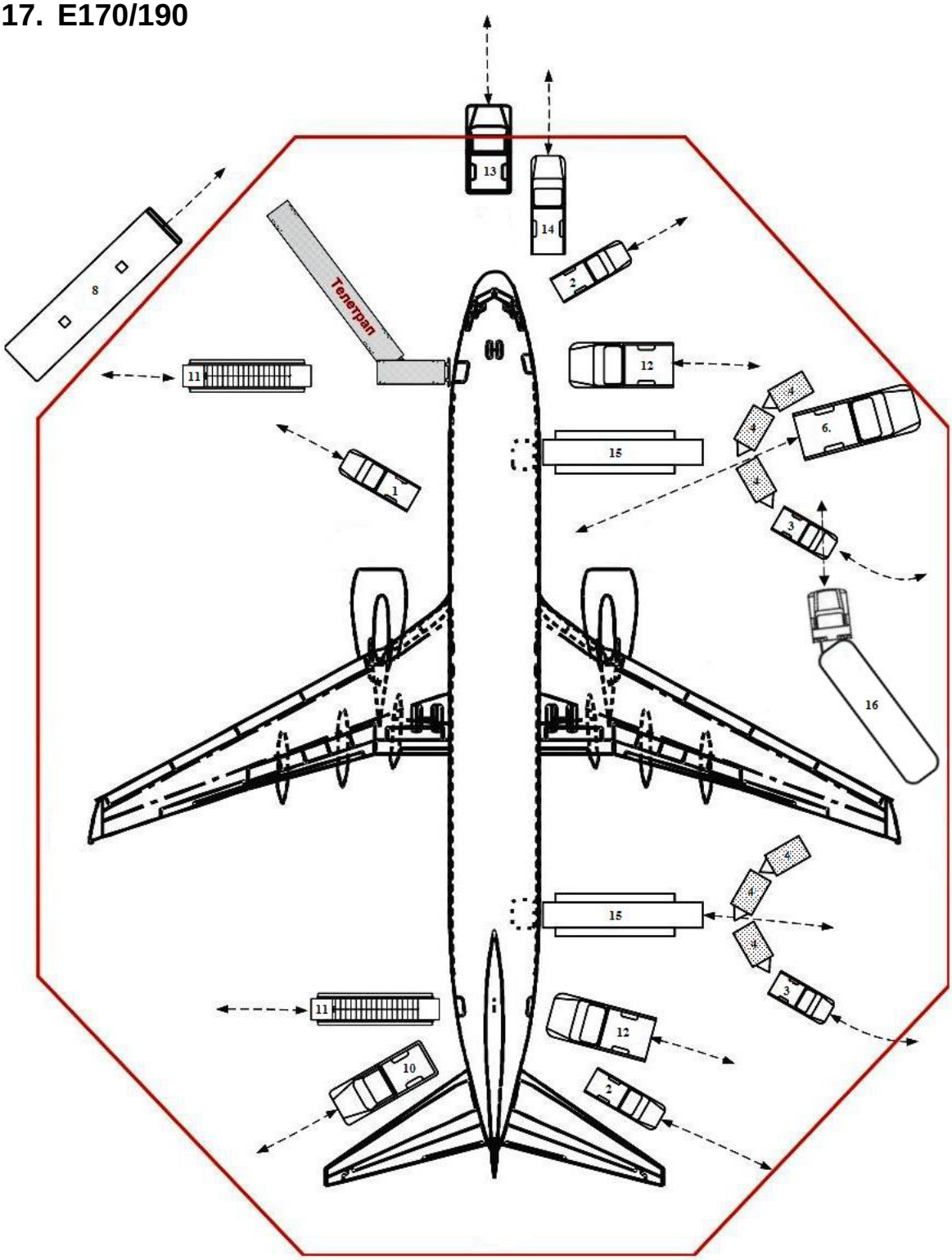
15. A380

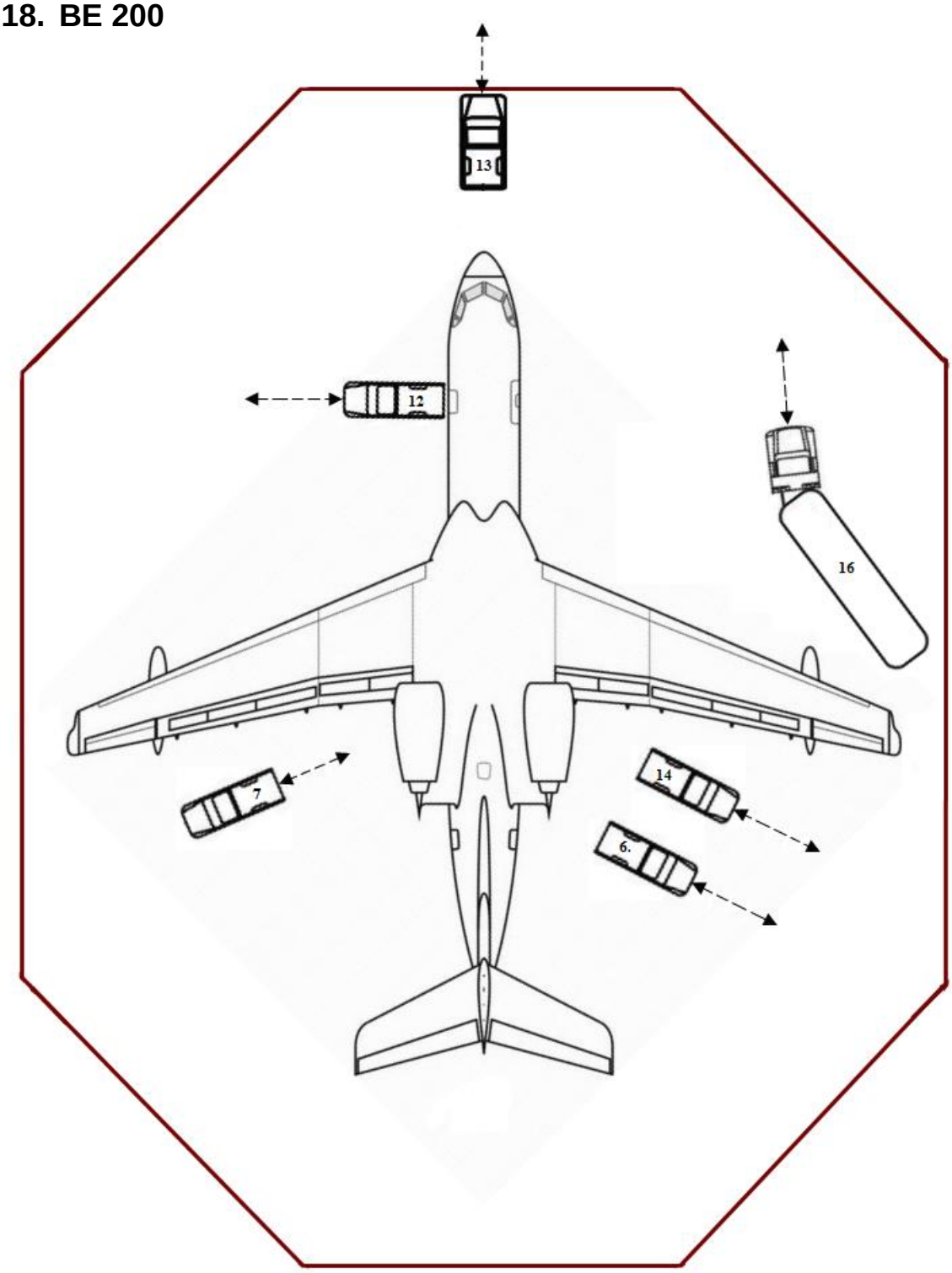
16. ATR42/72

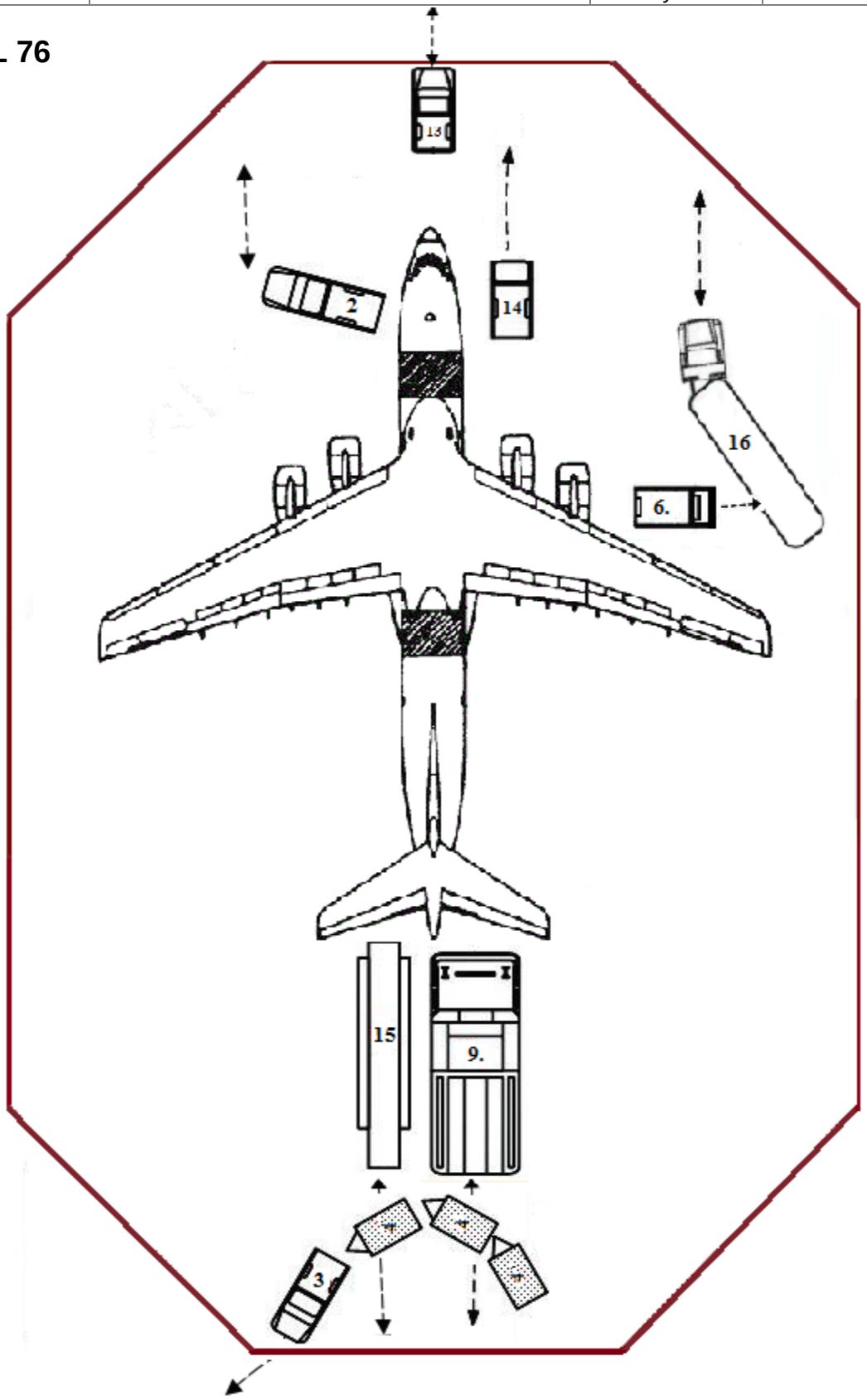
17. E170/190

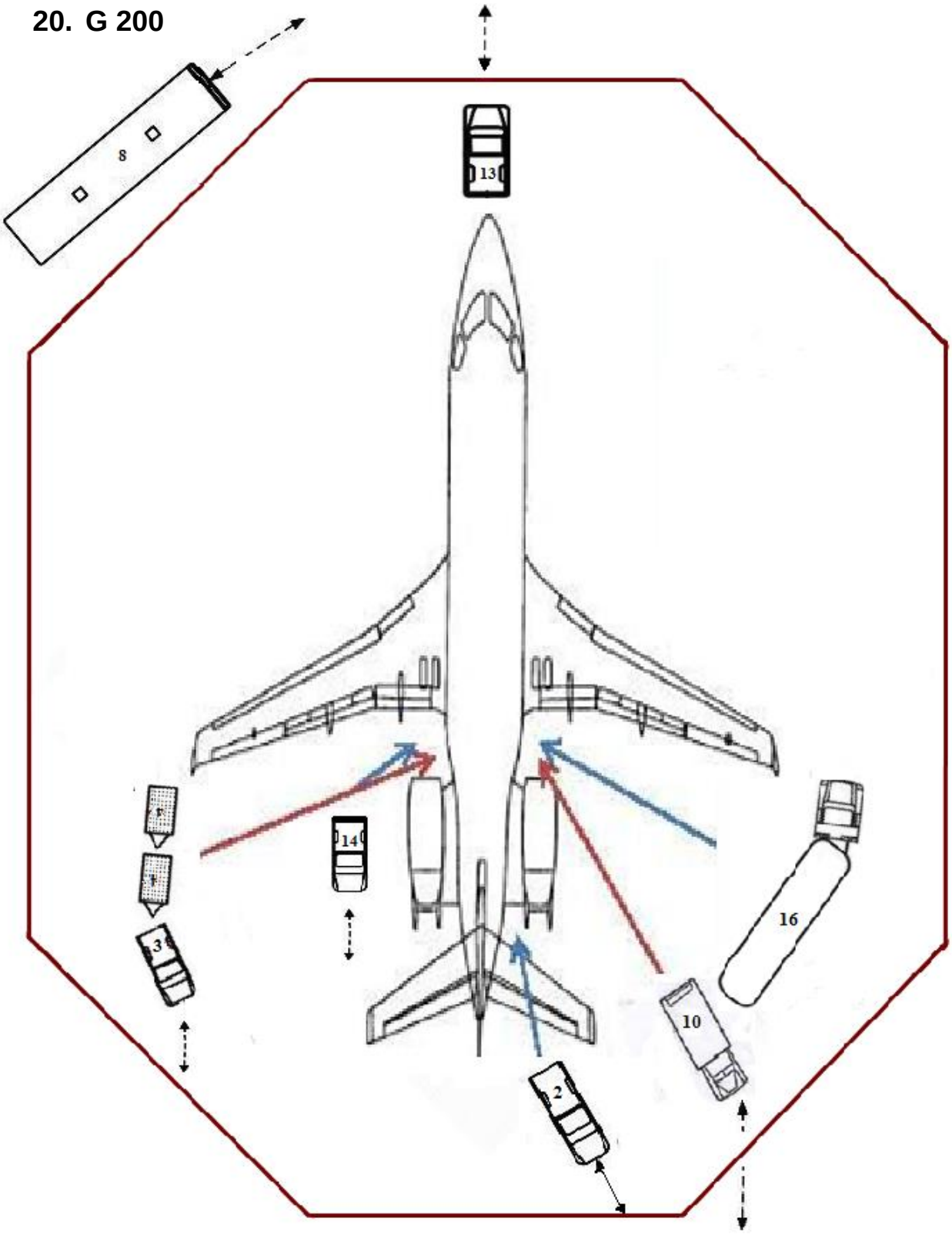
18. BE 200

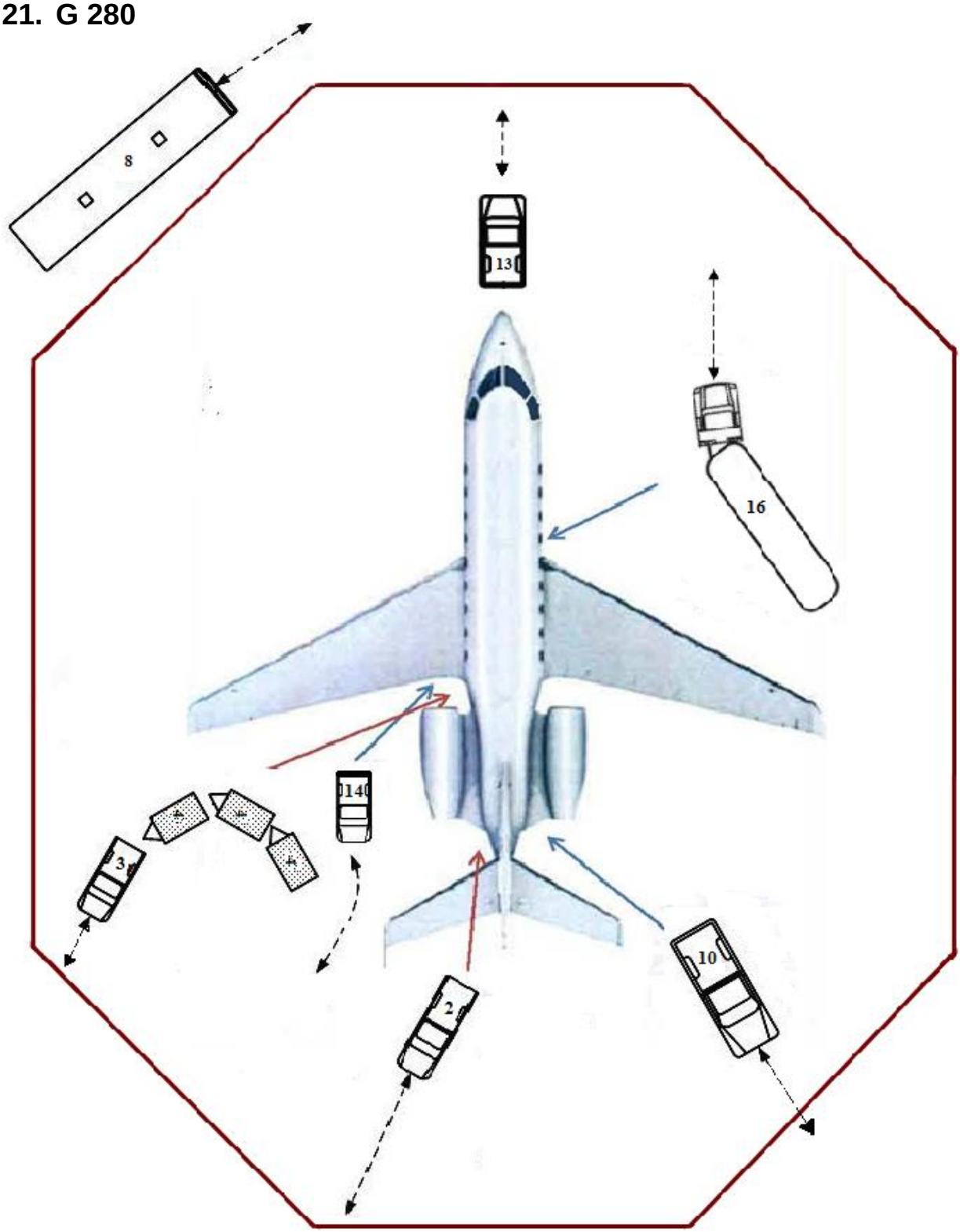
19. IL 76

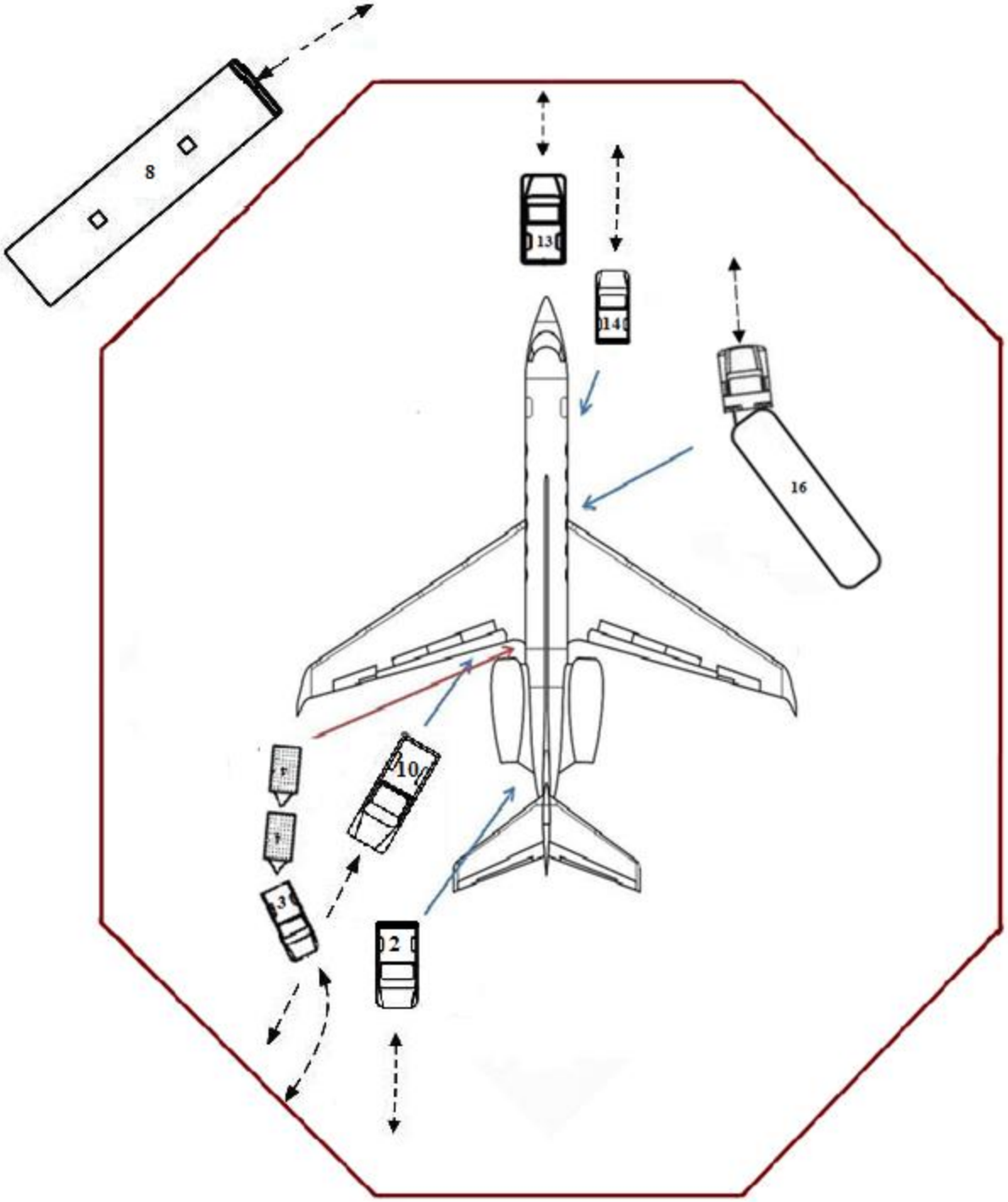
20. G 200

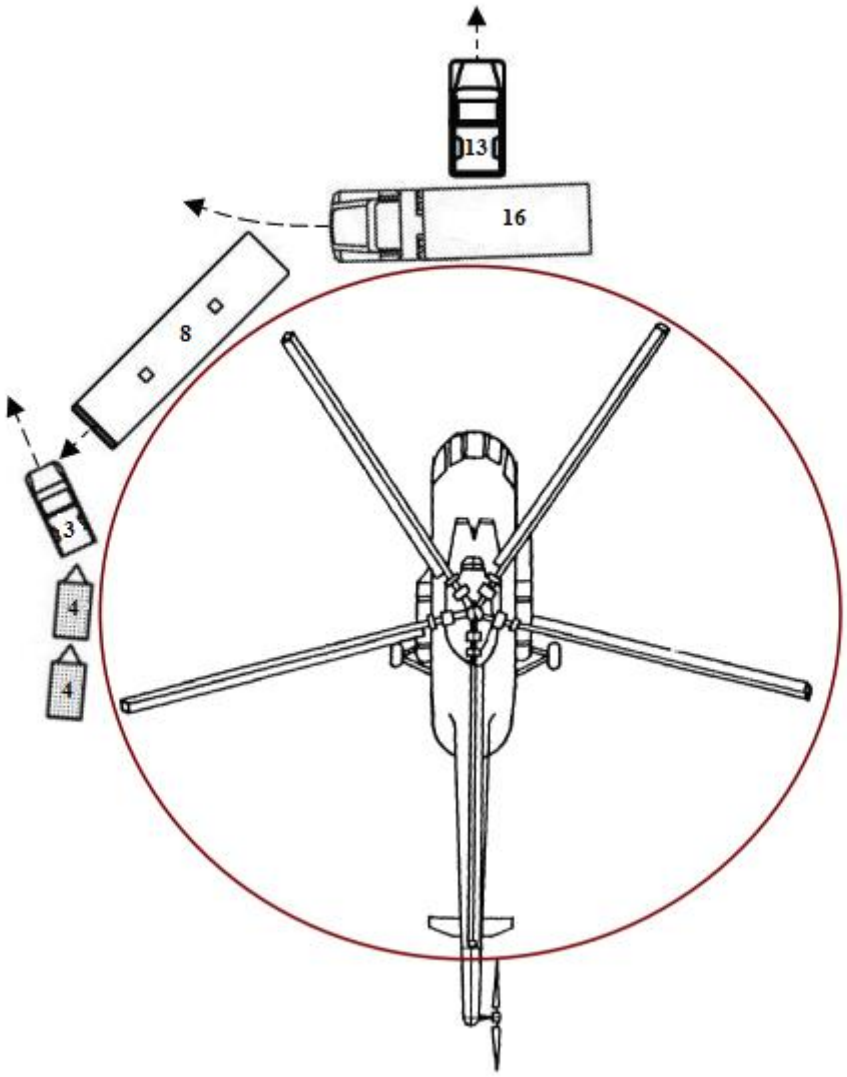
21. G 280

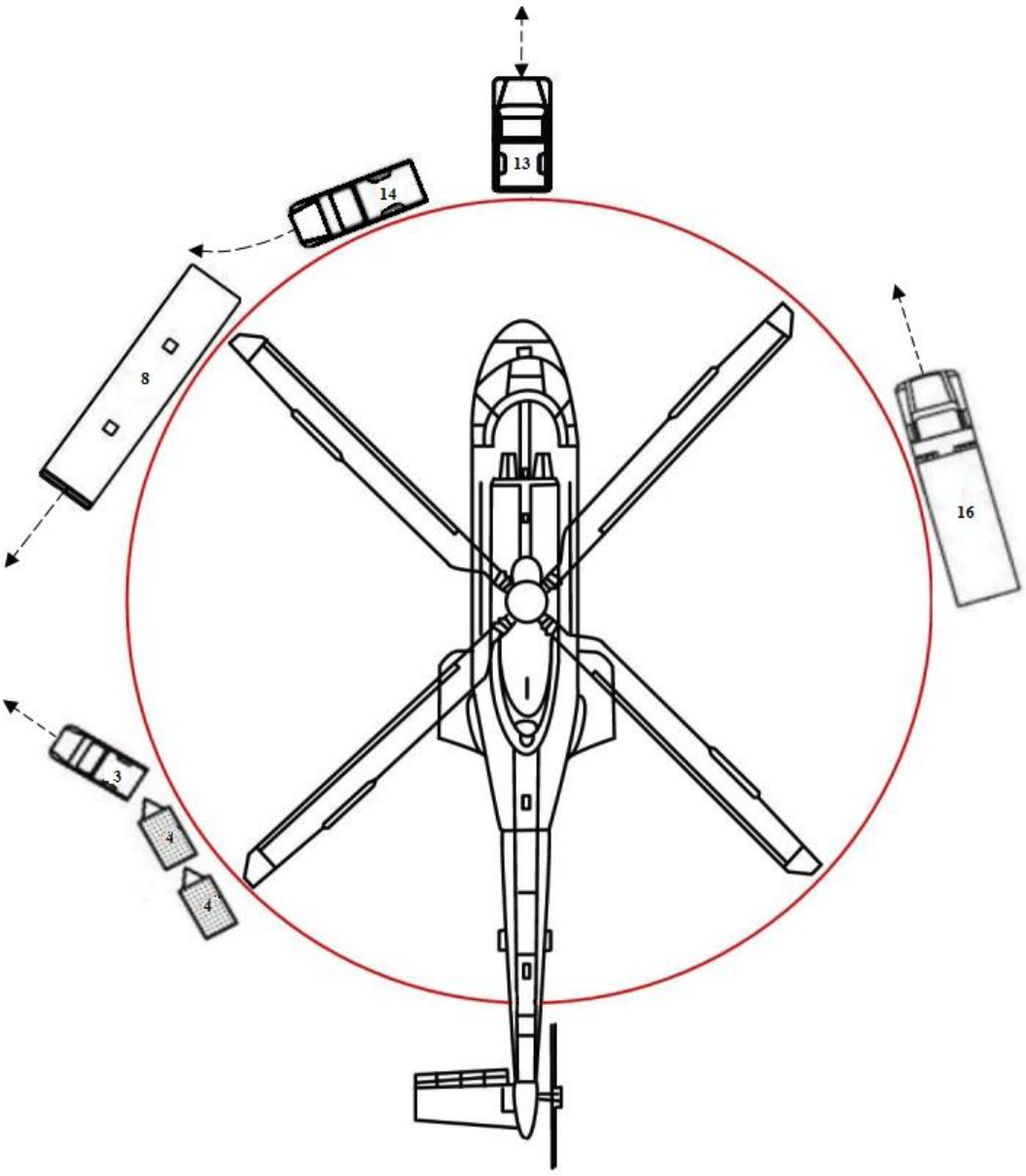
22. G 400/450

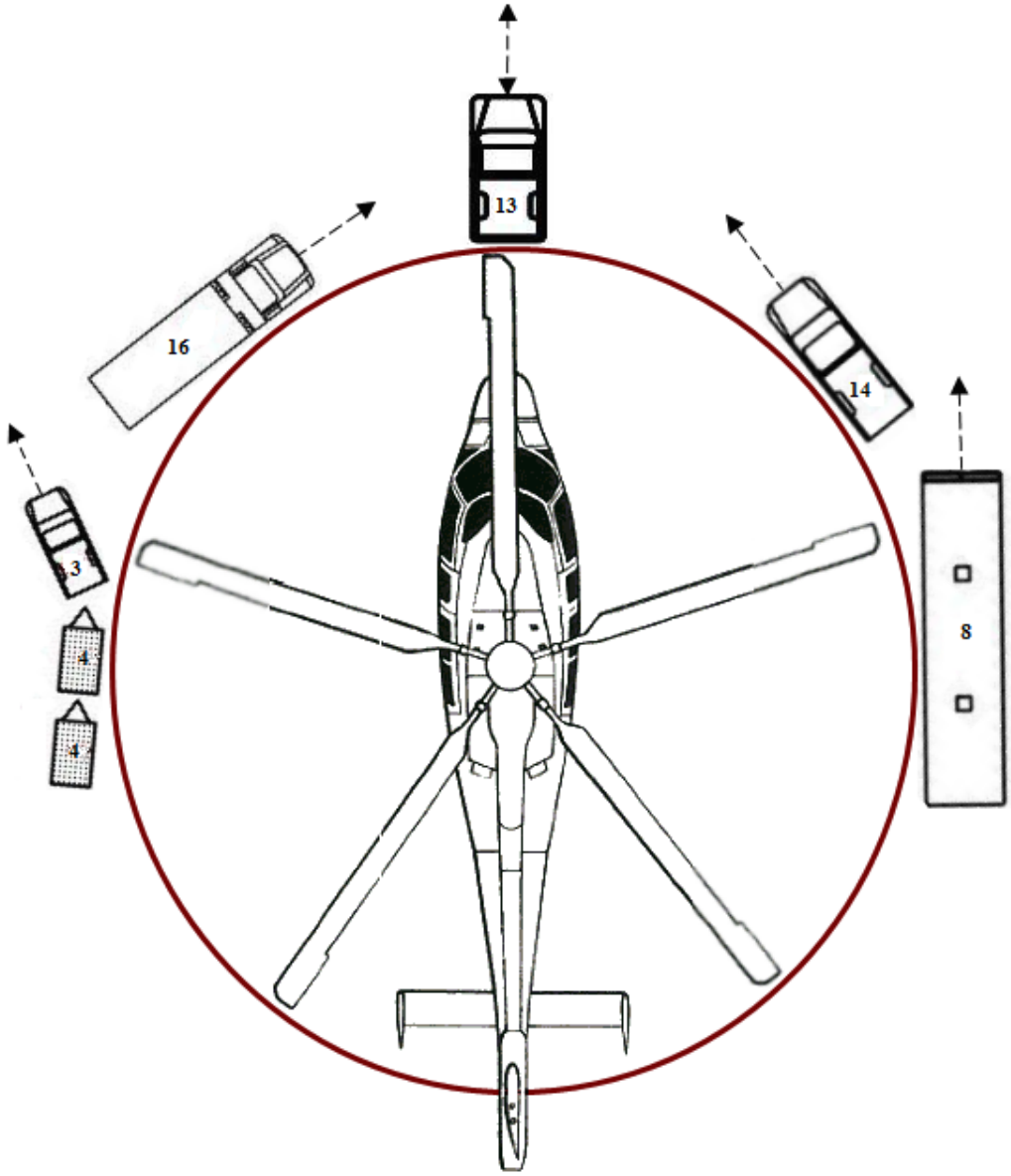
23. MI 8

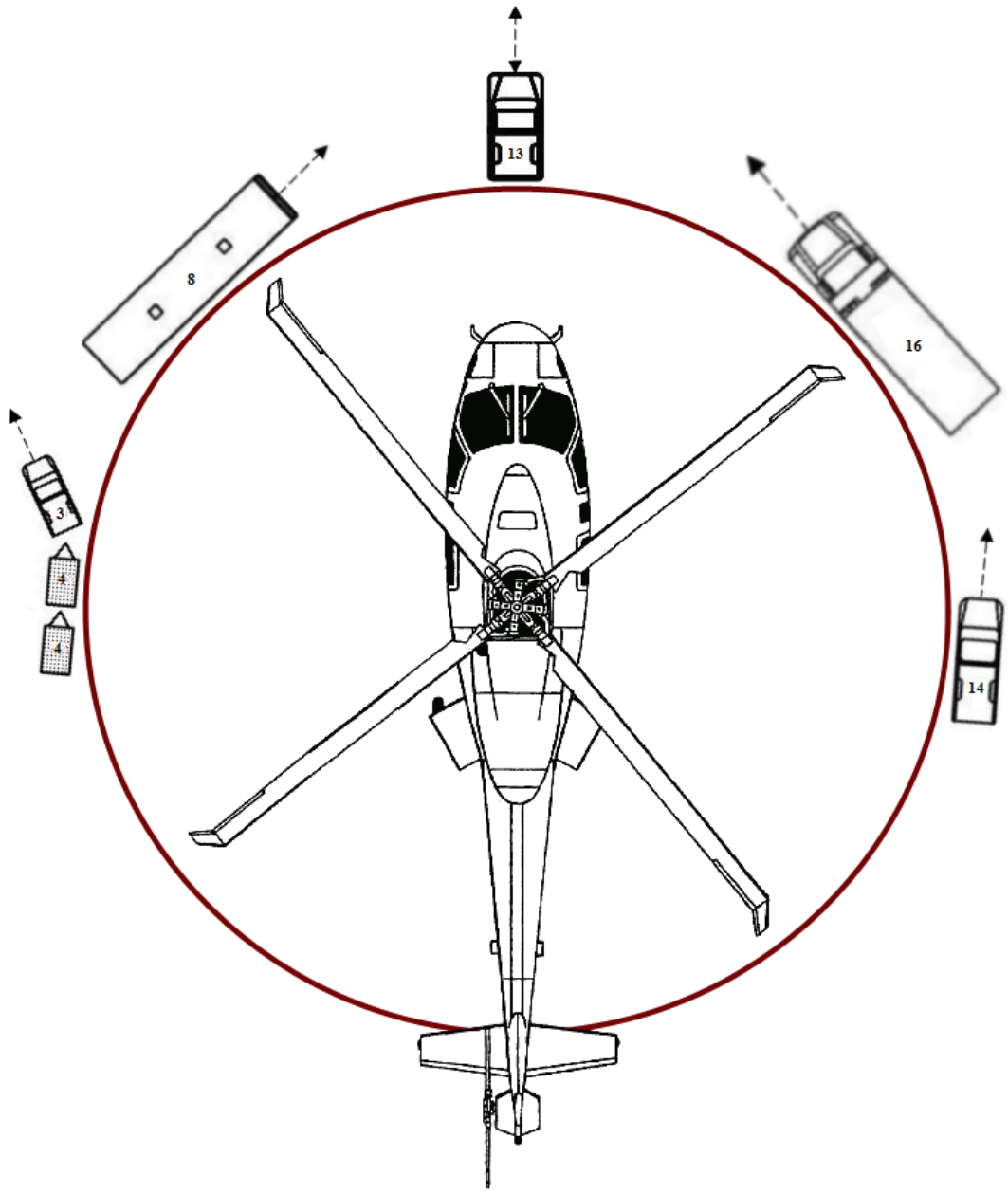
24. AS 332 SUPER PUMA

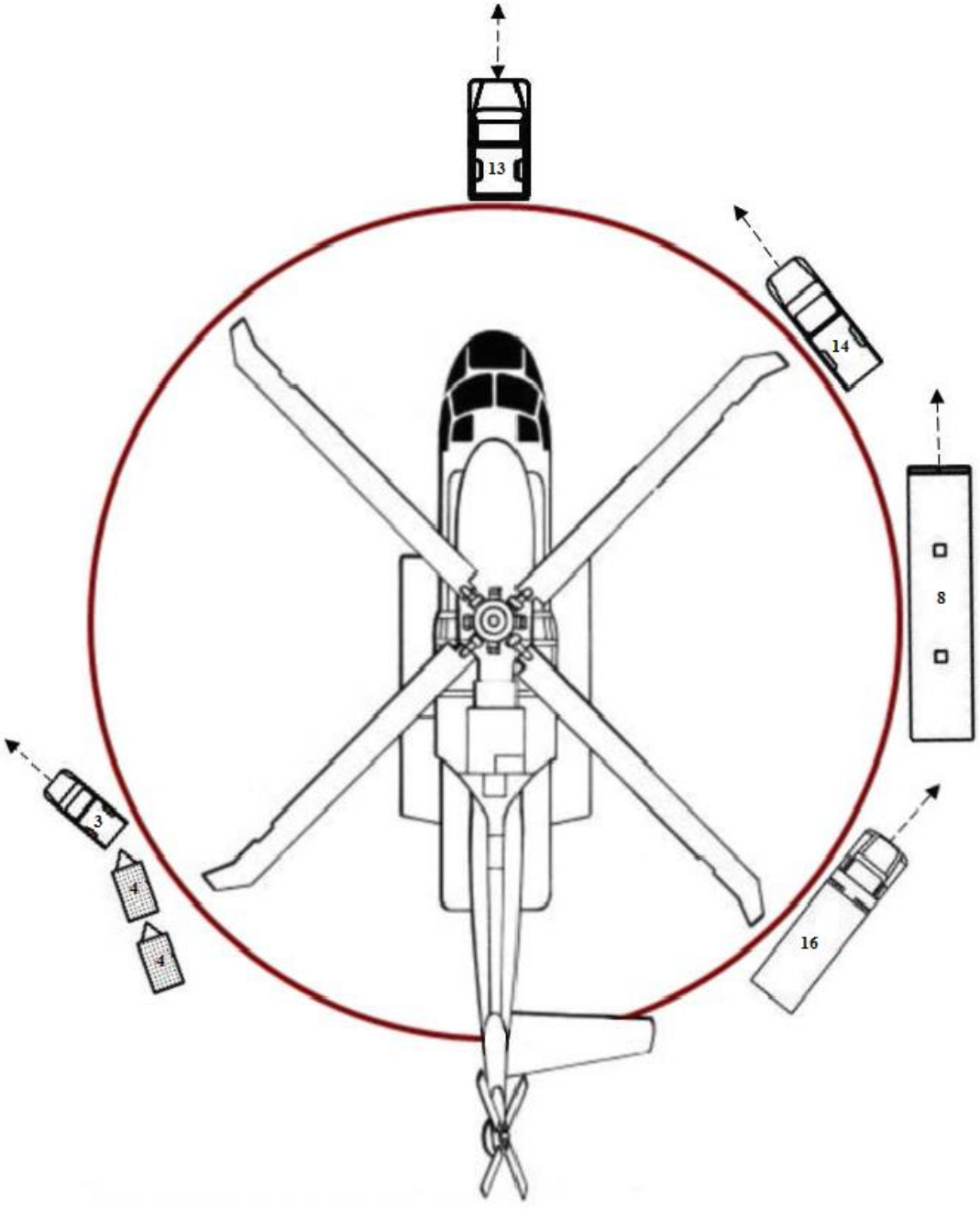
25. EC 155

26. S76

27. S-92

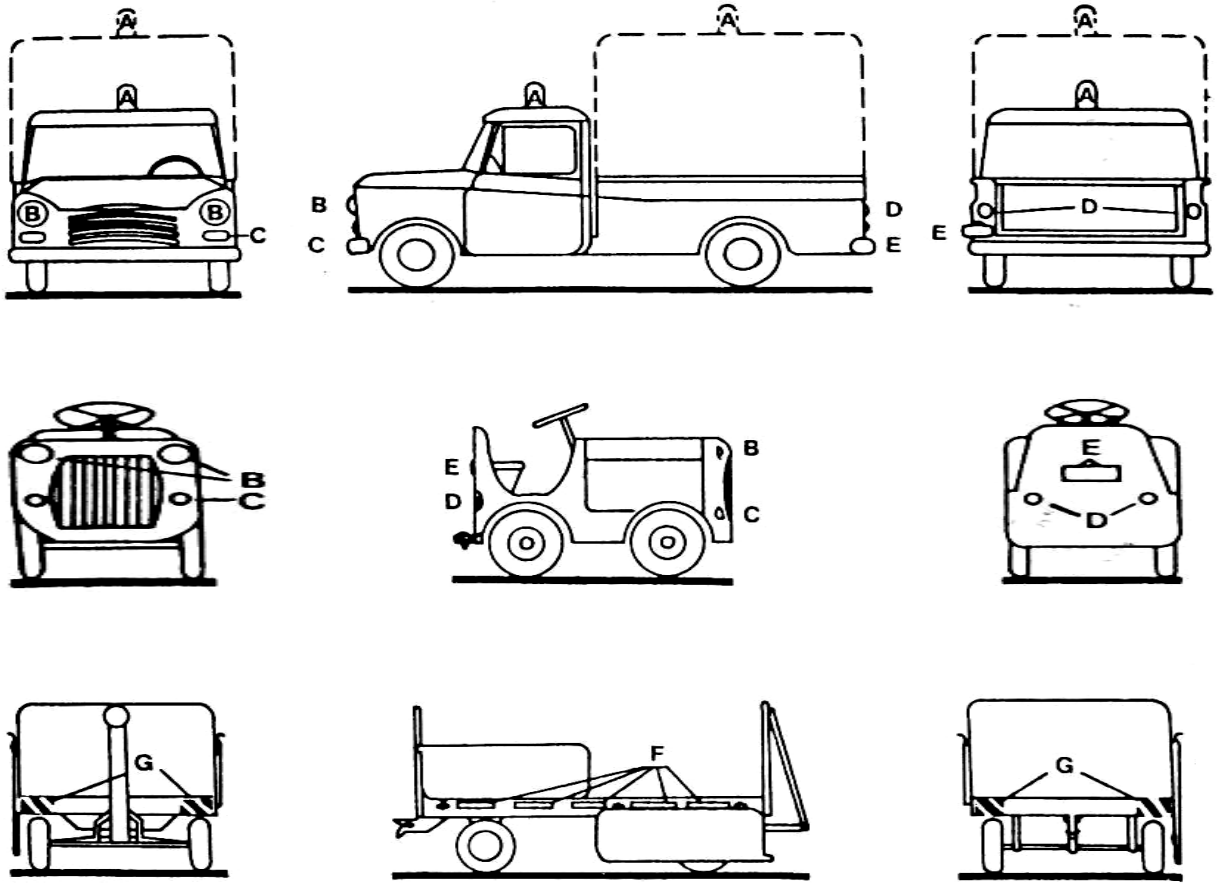

ƏLAVƏ 11: İCAO ƏLİFBASI

İCAO Əlifbası

A – Alfa	**N – November**
B – Bravo	**O – Oscar**
C – Charlie	**P – Papa**
D – Delta	**Q – Quebec**
E – Echo	**R – Romeo**
F – Foxtrot	**S – Sierra**
G – Golf	**T – Tango**
H – Hotel	**U – Uniform**
I – India	**V – Victor**
J – Juliett	**W – Whiskey**
K – Kilo	**X – X-ray**
L – Lima	**Y – Yankee**
M – Mike	**Z – Zulu**

ƏLAVƏ 12: XAN VƏ MV-NİN NİŞANLANMASI VƏ İŞİQLANDIRILMASI

A. Sayrışan işıq.

B. Əsas işıqlar.

C. Park/ Qəza işıqları.

D. Arxa/ Əyləc işıqları.

E. Qeydiyyat nömrə işığı.

F. İşıq əks etdirən zolaq.

G. İşıq əks etdirən panel

ƏLAVƏ 13: BƏZİ HAVA GƏMİLƏRİN XÜSUSİYYƏTLƏRİ

HG-nin tipi	Mak. Qalxma Çəkisi (kq)	ICAO Kod hərif və rəqəmi	Uçuş sahəsinin təyyarənin tipinə uyğun uzunluğu (m)	HG-nin qanadları arasındakı məsafə (m)	Əsas şassinin kənar təkərləri arasındakı məsafə (m)	Ön şassidən arxa (əsas) şassiyə qədər olan məsafə (m)	HG-nin uzunluğu (m)	Ümumi (mak.) uzunluq (m)	HG-nin quyruğunun mak. hündürlüyü (m)
AIRBUS A318-100	68 000	3C	1 789	34.1	8.9	10.3	31.5	31.5	12.9
A319-100	75 500	4C	1 800	34.1	8.9	11.4	33.5	33.5	12.2
A320-200	77 000	4C	2 025	34.1	8.9	12.6	37.6	37.6	12.2
A321-200	93 500	4C	2 533	34.1	8.9	16.9	44.5	44.5	12.1
A300B4-200	165 000	4D	2 727	44.8	11.1	18.6	53.2	54.1	16.7
A300-600R	170 500	4D	2 279	44.8	11.1	18.6	53.2	54.1	16.7
A310-300	164 000	4D	2 350	43.9	11.0	15.2	45.9	46.7	16.0
A330-200	233 000	4E	2 479	60.3	12.6	22.2	57.3	58.4	18.2
A330-300	233 000	4E	2 490	60.3	12.6	25.4	62.6	63.7	17.2
A340-200	275 000	4E	2 906	60.3	12.6	22.2	58.3	59.4	17.0
A340-300	276 500	4E	2 993	60.3	12.6	25.4	62.6	63.7	17.0
A340-500	380 000	4E	3 023	63.4	12.6	28.0	66.0	67.9	17.5
A340-600	380 000	4E	2 864	63.4	12.6	33.1	73.5	75.4	17.9
A380-800	560 000	4F	2 779	79.8	14.3	29.7	70.4	72.7	24.4
ANTONOV An-2	5 500	1B	500	18.2	3.4	8.3	12.7	12.4	4.1
An-3	5 800	1B	390	18.2	3.5	8.3	14.0	13.9	4.9
An-28	6 500	1B	585	22.1	3.4	4.4	12.7	13.1	4.9
An-38-100	9 500	2B	965	22.1	3.4	6.2	15.3	15.7	5.5
An-38-200	9 930	2B	1 125	22.1	3.4	6.2	15.3	15.7	5.5
An-24	21 000	3C	1 350	29.2	7.9	7.9	23.8	23.8	8.6
An-24PB	22 500	3C	1 600	29.2	7.9	7.9	23.8	23.8	8.6
An-30	22 100	3C	1 550	29.2	7.9	7.4	24.3	24.3	8.6
An-32	27 000	3C	1 600	29.2	7.9	7.9	23.7	23.7	8.8
An-72	31 200	3C	1 250	31.9	4.1	8.0	28.1	28.1	8.7
An-148-100A	38 950	3C	1 740	28.9	4.6	10.6	26.1	29.1	8.2
An-70	139 000	3D	1 610	44.1	5.9	14.0	39.7	40.6	16.4
An-26	24 000	4C	1 850	29.2	7.9	7.7	23.8	23.8	8.8
An-26B	25 000	4C	2 200	29.2	7.9	7.7	23.8	23.8	8.8
An-32B-100	28 500	4C	2 080	29.2	7.9	7.9	23.7	23.7	8.8
An-74	34 800	4C	1 920	31.9	4.1	8.0	28.1	28.1	8.7
An-74TK-100	36 500	4C	1 920	31.9	4.1	8.0	28.1	28.1	8.8
An-74T-200	36 500	4C	2 130	31.9	4.1	8.0	28.1	28.1	8.8
An-74TK-300	37 500	4C	2 200	31.9	4.1	8.0	28.1	28.1	8.7

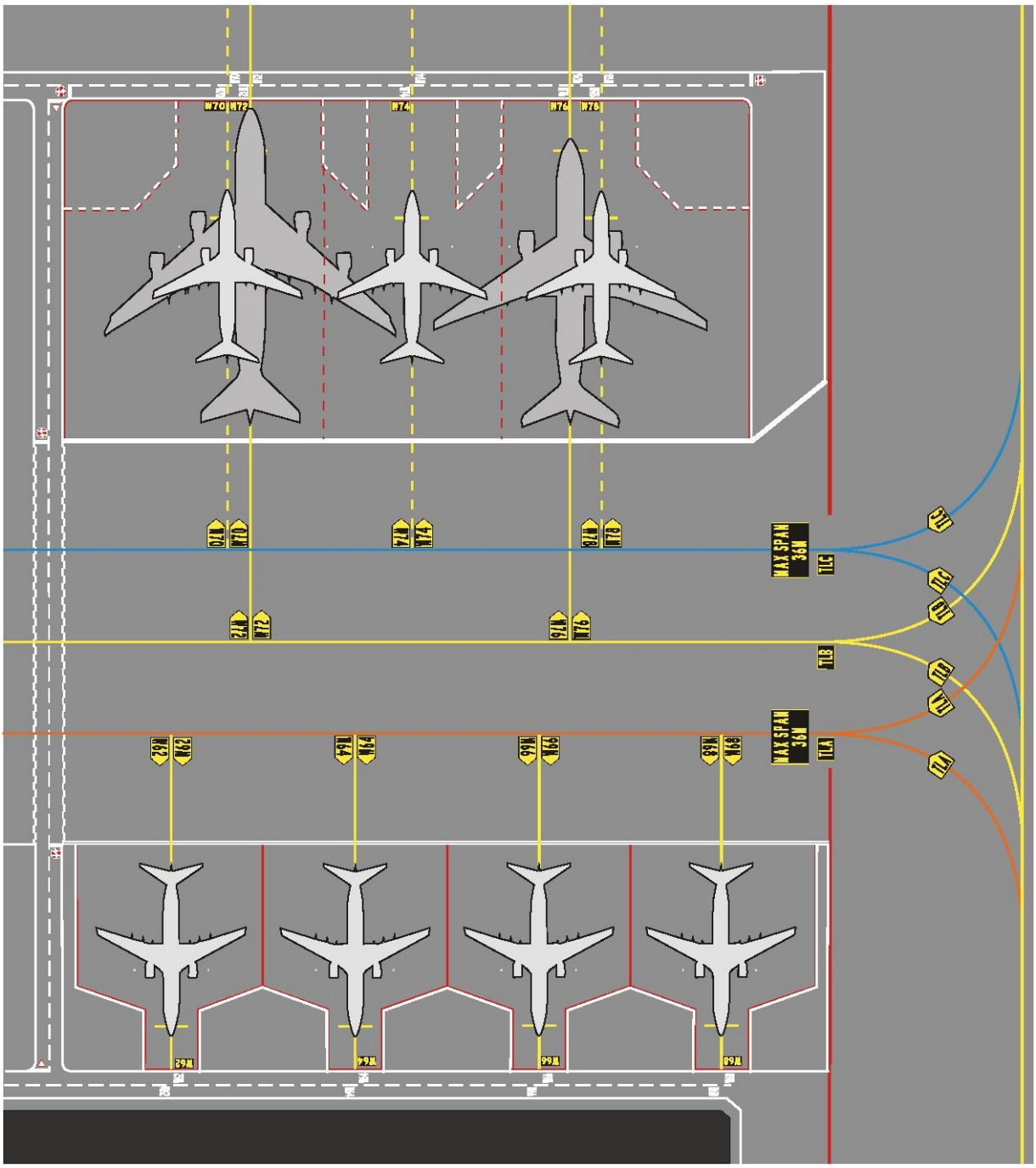
HG-nin tipi	Mak. Qalxma Çəkisi (kq)	ICAO Kod hərif və rəqəmi	Uçuş sahəsinin təyyarənin tipinə uyğun uzunluğu (m)	HG-nin qanadları arasındakı məsafə (m)	Əsas şassinin kənar təkərləri arasındakı məsafə (m)	Ön şassidən arxa (əsas) şassiyə qədər olan məsafə (m)	HG-nin uzunluğu (m)	Ümumi (mak.) uzunluq (m)	HG-nin quyruğun un mak. hündürlüyü (m)
An-140	21 000	4C	1 880	24.5	3.7	8.1	21.6	22.6	8.2
An-140-100	21 500	4C	1 970	25.5	3.7	8.1	21.6	22.6	8.2
An-148-100B	41 950	4C	2 020	28.9	4.6	10.6	26.1	29.1	8.2
An-148-100E	43 700	4C	2 060	28.9	4.6	10.6	26.1	29.1	8.2
An-12	61 000	4D	1 900	38.0	5.4	9.6	33.1	33.1	10.5
An-22	225 000	4E	3 120	64.4	7.4	17.3	57.8	57.8	12.4
An-124-100	392 000	4F	3 000	73.3	9.0	22.8	69.1	69.1	21.1
An-124-100M-150	402 000	4F	3 200	73.3	9.0	22.8	69.1	69.1	21.1
An-225	640 000	4F	3 430	88.40	9.01	29.30	76.62	84.00	18.10
BOEING 707-320C	152 407	4D	3 079	44.4	8.0	18.0	44.4	46.6	13.0
717-200	54 885	3C	1 670	28.4	5.9	17.6	34.3	37.8	9.1
727-200	95 254	4C	3 176	32.9	7.1	19.3	41.5	46.7	10.6
727-200/W	95 254	4C	3 176	33.3*	7.1	19.3	41.5	46.7	10.6
737-200	58 332	4C	2 295	28.4	6.4	11.4	29.5	30.5	11.2
737-300	62 823	4C	2 170	28.9	6.4	12.4	32.2	33.4	11.2
737-300/W	62 823	4C	2 550	31.2*	6.4	12.4	32.2	33.4	11.2
737-400	68 039	4C	2 550	28.9	6.4	12.4	35.2	36.4	11.2
737-500	60 555	4C	2 470	28.9	6.4	11.1	29.8	31.0	11.2
737-500/W	60 555	4C	2 454	31.1*	6.4	11.1	29.8	31.0	11.2
737-600	65 091	3C	1 690	34.3	7.0	11.2	29.8	31.2	12.7
737-600/W	65 544	3C	1 640	35.8*	7.0	11.2	29.8	31.2	12.7
737-700	70 080	3C	1 600	34.3	7.0	12.6	32.2	33.6	12.7
737-700/W	70 080	3C	1 610	35.8*	7.0	12.6	32.2	33.6	12.7
737-800	79 016	4C	2 090	34.3	7.0	15.6	38.0	39.5	12.6
737-800/W	79 016	4C	2 010	35.8*	7.0	15.6	38.0	39.5	12.6
737-900	79 016	4C	2 240	34.3	7.0	17.2	40.7	42.1	12.6
737-900ER/W	84 912	4C	2 470	35.8*	7.0	17.2	40.7	42.1	12.6
747-SP	318 875	4E	2 710	59.6	12.4	20.5	53.9	56.3	20.1
747-100	341 555	4E	3 060	59.6	12.4	25.6	68.6	70.4	19.6
747-200	379 203	4E	3 150	59.6	12.4	25.6	68.6	70.4	19.6
747-300	379 203	4E	3 292	59.6	12.4	25.6	68.6	70.4	19.6
747-400ER	414 130	4E	3 094	64.9	12.6	25.6	68.6	70.7	19.6
747-400	396 893	4E	3 048	64.9	12.6	25.6	68.6	70.7	19.5
747-8	442 253	4F	3 070	68.4	12.7	29.7	74.2	78.0	19.2
747-8F	442 253	4F	3 070	68.4	12.7	29.7	74.2	78.0	19.2

HG-nin tipi	Mak. Qalxma Çəkisi (kq)	ICAO Kod hərif və rəqəmi	Uçuş sahəsinin təyyarənin tipinə uyğun uzunluğu (m)	HG-nin qanadları arasındakı məsafə (m)	Əsas şassinin kənar təkərləri arasındakı məsafə (m)	Ön şassidən arxa (əsas) şassiyə qədər olan məsafə (m)	HG-nin uzunluğu (m)	Ümumi (mak.) uzunluq (m)	HG-nin quyruğun un mak. hündürlüyü (m)
757-200	115 666	4D	1 980	38.1	8.6	18.3	47.0	47.3	13.7
757-200/W	115 666	4D	1 980	41.1*	8.6	18.3	47.0	47.3	13.7
757-300	122 470	4D	2 400	38.1	8.6	22.3	54.4	54.4	13.7
767-200	163 747	4D	1 981	47.6	10.8	19.7	47.2	48.5	16.1
767-200ER	179 623	4D	2 743	47.6	10.8	19.7	47.2	48.5	16.1
767-300	163 747	4D	1 981	47.6	10.9	22.8	53.7	54.9	16.0
767-300ER	186 880	4D	2 540	47.6	10.9	22.8	53.7	54.9	16.0
767-300ER/W	186 880	4D	2 540	50.9*	10.9	22.8	53.7	54.9	16.0
767-400ER	204 117	4D	3 140	51.9	11.0	26.2	60.1	61.4	17.0
777-200	247 208	4E	2 380	60.9	12.9	25.9	62.9	63.7	18.7
777-200ER	297 557	4E	2 890	60.9	12.9	25.9	62.9	63.7	18.7
777-200LR	347 815	4E	3 390	64.8	12.9	25.9	62.9	63.7	18.7
777-300	299 371	4E	3 140	60.9	12.9	31.2	73.1	73.9	18.7
777-300ER	351 534	4E	3 060	64.8	12.9	31.2	73.1	73.9	18.8
B787-8	219 539	4E	2 660	60.1	11.6	22.8	55.9	56.7	16.9
MD-81	64 410	4C	2 290	32.9	6.2	22.1	41.6	45.0	9.2
MD-82	67 812	4C	2 280	32.9	6.2	22.1	41.6	45.0	9.2
MD-83	72 575	4C	2 470	32.9	6.2	22.1	41.6	45.0	9.2
MD-87	67 812	4C	2 260	32.9	6.2	19.2	36.3	39.8	9.5
MD-88	72 575	4C	2 470	32.9	6.2	22.1	41.6	45.0	9.2
MD-90	70 760	3C	1 800	32.9	6.2	23.5	43.0	46.5	9.5
MD-11	285 990	4D	3 130	51.97	12.6	24.6	58.6	61.6	17.9
DC8-62	158 757	4D	3 100	45.2	7.6	18.5	46.6	48.0	13.2
DC9-15	41 504	4C	1 990	27.3	6.0	13.3	28.1	31.8	8.4
DC9-20	45 813	3C	1 560	28.4	6.0	13.3	28.1	31.8	8.4
DC9-50	55 338	4C	2 451	28.5	5.9	18.6	37.0	40.7	8.8
CRJ200ER	23 133	3B	1 680	21.2	4.0	11.4	24.4	26.8	6.3
CRJ200R	24 040	4B	1 835	21.2	4.0	11.4	24.4	26.8	6.3
CRJ700	32 999	3B	1 606	23.3	5.0	15.0	29.7	32.3	7.6
CRJ700ER	34 019	3B	1 724	23.3	5.0	15.0	29.7	32.3	7.6
CRJ900	36 514	3B	1 778	23.3	5.0	17.3	33.5	36.2	7.4
CRJ900ER	37 421	4C	1 862	24.9	5.0	17.3	33.5	36.2	7.4
CRJ900R	38 329	4C	1 954	24.9	5.0	17.3	33.5	36.2	7.4
DHC-8-100	15 650	2C	890	25.9	7.9	8.0	20.8	22.3	7.5
DHC-8-200	16 465	2C	1 020	25.9	8.5	8.0	20.8	22.3	7.5

HG-nin tipi	Mak. Qalxma Çəkisi (kq)	ICAO Kod hərif və rəqəmi	Uçuş sahəsinin təyyarənin tipinə uyğun uzunluğu (m)	HG-nin qanadları arasındakı məsafə (m)	Əsas şassinin kənar təkərləri arasındakı məsafə (m)	Ön şassidən arxa (əsas) şassiyə qədər olan məsafə (m)	HG-nin uzunluğu (m)	Ümumi (mak.) uzunluq (m)	HG-nin quyruğun un mak. hündürlüyü (m)
DHC-8-300	18 643	2C	1 063	27.4	8.5	10.0	24.2	25.7	7.5
DHC-8-400	27 987	3C	1 288	28.4	8.8	14.0	31.0	32.8	8.3
EMBRAER ERJ170-100 STD	35 990	3C	1 439	26.0	6.2	10.6	29.9	29.9	9.7
ERJ 170-100 LR, SU and SE	37 200	3C	1 532	26.0	6.2	10.6	29.9	29.9	9.7
ERJ 170-100 + SB 170-00-0016	38 600	3C	1 644	26.0	6.2	10.6	29.9	29.9	9.7
ERJ 170-200 STD	37 500	3C	1 562	26.0	6.2	11.4	31.7	31.7	9.7
ER 170-200 LR and SU	38 790	3C	1 667	26.0	6.2	11.4	31.7	31.7	9.7
ERJ 170-200 + SB 170-00-0016	40 370	4C	2 244	26.0	6.2	11.4	31.7	31.7	9.7
ERJ 190-100 STD	47 790	3C	1 476	28.7	7.1	13.8	36.3	36.3	10.6
ERJ 190-100 LR	50 300	3C	1 616	28.7	7.1	13.8	36.3	36.3	10.6
ERJ 190-100 IGW	51 800	3C	1 704	28.7	7.1	13.8	36.3	36.3	10.6
ERJ 190-200 STD	48 790	3C	1 597	28.7	7.1	14.6	38.7	38.7	10.5
ERJ 190-200 LR	50 790	3C	1 721	28.7	7.1	14.6	38.7	38.7	10.5
ERJ 190-200 IGW	52 290	4C	1 818	28.7	7.1	14.6	38.7	38.7	10.5

* Qanadlar arasındakı məsafəyə əlavə qanaducları daxildir. (Span includes optional winglets)

ƏLAVƏ 14: HAVA GƏMİLƏRİNİN, XÜSUSİ NƏQLİYYATIN VƏ MEXANİKİ VASİTƏLƏRİNİN AERODROMDA YERLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ HƏRƏKƏTİNİN TƏŞKİLİ SXEMİNİN NÜMUNƏSİ

BU SƏHİFƏ QƏSDƏN BOŞ SAXLANILIB